

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ФОНД ПРЕЗИДЕНТІВ УКРАЇНИ

Діяльність Президента України
в умовах російсько-української війни

2023

Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни

Інформаційно-аналітичний бюлетень

Головний редактор збірника

В. М. Удовик, директор Фонду Президентів України,
канд. іст. наук, старш. наук. співроб.

Відповідальний за випуск

М. Б. Кушнарєва, ст. наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу
Фонду Президентів України, канд. філос. наук

Інформаційні та аналітичні матеріали підготували

М. М. Хилько, завідувач відділу, канд. філос. наук; Л. Г. Дем'яненко, ст. наук. співр., канд. філол. наук;
Л. І. Кукоба, наук. співр., канд. істор. наук; Є.В. Глушук, мол. наук. співр.; Л. О. Матвійчук, ст. наук. співр.,
канд. соц. ком; М. М. Степченко, мол. наук. співр.

Заснований у 2022 р.

Виходить щотижня

Адреса редакції:

НБУВ, пр-т Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 525-54-70

E-mail: fpu@nbuv.org.ua

Передрук – тільки з дозволу редакції

Матеріали ЗМІ подано в їхній редакції

Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни

Випуск 52 (96)

(огляд матеріалів ЗМІ за 25 – 31 грудня 2023 р.)

Офіційна діяльність Президента України	4
Офіційна діяльність дружини Президента України	20
Аналітичний коментар за матеріалами онлайн-ЗМІ	26
<i>Нью-йоркські «сигнали Путіна»: для чого, для кого, що далі?</i>	26
Міжнародна підтримка України	32
<i>Політико-правова допомога</i>	32
<i>Військова допомога</i>	36
<i>Гуманітарна та фінансова допомога</i>	39
Плани врегулювання. Переговорний процес	43
Плани повоєнного відновлення України	49
Коментарі європейських та американських політиків	51
<i>Реакція на масований обстріл України 29 грудня 2023 року</i>	61
Реакція представників української громадськості	66
Реакція представників світової громадськості та бізнесу	73
Експертні оцінки	75
Додатки	82
<i>Додаток 1_УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №854/2023</i>	82
<i>Додаток 2_УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №855/2023</i>	85
<i>Додаток 3_УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №856/2023</i>	87
<i>Додаток 4_УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №860/2023</i>	90
<i>Додаток 5_УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №861/2023</i>	91
<i>Додаток 6_УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №863/2023</i>	94
<i>Додаток 7_УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №864/2023</i>	95
<i>Додаток 8_УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №865/2023</i>	101
<i>Додаток 9_УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №866/2023</i>	107
<i>Додаток 10_УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №867/2023</i>	109
<i>Додаток 11_УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №870/2023</i>	112

Офіційна діяльність Президента України

Зв'яжіться з тими, хто зараз у Силах оборони, і подякуйте їм – Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Ще раз вітаю всіх із Різдвом! І саме зараз, у цей Різдвяний вечір, важливо сказати про багатьох наших людей, які в будь-який час і дня, і ночі, свята і звичайного дня на чергуванні, на бойових постах, у бою, на захисті нашої держави й людей.

Учора, у вечір перед Різдвом, наші воїни збили майже 30 «шахедів», кілька ракет і ще два російські військові літаки. За один вечір! Загалом збито п'ять «сушок» за тиждень перед Різдвом. І це дуже сильно! Усі, хто дає такий результат у наших Повітряних силах, усі наші зенітники, воїни мобільних вогневих груп, підрозділи ППО Сухопутних військ – просто молодці! Дякую вам! Кожен російський льотчик повинен зробити для себе чіткий вибір, чи брати участь далі в цій війні. Наша ППО ставатиме тільки сильнішою. Тим більше, коли ми отримуємо додаткові системи, про які вже домовлено, і F-16.

Сьогодні ж я хочу подякувати кожному й кожній у всій великій команді ДСНС України – усім, хто й цими днями, вечорами, цими ночами як завжди ліквідує наслідки російських обстрілів. Херсон, Донеччина, Харківщина, наша Сумщина, наше Запоріжжя, інші наші області. Особливо я хочу відзначити зараз хлопців із Херсонщини – сержант Олег Панкратов та майстер-сержант Максим Седін. Та з Донецької області – сержант Олександр Павленко, головний майстер-сержант Денис Шишолік та цивільний працівник ДСНС Володимир Яценко. Далі Харківщина – сержант Роман Пивоваров та майстер-сержант Павло Кривуля. Сумщина – сержанти Олександр Козир та Євгеній Бондаренко, працюють у прикордонних районах, абсолютно самовіддано. Я дякую вам, хлопці, та всім вашим колегам!

Так само я хочу подякувати сьогодні всьому колективу Національної поліції України – тим, хто працює заради безпеки людей, зокрема й у прифронтових районах. Особливо відзначу старших лейтенантів поліції Івана Зеленька та Дмитра Тетерю, які служать на Херсонщині, у місті Бериславі. Також Андрія Булавіна, бойового медика, працює на Донеччині. Запорізька область – майори поліції Андрій Мельник та Вадим Аксьоненко. Дякую вам і всім тим, хто служить нашій державі, служить нашому суспільству!

І, звичайно, сьогодні буде правильно подякувати кожному працівнику і кожній працівниці української енергетики. Усім тим, хто на роботі зараз. Усім тим, хто працював увесь рік, щоб блекаутів не було і щоб усюди в Україні був зв'язок, світло було, тепло було – і все те, без чого нормальне життя просто неможливе. Я дякую вам, наші енергетики! Я дякую за світле Різдво!

І, будь ласка, хто сьогодні ще цього не зробив: зв'яжіться з вашими близькими або з тими, кого просто знаєте й хто зараз у Силах оборони, та подякуйте їм. Сила дає Україні життя. Сила кожного, хто воює заради України. Сила всіх, хто працює заради України. Сила нашого народу. Зміцнюємо Україну всі разом! (...).

Про призначення Д. Ключникова державним уповноваженим Антимонопольного комітету України: Указ Президента України №852/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Призначити КЛЮШНИКОВА Дениса Геннадійовича державним уповноваженим Антимонопольного комітету України. (...).

Буде правильно, щоб військові разом із депутатами визначилися з тим, як має бути забезпечений наступний рік для наших Сил оборони – Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Складний день. Щойно була доповідь щодо обстрілу Херсона. Російський удар по залізничному вокзалу. Евакуаційний поїзд. Усі служби зараз на місці. Кількість убитих і постраждалих наразі встановлюється. На місці було багато цивільних. Усі оновлення інформації будуть представлені відповідними службами.

Провів сьогодні Ставку – кілька годин. І майже вся була присвячена виробництву нашої зброї в наступному році. Щодо всіх елементів – від артилерії до дронів і ракет. Щодо кожного пункту – детальна розмова, детальне з'ясування щодо підприємств, контрактів, державних інвестицій у виробництво. За участю всіх, хто відповідає за результат для держави. Мінстратегпром, Міноборони, Генеральний штаб, Головамком. Намітили з Прем'єр-міністром, який обсяг коштів треба спрямувати в «оборонку» прискорено.

Також урядовці мають визначитися з усіма завданнями для нашої дипломатичної роботи наступного року – саме щодо домовленостей із партнерами стосовно виробництва зброї, постачання компонентів та обладнання. Абсолютно всі плани, чіткий алгоритм дій – все основне має бути визначено для нашого оборонного комплексу, щоб наступний рік був максимально продуктивним. Україна мусить виробляти – самостійно або спільно з партнерами – усе, що необхідно для захисту від будь-яких форм російської агресії. Можемо це забезпечити.

Звичайно, докладно обговорили на Ставці й ситуацію на фронті – усі напрямки, доповіді командувачів. Окрема вдячність нашим Повітряним силам – хороша робота по окупантах у Криму.

Провів сьогодні й нараду щодо нашої роботи з НАТО в наступному році. Голова Верховної Ради України, Прем'єр-міністр, профільна віцепрем'єр-міністерка, міністр закордонних справ, міжнародники Офісу

Президента. Стратегія України у відносинах з Альянсом абсолютно зрозуміла – це фундамент безпеки і для України, і для всієї Європи разом з Україною. Під таку стратегію формуємо й відповідну тактику дій. Зовнішня політика, комунікація, інституційні кроки в нашій державі. Все має бути максимально змістовним.

Увечері говорив із Вселенським Патріархом Варфоломієм. Подякував йому за привітання українців та всієї України з Різдом Христовим та за незмінну підтримку нашого народу, нашої держави. Фанар бере участь у роботі щодо Формули миру. І це важливо, що й духовні лідери світу залучені до цієї спільної роботи – роботи світової більшості. Ми маємо разом – усі у світі – продовжувати наш тиск на російську державу. Це справедливо.

(...). Сьогодні почалася дискусія щодо нових правил мобілізації. Є законодавча пропозиція – військове командування, Міністерство оборони, інші залучені органи представили її у Верховну Раду України. Буде правильним, щоб такі норми обговорювалися та ухвалювалися не кулуарно. А так, щоб люди розуміли, яке бачення у військового командування, які мотиви в тих чи інших правилах та умов, що пропонують депутати та як розв'язуються питання, які вже є в наших воїнів у Силах оборони. Закон – це те, що стосується всіх. Кожного в державі. Буде правильно, щоб на базі комітету Верховної Ради України військові разом із депутатами визначились із тим, як саме на законодавчому рівні має бути забезпечений наступний рік для наших Сил оборони. Чекаємо на остаточний текст закону.

І, звичайно, вдячність нашим воїнам. Сьогодні є за що особливо відзначити воїнів ГУР, а саме – спецпризначенців із підрозділу Тимура та воїнів нашої 24-ї окремої механізованої бригади. Молодці, хлопці!

Я дякую всім, хто дбає про Україну! Я дякую всім, хто пам'ятає, що результат для України потрібен кожного дня – максимальний результат. (...).

Маємо зробити Україну настільки сильною, щоб Росія відчувала, що на кожен їхній удар буде наша відповідь – Президент на зустрічі з представниками української оборонної промисловості ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський зустрівся з керівниками та працівниками державних і приватних компаній оборонно-промислового комплексу та вручив державні нагороди.

Він наголосив, що кожен із присутніх на зустрічі представляє потужні команди, які щоденно роблять великий внесок у загальну справу захисту нашої держави та людей. За словами Глави держави, загалом в оборонному комплексі України – близько 300 тисяч працівників.

«Я дякую вам за кожен вашу ініціативу в українській оборонній сфері та за всю вашу особисту енергію, за всі реалізовані ідеї, які додають міцності кожному з нас, загалом державі Україна», – сказав Володимир Зеленський.

Як зауважив Президент, цього року завдяки компаніям українського ОПК вдалося втричі збільшити виробництво зброї й техніки порівняно з минулим

роком. Також є надзвичайно вагоме зростання виробництва боєприпасів, зокрема для артилерії. Системно розгортається виготовлення боєприпасів для вітчизняних дронів, збільшилися кількісні та якісні показники виробництва ракет. У наступному році окрема увага приділятиметься виготовленню вибухових речовин та порохів, яких у світі дефіцит.

«Завдання України максимально чітке: маємо зробити нашу державу настільки сильною та ефективною, щоб Росія відчувала, що на кожен їхній удар буде наша відповідь. Виконати це завдання можливо лише на основі достатнього виробництва вітчизняної зброї. Кожен, хто забезпечує Україну технікою, снарядами, всією необхідною зброєю, забезпечує нашу державу й політичною незалежністю», – наголосив він.

Глава держави також відзначив, що в оборонному комплексі постійно зростає частка приватних компаній. І вже чотири з п'яти компаній ОПК – це недержавні підприємства.

«Ми маємо нарощувати використання цієї сили, однієї з головних сил людської натури – сили підприємництва. Без цього розвиватися швидко просто неможливо. Буде правильно, щоб державні компанії нарівні конкурували з приватними підприємствами заради якості та швидкості нашого українського виробництва. Ми всі – в одній команді. Нам усім потрібно однакове – перемога», – акцентував Президент.

Як повідомив Володимир Зеленський, держава зі свого боку продовжить спрощувати бюрократичні процедури – від імпорту складників до процесу допуску до експлуатації, а уряд працює над забезпеченням фінансування довгострокових контрактів.

Крім того, зазначив Президент, оборонний комплекс України стане частиною міжнародної системи оборони, і вже зараз є домовленості з низкою провідних держав і компаній світу про спільне виробництво.

«Буде більше таких домовленостей, більше інтеграцій наших можливостей і світових, наших виробництв і виробництв провідних країн», – наголосив Глава держави.

Володимир Зеленський висловив подяку всім, хто створює та розвиває українські оборонні виробництва, а також родинам працівників – за підтримку й допомогу.

«Я дякую вам за цей рік і бажаю, щоб у наступному ви всі й ми з вами стали ще сильнішою командою», – зауважив Президент.

За вагомий особистий внесок у розвиток оборонно-промислового комплексу України, самовідданість і професіоналізм, виявлені у створенні високотехнологічної продукції в умовах воєнного стану, багаторічну сумлінну працю Володимир Зеленський вручив представникам ОПК нагороди, зокрема орден князя Ярослава Мудрого V ступеня, ордени «За заслуги» II та III ступенів, княгині Ольги III ступеня, медалі «За працю і звитягу».

Працюємо над новими оборонними пакетами – Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Передусім подяка захисникам нашого неба. За минулий вечір і ніч із 46 «шахедів» більшість вдалося збити. Важливий результат. Результат, який щодня доводить правильність наших дій, нашої комунікації з партнерами: українській ППО, нашим мобільним вогневим групам, нашим зенітникам вдається захищати державу. І вже доволі активно плануємо січень та лютий – міжнародні заходи, які збільшать силу України. Працюємо над новими оборонними пакетами.

Сьогодні провів велику зустріч із керівниками українських оборонних компаній – понад 100 підприємств галузі були представлені. Зрозуміло, що це далеко не всі. Але ті, хто робить дуже сильні речі, ті, хто зміг бути сьогодні в Києві. Відзначив державними нагородами керівників підприємств і – через них – колективи, які зробили найбільше.

Загалом у нашому оборонному комплексі вже зараз працюють близько 300 тисяч людей, і це одне з найбільших досягнень нашої держави за кілька років. Український оборонно-промисловий комплекс не просто відновлюється – він стає таким продуктивним, який і потрібен для сучасної, технологічної війни. Багато приватних ініціатив уже в роботі: чотири з п'яти компаній у нашому ОПК – це приватний бізнес. Багато державних підприємств, які десятиліттями не працювали, тепер розгорнули своє виробництво, зокрема й нових видів озброєння.

На наступний рік маємо абсолютно чіткі цілі щодо артилерії і щодо дронів, і щодо ракет, і щодо броньованої техніки. Один із найбільших наших політичних результатів цього року – це домовленість із партнерами, зокрема зі Сполученими Штатами, щодо нашого спільного виробництва зброї. Створення нових виробництв. Локалізація в Україні. Розширення ремонтної бази. Усе це додає Україні і сили в захисті, і економічної сили: це зростання ВВП – суттєве – і хороші робочі місця. Я вдячний кожному й кожній, хто розвиває цю нашу галузь, усім, хто вкладає власну працю, свої ідеї в розвиток українського ОПК. І я впевнений, що наша «оборонка» – за умови такого постійного розвитку – з часом точно може увійти в топ-10 найбільш продуктивних і сильних оборонних комплексів світу. Це справжній потенціал України, і наша держава точно може стати одним із глобальних донорів безпеки і одним із найсильніших учасників НАТО. Працюємо заради цього.

Провів сьогодні й низку зустрічей із міністрами. Голова Національного банку України та міністр фінансів – питання проходження наступного року. Нарада з міністром оборони.

Також нарада з міністром внутрішніх справ. Доповідь щодо російського удару по Херсону вчора: на жаль, один працівник поліції загинув – лейтенант Ігор Місюня, Кіровоградське ГУНП. Мої співчуття рідним і близьким... Чотири людини постраждали, із них двоє – хлопці-поліцейські,

усім надано необхідну допомогу. Всі служби працюють над відновленням енергозабезпечення Херсона. Учора 70 % міста залишилося без електрики. Критична інфраструктура заведена на генератори. Поступово відновлюють нормальну роботу. Постачання газу Херсону відновлено.

Міністр внутрішніх справ доповів також щодо роботи всієї системи МВС. Реагування на надзвичайні ситуації, розмінування території, забезпечення зброєю й технікою наших підрозділів Нацгвардії та Нацполіції, що воюють на передовій.

І, до речі, я хочу відзначити працівників Національної поліції України, які віддано служать державі й суспільству, які разом з усіма в Силах оборони та безпеки України захищають державу на передовій. Особливо – воїнів бригади Національної поліції «Лють». Рядовий поліції Віталій Мельничук, капрал поліції Андрій Молочний, старший сержант Дмитро Ганенко, молодший лейтенант Богдан Горук, лейтенант Олександр П'ятничук, старші лейтенанти Олександр Гладир та Іван Кротов і капітан поліції Михайло Главатських. Я дякую вам, хлопці, за вашу вірність у боях!

Звичайно, сьогодні мої вітання та наша спільна вдячність усім працівникам контррозвідки Служби безпеки України – це їхній професійний день. Підрозділ, який на роботі 24/7, чия робота – це спокій держави й захищеність суспільства від різних ворожих агентурних мереж. (...).

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №854/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 1)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №855/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 2)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №856/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 3)

Про призначення В. Філашкіна головою Донецької обласної державної адміністрації: Указ Президента України №857/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Призначити ФІЛАШКІНА Вадима Сергійовича головою Донецької обласної державної адміністрації. (...).

Про призначення О. Коваля головою Рівненської обласної державної адміністрації: Указ Президента України №858/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Призначити КОВАЛЯ Олександра Сергійовича головою Рівненської обласної державної адміністрації. (...).

Стійкість, сила та результати зараз визначають, як мине ця зима повномасштабної війни – Президент України Володимир Зеленський виступив зі зверненням до українського народу ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Короткий звіт за цей день.

Ранок – селектор. Внутрішня ситуація. Ліквідація наслідків російських ударів. Зокрема, Херсон та Херсонщина, Запорізька область, інші регіони. Вдячний кожному рятувальнику, кожному лікарю, кожному поліцейському.

Доповіді МВС і СБУ: є хороші результати в захисті від колаборантів та навідників, у протидії злочинності.

Робота нашого експортного коридору в Чорному морі: уже понад 12 мільйонів тонн вантажів. Особливо вагомі результати за грудень, і це відчувається на рівні всієї нашої економіки.

Звичайно, були сьогодні й доповіді щодо фронту – Харківщина, Донеччина, Запоріжжя, лівий берег Херсона. Стійкість зараз, сила зараз, результати зараз визначають, як мине ця зима повномасштабної війни й чого будемо очікувати від наступного року.

Вдень – наради. Зокрема, з міністром оборони. Щодо розвитку наших Сил оборони. Конкретні речі, які треба зробити. І ми їх зробимо. Обов'язково. Щоб зберегти нашу міцність і мати необхідні аргументи в розмові з партнерами. Збільшення власних сил України та збереження консолідації світу – це наше завдання. Завдання всієї держави й кожного, хто працює заради неї.

Була сьогодні й підсумкова нарада за рік щодо перемовин про безпекові гарантії для України. Команда Офісу, уряду... Є базова декларація «Групи семи» – Вільнюська декларація. Її вже підтримали 30 держав. Почалася двостороння робота щодо гарантії, і наступного року продовжимо.

Щойно говорив із Його Святістю Папою Франциском. Подякував за привітання для України та українців із Різдом, за побажання миру – справедливого миру для всіх нас. Обговорили нашу спільну роботу щодо Формули миру – понад 80 держав уже в процесі на рівні своїх представників. Буде більше. Я вдячний Ватикану за підтримку нашої роботи.

Окремо я хочу подякувати за новий оборонний пакет від Сполучених Штатів – уже 34-й за цей рік і 54-й за час нашого захисту від цієї російської агресії. В цьому пакеті – ракети для систем ППО і для «хаймарсів», артилерія – калібр 155 і 105, додаткова бронетехніка. Все те, що потрібно. Все, що відчутно допомагає.

Я вдячний Президенту Байдену, Конгресу – обом партіям – та всім тим, хто підтримує нас у цілком конкретному завданні: російський терор повинен програти. Терор завжди повинен програвати. І ми всі разом у вільному світі це забезпечимо – зробимо все, щоб і наступного року зберегти належний рівень взаємодії заради нашої спільної сили, сили всіх, хто протистоїть терору.

Я дякую всім, хто зараз у бою, на бойових постах і на бойових завданнях заради України! Я дякую всім, хто допомагає й хто працює заради наших спільних інтересів! (...).

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №860/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 4)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №861/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 5)

Ми вдячні всім бійцям, які виносять цю війну на собі – звернення Президента України з Авдіївки ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Президент України Володимир Зеленський:

(...). Авдіївка. Наші позиції. Наші хлопці. Україна тут захищає своє. І захищає увесь наш народ. Як і на всій лінії на передовій. Донеччина. Харківщина. Запоріжжя. Херсонщина – лівий берег. Це важко. Це біль, це втрати. І це люди, які на собі тримають життя України. Тут життя виборюється. І ми вдячні всім бійцям. Кожному солдату й матросу. Кожному сержанту, кожному офіцеру, які виносять цю війну на собі. Я дякую всім вам, воїни!

Сьогодні в Авдіївці разом із командою привітали воїнів з Різдом, з Новим роком. Усіх, хто на нулі. Хто захищає нашу країну. Безмежна вдячність. Та всім рідним, кожній родині наших героїв. І всім, хто допомагає. Хто працює, щоб у хлопців на фронті було необхідне. І всім у світі, хто вірить у нас і робить усе, щоб Україна змогла більше. (...).

Президент України приїхав до Авдіївки та нагородив оборонців міста ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Під час поїздки на Донеччину Президент України Володимир Зеленський відвідав передовий контрольно-спостережний пункт 110-ї

окремої механізованої бригади імені генерал-хорунжого Марка Безручка, яка перебуває в Авдіївці.

Глава держави заслухав доповідь командира бригади – Героя України Миколи Чумака – про оперативну ситуацію на напрямку та перебіг оборонних дій. За словами комбрига, російські загарбники не шкодують людей, але наші оборонці міцно тримають позиції та навіть беруть у полон солдатів противника.

Президент поспілкувався з воїнами, подякував за високий бойовий дух. Глава держави розпитав військових про основні потреби, серед яких найчастіше згадували необхідність поповнення особового складу та засоби РЕБ. Водночас бійці зазначили, що забезпечення дронами останнім часом значно покращилося.

Володимир Зеленський також вручив оборонцям Авдіївки державні нагороди. Зокрема, з рук Президента отримав орден «Золота Зірка» молодший сержант Ігор Тимошук, якому присвоєно звання Героя України. Молодший сержант особисто планує, керує та бере участь у штурмових операціях. Групи під його керівництвом неодноразово знищували ворогів, брали в полон солдатів противника, повертали контроль над позиціями. Завдяки успішному відновленню втрачених оборонних позицій Ігор Тимошук запобіг прориву ворога до Авдіївки, що забезпечило втримання важливого рубежу для оборони країни.

Відзнакою Президента «Хрест бойових заслуг» нагороджено старшого лейтенанта Євгена Байкова. Також Володимир Зеленський вручив ордени Богдана Хмельницького III ступеня та орден «За мужність» III ступеня.

«Маю честь сьогодні з нашою командою бути тут, у вас в Авдіївці, подякувати вам за службу й нагородити. Ви – сильні люди. Завдяки вам у нас є Україна, наша земля, наші рідні та близькі. Хочу привітати вас із Різдвом, з Новим роком, подякувати від всього народу України за цей рік, який ви вистояли. І вся країна вистояла завдяки вам і завдяки таким, як ви», – зауважив Президент.

Глава держави побажав захисникам та їхнім рідним і близьким здоров'я та міцності.

«Нас точно очікує перемога. Впевнений у кожному з вас. Дякую за службу! Слава Україні!» – сказав Володимир Зеленський.

Крім того, задля безпеки особового складу Президент передав нагороди для вручення військовослужбовцям у розташуваннях.

На Донеччині Глава держави відвідав хірургів військового госпіталю та вручив нагороди ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Під час поїздки до Донецької області Президент України Володимир Зеленський відвідав передову хірургічну групу 59-го військового мобільного госпіталю Військово-медичного клінічного центру Північного регіону.

Глава держави ознайомився з роботою хірургічної групи, яка приймає поранених захисників зі стабілізаційних пунктів оперативно-тактичних угруповань «Лиман» і «Соледар» і надає їм медичну допомогу.

Президент вручив ордени «За мужність» III ступеня та княгині Ольги III ступеня медичним працівникам хірургічної групи.

«Дякую за все, що робите, за те, що повертаєте до життя наших хлопців, дівчат – наших воїнів. Бажаю вам здоров'я, адже для вашої місії потрібно багато міцності та здоров'я», – зазначив Володимир Зеленський, звертаючись до військових медиків.

Президент також поспілкувався з пораненими військовослужбовцями, які проходять тут лікування, і вручив їм державні нагороди.

«Дякую вам за те, що воюєте так міцно. Вітаю вас зі святами. Бажаю якнайшвидшого одужання. Перемоги в наступному році!» – сказав Глава держави.

Про присвоєння І.Тимощуку звання Герой України: Указ Президента України №862/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народу постановляю:

Присвоїти звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка» ТИМОЩУКУ Ігорю Вікторовичу – молодшому сержанту.

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №863/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку б)

Продовжимо посилювати нашу ППО і працювати над тим, щоб повернути війну назад у Росію – звернення Президента України ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(...). Зараз триває в різних містах України рятувальна операція. Де були влучання російських ракет, падіння уламків. Найбільш масована атака від цих покидьків – майже 160 ракет і дронів. Наші воїни збили більшість із них – різні типи ракет, «шахеда». Мішені вже для Росії звичні – понад 100 приватних будинків зруйновані або пошкоджені, 45 багатоповерхівок, школи, дві церкви, лікарні, пологовий будинок, багато торговельних і складських приміщень. Станом на цей час 29 людей загинули. Мої щирі співчуття всім рідним і близьким. Понад 150 людей поранені – усім надано необхідну допомогу. Київ, Харків, Дніпро, Одеса, Львів, Запоріжжя, Сміла, Харківщина, Сумщина, Хмельниччина, наша Житомирщина... Обов'язково відповімо російським терористам на кожен удар. Терор ніколи не виграє в

людей. Понад 600 наших рятувальників залучені до допомоги, розбору завалів. Багато техніки. Робота триватиме цілодобово. Я хочу подякувати всім, хто залучений, усім, хто підтримує людей. Особливо хлопцям-рятувальникам ДСНС України. Дякую вам, хлопці! Дмитро Луценко в Харкові, Денис Міхєєв у Дніпрі, Павло Харчевський – Одеса, Михайло Гринь та Ігор Добридень у Києві, Андрій Нестеренко – Запоріжжя. Також працівникам Національної поліції України, які сьогодні особливо проявили себе: Олександр Гнатюк у Харкові, Дмитро Попович у Дніпрі, Артем Грушко в Одесі, Ірина Науменко, дякую вам, Ірино, – в Запоріжжі. Я дякую всім вам і вашим колегам!

Важливо, щоб світ відреагував на цей черговий прояв терору. Багато лідерів сьогодні вже заявили про підтримку України та українців, і я вдячний кожному. Особливо тим, хто допоміг нашій державі з ППО. Наші воїни протиповітряної оборони сьогодні зробили багато. Враховуючи, що російські терористи спеціально старались обійти наш захист. Ми продовжимо посилювати нашу ППО й працювати над тим, щоб повернути війну назад до цих покидьків – додому, у Росію, звідки вона й прийшла.

Сьогодні я був на позиціях наших воїнів на фронті. В Авдіївці. 110-та окрема механізована бригада. Героїчні воїни. Особисто подякував їм за силу, за те, як вони тримаються в боях. Нагородив тих, хто відзначився найбільше. Вручив «Золоту Зірку» Героя України молодшому сержанту Ігорю Тимошуку, «Хрестом бойових заслуг» нагородив старшого лейтенанта Євгена Байкова. Також вручив ордени «За мужність» та Хмельницького воїнам бригади. Це честь – особисто дякувати таким воїнам. Усім, хто зараз на «нулі», усім, хто боронить нашу державу. І хоч є втома – її видно, – але немає зневіри. Немає слабкості. Немає. І це найважливіше! (...).

Відвідав шпиталь на Донеччині, щоб особисто подякувати нашим військовим медикам і підтримати хлопців, які відновлюються після поранень. Відзначив державними нагородами лікарів і воїнів. Я пишаюся нашими людьми – силою нашого народу, нашою країною, тим, що Україна може, коли ми всі згуртовані. І я дякую всім, хто дбає про нашу державу й людей! Хто захищає, хто працює, хто зміцнює! (...).

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №864/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 7)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №865/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 8)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №866/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 9)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №867/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 10)

Про відзначення державними нагородами України: Указ Президента України №870/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(текст Указу та повний список нагороджених – наприкінці збірника у Додатку 11)

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2023 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)»: Указ Президента України №877/2023 ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(повний текст Указу та рішення РНБО – за наведеним посиланням)

Наступний рік стане часом глобальних рішень, і Україні потрібно вміти вплинути на них і досягти своїх цілей – звернення Президента Володимира Зеленського ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(...). Ставка – особлива, підсумкова за рік. І про рік наступний. (...). Була доповідь розвідки – ГУР та зовнішньої розвідки. Про те, до чого окупанти готуються. Та загалом про ситуацію – про загальні військово-політичні очікування та можливі події у світі.

Попри все, що буде відбуватись в інших країнах, попри будь-які політичні зміни та настрої, нам потрібен достатній потенціал, щоб робити своє. Щоб досягти своїх цілей. Зрозуміло, що наступний рік стане часом багатьох рішень – глобальних рішень. І Україні потрібно вміти вплинути на них – уміти досягти своїх цілей. Будемо боротись за наш вплив, за справедливість для України, і я вдячний усім лідерам, які допомагають, які з нами від 24 лютого й будуть з нами у 24-му році.

Сьогодні увесь день – доповіді щодо ліквідації наслідків російських ударів. Загалом лише від учорашньої російської атаки постраждали більше 120 наших міст і сіл. 39 загиблих. Мої співчуття всім, хто втратив рідних та близьких. Дуже важливо, щоб була надана вся необхідна допомога постраждалим – тим, чиї будинки та квартири пошкоджені терористами. Це

важливо відпрацювати і на урядовому, і на місцевому рівнях. Українські рятувальники, лікарі, поліцейські, усі працівники комунальних підприємств, які задіяні. Я дякую вам за допомогу людям, за те, що ви працюєте цілодобово, аби зберегти якнайбільше життів!

Зараз у Харкові знов триває рятувальна операція – 17 людей постраждали від чергового удару. І за кожен такий удар по Харківщині, по нашій Херсонщині, по містах і селах Донеччини, Запорізької області... За всі удари по Одесі, по Сумщині, по Києву й усіх інших наших містах і регіонах. За кожен «шахед», за кожен російську ракету буде справедлива відповідальність держави-терориста. І політична, і дуже практична.

Ми готуємось у наступному році зробити більше зброї. Ми вже маємо чіткий графік нашої міжнародної роботи в січні. Ми працюємо з нашими партнерами над рішеннями, яких потребує кожен український воїн, увесь наш народ, наша держава. І ці рішення будуть – будуть сильними. (...).

Новорічне привітання Президента України Володимира Зеленського ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

(...). Запитавши в мільйонів українців про те, яким був цей рік, можна отримати мільйони різних відповідей. Кожен згадає щось своє. Згадає когось свого. Кожен має те, через що усміхнутися. Бо вдалося. Кожен має те, через що заплакати. Через втрати. Кожен із нас цього року боровся, працював, чекав, допомагав, жив і сподівався. По-своєму. Кожен.

Але кожен знайде в цьому році щось спільне для всіх українців. Головний підсумок року, головний його здобуток: Україна стала сильнішою. Українці стали сильнішими.

676 днів тому всім нам було кинуте виклик. З усіх боків на нас летіли ракети, з усіх напрямків на нас сунула ворожа навала.

676 днів тому на цьому самому місці я звертався до вас, українці, і повідомляв про початок повномасштабної війни. Ми не знали тоді, що чекає на нас попереду. Чимало хто не вірив, що ми витримаємо тиждень. Мало хто вірив, що виборемо 2022 рік, не кажучи вже про те, що ми вистоїмо 23-й. А сьогодні ми зустрічаємо 2024 рік.

Україна жива. Україна живе. Україна бореться й б'ється. Україна рухається, Україна долає шлях. Україна здобуває. Україна працює. Україна існує. І все разом – це не новорічне диво. Це не казка, не магія, а заслуга кожного з вас. Кожного з мільйонів українців. Кожного, хто протягом цього року щодня й щоночі доводив: українці сильніші!

Коли на початку 23-го року, в січні, в лютому, ми подолали, без перебільшення, найважчу зиму в історії. Коли довели: українці сильніші за холод і темряву. Сильніші за відключення й загрозу блекауту. Українці подолають будь-який дефіцит електроенергії, бо не мають дефіциту стійкості та хоробрості. Ми не зникли в темряві. Темрява не проковтнула нас. Темрява прогнала нас.

Вистояла наша енергетика. Вистояла наша країна. Перемогла цей рік. І я хочу сказати «дякую» усім тим, завдяки кому насамперед це стало можливим.

(...). І я хочу подякувати всім нашим людям, хочу подякувати нашому народові. Всім, хто сьогодні тут. Усім, кому я хочу сказати: я пишаюся кожним із вас. Кожним громадянином України. Кожним сильним. І я знаю, як усім сьогодні непросто. Всім, хто поставив життя на паузу. Хто відклав усе на потім, на після перемоги. Всі, хто каже: «Я працюю, і це не подвиг, а обов'язок. Я доначу, і це не подвиг, а норма». Всі, хто працює й бореться щодня, бо знає: війни самі собою не закінчуються – війни закінчують. І перемогу не отримують, не дарують – перемогу здобувають.

І для цього сьогодні ми маємо жити за правилом: або ти працюєш, або ти воюєш. Бо проти нас – найбільша у світі терористична організація. І очевидно, наскільки більше ми маємо робити, наскільки активніше робити, наскільки міцнішими мають бути наша єдність і боротьба.

Це знає кожен, хто щодня не питає себе: а що я можу зробити? А живе за формулою «мушу робити більше, ніж можу». Бо саме це означає слово «перемогти». Нашою мовою. Перемогти, пересилити себе, перебороти, зробити надзусилля й зробити більше, ніж здавалося на перший погляд. Бо насправді кожен із нас здатен на більше.

Це щодня доводять наші героїчні люди. Наші герої. Наші медики, рятуючи бійців на фронті та людей у цивільних містах і селах. Ті, хто доводить: українці сильніші за біль, поранення й смерть. Це наші пожежники, рятувальники, які показують: українці сильніші за вогонь і завали. Це ті, хто доводить: українці сильніші за будь-які обставини, сильніші за безвихідь. Наші вчителі, які навчають дітей попри війну. Онлайн, наживо чи облаштувавши школу в харківському метро. Наші залізничники, наші водії, зв'язківці, інженери. Наші волонтери, наші дипломати, український бізнес, кожен, хто платить податки й дає українцям робочі місця, кожен, хто сіє та збирає врожай і дає українцям хліб, кожен, хто дає українцям прихисток, кожен, хто робить снаряди та боєприпаси, хто ремонтує й будує, відновлює та відроджує, щодня працює, щодня доводить: українці сильніші за втому. А значить, українці сильніші за цю війну. 24 лютого переконало нас у цьому.

Війна багато чого нас навчила. Багато чого показала. Багато чого зробила з нами, змінила нас.

Війна роз'єднувала, на жаль, родини, забирала синів і доньок і водночас об'єднала нас в одну велику сім'ю. І 24 лютого ми робили вибір. І суха, беземоційна правда реалій війни полягає в тому, що цей вибір був різним. Хтось залишився тут, в Україні, хтось побіг, хтось був заблокований, хтось вивозив дітей, хтось пішов на фронт, хтось рятував інших, хтось рятував свою родину, хтось виїхав і залишився там, а хтось виїхав і повернувся додому. В Україну.

І це історії людей, історії хлопців і дівчат. Які не могли сидіти вдома й пішли на фронт. І ті, які не могли більше сидіти за кордоном, десь далеко від дому, і повернулися. Зрозумівши й сказавши собі: «Мені не все одно. І я потрібен тут. Я потрібен перемозі, я потрібен Україні». Той, хто довів: я сильніший за страх. Ті, хто довів: я сильніший за сумніви. Бо знаю, що одного дня доведеться поставити собі питання: хто я? Зробити вибір, ким я хочу бути. Жертвою чи переможцем? Біженцем чи громадянином? І кожен знає відповідь. І відповідь – це Україна. Бо українці сильніші разом. Тож час бути разом!

(...). І сьогодні ми разом зустрічаємо Новий рік. За нашим часом. І рівно о 12-й ми будемо разом співати наш гімн – гімн України. З любов'ю до України. І ця любов – сильніша за окупацію. Ця любов до України – рушійна сила, якої так бояться загарбники. І Крим, Донбас, Луганщина, Бердянськ, Мелітополь, Маріуполь – усі наші – знайте: вороги насправді вас дуже сильно бояться. Не міжнародних організацій із політичними закликами, а українського духу українських людей, які доводили, доводять і доведуть, що ми сильніші. За неволю. Сильніші за ворога. Сильніші за цю війну. Бо ми – такий народ.

І такий народ надихає – ви бачите – весь світ. І таку державу хочуть бачити у європейській родині. Це підтверджує рішення про початок переговорів щодо вступу України в ЄС. Рішення, до якого інші йдуть десятиліттями. Рішення, у яке колись було складно повірити, про яке скептики казали: «Це нескоро, це не завтра, майже неможливо. Не сподівайтесь, не вірте, не чекайте». Але Україна зразка 2023 – цілеспрямована, тверда, послідовна, рішуча й вперта. Українці сильніші за будь-які блокади й вето, невіру чи скепсис. Країна, яка під час війни здійснює надскладні та потрібні реформи й зміни. І як підсумок – країна, яку сьогодні чекають у Євросоюзі. І це вже не просто слова – офіційні рішення, офіційні документи. І цей процес точно матиме логічне завершення – повноправне членство у сильній Європі. Міцній. Від Лісабона до Луганська.

І це – справді історична перемога. І таких дипломатичних перемог цього року було чимало. І всі вони давалися нам непросто. Українська формула миру, яку вже підтримали 80 країн світу. Гарантії безпеки для України, до яких сьогодні вже приєдналися три десятки держав. «Зерновий коридор», про який нам казали: «Ви ніколи не зможете без Росії». Нас блокували, шантажували, але ми знаходили вихід. І знайшли, і наш коридор працює, і сьогодні ним пройшло майже 13 мільйонів тонн українського зерна. Цього року українці доводили: ми сильніші за брехню, ми сильніші за ПСО. Сильніші за розпач, розбрат, зневіру. Зберігаючи міжнародну підтримку України. Примножуючи її. Відкриваючи нові напрямки, нові перспективи для України. Провівши тільки за цей рік 120 зустрічей на рівні лідерів, які принесли нам 156 тільки оборонних пакетів підтримки. Вкотре доводячи: українці сильніші за будь-які інтриги, за всі спроби послабити світову солідарність, розхитати

коаліцію наших союзників. Вона ж натовість зросла. Коаліція «петріотів», повітряна коаліція, танкова коаліція.

І окремо я хочу подякувати кожній країні, яка приєдналася до коаліції щодо повернення українських дітей, яких викрала Росія. Я дякую всім нашим партнерам за те, що цьогогоріч у нас уже є «петріоти», «айріси», «хаймарси», «насамси», «гоки», «абрамси», «леопарди» та багато іншого. І наші пілоти вже опановують F-16, і ми неодмінно побачимо їх у нашому небі. Щоб наші вороги неодмінно побачили, що таке справжня наша лють.

І наступного року ворог відчує лють вітчизняного виробництва. Наша зброя, наша техніка, артилерія, наші снаряди, наші дрони, морські «привіти» ворогу та щонайменше мільйон українських FPV. Усе, чим ми щедро будемо пригощати. На суші, у повітрі та, звісно, на морі. На нашому Чорному морі. І цього року ворог як ніколи раніше відчув: йому там не місце. І наші дії в Чорному морі стали чорною сторінкою в історії рашистського флоту.

Це офіційно можуть «підтвердити» їхні великі десантні кораблі, ракетні й патрульні корвети на дні морському. І наш Зміїний тепер без їхніх змії і триколора.

Шановні українці, українки!

Протягом цього року Україна пододала 6 тисяч тривог. Майже щоночі прокидалася від сирен, спускалася в укриття, захищаючи своїх дітей від ворожих ракет і дронів. І щоночі, і щодня працювали наші сили ППО, героїчно захищаючи небо України. Аби ми 6 тисяч разів могли почути відбій. І 6 тисяч разів піднятися наверх. Піднятися нагору. Подивитися в небо і цим знову довести: українці сильніші за терор.

І хай би скільки випускав ворог ракет, хай би скільки було обстрілів та атак – підлих, безжалісних, масованих – у прагненні зламати нас, українців, залякати, збити Україну з ніг, загнати під землю, ми все одно піднімемось. Бо той, хто приносить на нашу землю пекло, одного дня побачить його з власного вікна.

676 днів тому я звертався із цього кабінету, зі свого робочого місця.

За моєю спиною тоді був малюнок – пейзаж із краєвидами української землі. Сьогодні за мною – шеврони наших воїнів. І кожен із них говорить і про нашу землю, і про наше небо, і про всю нашу Україну, про наших людей, про те, що змогли, і про те, що зможемо. Про кожного, хто пішов. І про всіх, хто бореться. І про всіх, хто житиме на цій землі. І буде пишатися тим, що українець. Бо весь світ знатиме: українці сильніші!

Я бажаю кожному, хто вже знайшов себе у нашій спільній справі, щоб у вас поруч завжди були ті, хто підставить плече та не підставить у житті. Я бажаю кожному, хто ще вагається, наступного року зробити сміливий вибір – захищати своє, власну країну, працювати заради неї, допомагати, знайти себе у власній державі, бо це єдине місце на землі, де ми всі можемо сказати про себе: ми вдома. (...).

Офіційна діяльність дружини Президента України

Олена Зеленська: Українська мова та культура сьогодні важливі для всіх, кому важлива свобода ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Перша леді України Олена Зеленська підбила підсумки своїх проєктів культурної дипломатії з упровадження українських аудіогідів у визначних пам'ятках світу та відкриття українських книжкових полицок у бібліотеках різних країн.

Упродовж 2023 року запущено 20 україномовних аудіогідів у 15 країнах, а саме:

Нідерланди – музей Мауріца Корнеліса Ешера в палаці Ланге Ворхаут, музей колекціонера й мецената Абрагама Бредіуса та Рейксмузеум в Амстердамі;

Албанія – Національний музей середньовічного мистецтва; Ірландія – бібліотека Триніті-коледжу, Данія – автобусний та човниковий екскурсійний маршрут Копенгагеном Нор Он Нор Офф; Польща – музей Варшавського повстання та дім Миколи Коперника Окружного музею Торуні; Італія – Галерея Боргезе в Римі та комплекс королівських музеїв Турина; Швеція – Нордичний музей – музей етнографії та культури та Музей вікінгів у Стокгольмі;

Фінляндія – острів-фортеця Суоменлінна та морська оглядова екскурсія «Історичний центр Гельсінкі»; Ізраїль – Меморіальний комплекс історії Голокосту «Яд Вашем»; Австралія – Національний музей Австралії; Азербайджан – Азербайджанський національний музей мистецтв; Кіпр – Археологічний музей; США – музей Голокосту в Іллінойсі; Австрія – Імператорська скарбниця, Греція – музей Бенакі в Афінах.

Станом на грудень 2023 року за весь час свого існування (з 2021-го) проєкт з упровадження україномовних аудіогідів, який ініціювала Олена Зеленська, налічує 77 аудіоекскурсій українською в 43 країнах світу. Це Туреччина, Франція, Данія, Вірменія, Казахстан, Азербайджан, Швеція, Узбекистан, Австрія, Болгарія, Киргизстан, Кенія, Руанда, Німеччина, Велика Британія, Греція, Північна Македонія, Іспанія, США, Чехія, Латвія, Чорногорія, Італія, Литва, Грузія, Португалія, Таїланд, Угорщина, Швейцарія, Бразилія, Словаччина, Норвегія, Катар, Естонія, Індонезія, Нідерланди, Албанія, Ірландія, Польща, Ізраїль, Фінляндія, Австралія, Кіпр.

Крім того, у межах проєкту в листопаді 2023 року у співпраці з Адміністрацією з розвитку та туризму регіону Петра Йорданського Хашимітського Королівства створено україномовні брошури для відвідувачів найвідомішої історичної пам'ятки Королівства – Петри. Видання урочисто представили в центрі відвідувачів археологічного парку Петри Посол

України в Йорданському Хашимітському Королівстві Мирослава Щербатюк та голова ради уповноважених Адміністрації з розвитку та туризму регіону Петра доктор Фарес Брейзат. З 1985-го Петра є об'єктом Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Сьомого липня 2007 року її було оголошено одним із семи нових чудес світу.

«Велика подяка нашим посольствам і всім закордонним партнерам. Бо це потрібно не тільки для мільйонів українських вимушених переселенців, вигнаних російською війною з країни, а й для всіх, кому важлива свобода та вільна культура. Українська сьогодні – це мова спротиву агресії та боротьби за ідентичність, за життя й право на існування», – наголосила Олена Зеленська.

Також упродовж 2023 року значно розширився проєкт першої леді «Українська книжкова полицка». Торік українські книжкові полицки відкрили в 10 країнах: Іспанії, Вірменії, Великій Британії, Сербії, США, Румунії, Сінгапурі, Данії, Мексиці, Аргентині та вперше – у штаб-квартирі міжнародної організації: українська література з'явилася в ЮНЕСКО.

Лише за останній місяць книжкові полицки відкрито в Центральній бібліотеці Буенос-Айреса ім. Рікардо Гуіральдеса в Аргентині та у трьох містах Данії: Ікаст, Гентофте та Сківе.

Станом на кінець 2023 року проєкт «Українська книжкова полицка» під патронатом першої леді України реалізовано в 45 країнах та одній міжнародній організації (понад 190 полицок, більш ніж 47 тис. книг) (...).

«У той час як імперія прагне знищити не тільки Україну, а й українську культуру, робимо, щоб цієї культури ставало більше. Це ще одна форма нашого спротиву – культурна, ціннісна. З книжок та наукових праць, а не тільки з новин світ дізнається, як багато Україна йому дала, і зрозуміє нас краще. Як свою невіддільну частину, без якої, як і без інших, світ неможливий», – резюмувала Олена Зеленська.

Олена Зеленська про реформу шкільного харчування: Ми хочемо виростити здорове покоління і зробимо це ([Президент України Володимир Зеленський](#)).

Перша леді України Олена Зеленська підбила підсумки своєї роботи у 2023 році в напрямі реформування шкільного харчування.

«Ця глобальна всеукраїнська реформа – про дітей і для дітей, задля їхнього здоров'я сьогодні й задля здоров'я українців у майбутньому. Ми розпочинали її ще до вторгнення, маючи на меті сформувати здорові харчові звички в цілому покоління. Але під час повномасштабної війни вона набула більшого значення, бо стала формою захисту наших дітей, піклування про їхнє сьогодні, затьмарене російською агресією. Ми маємо створити їм найкращі умови, щоб у них були сили навчатися, планувати майбутнє та втілювати задумане», – сказала дружина Президента.

Олена Зеленська розповіла про основні акценти та напрями, у яких рухалася реформа цього року.

1. Внесено зміни до законодавчої бази

Щоб реформа шкільного харчування відбулася, необхідно мати відповідну законодавчу базу. Роботу над її узгодженням із потребами сьогодення було розпочато ще у 2020 році. Але 2023-й став знаковим у цьому плані: було розроблено три новітні технологічні моделі організації харчування в закладах освіти. Йдеться про базову кухню (коли їжу готують безпосередньо у школах та садочках), опорну кухню (коли в закладі готують не лише для своїх учнів, а й для дітей з інших закладів) та фабрику-кухню. Остання є інноваційним рішенням для України, оскільки раніше нічого подібного на українських теренах не було реалізовано.

Ці розробки затвердили на законодавчому рівні – постановою «Про внесення змін до Порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку», яку уряд ухвалив 1 червня 2023 року.

Також у цьому документі було зафіксовано можливість використовувати кейтеринг для забезпечення харчуванням дітей у садочках.

2. Ухвалення Стратегії реформи шкільного харчування на 2023–2027 роки та Плану заходів на 2024 рік

27 жовтня 2023 року Кабінет Міністрів України затвердив Стратегію реформування системи шкільного харчування на 2023–2027 роки.

Стратегія визначає план дій на 2023–2024 роки, пріоритетні напрями роботи до 2027 року та операційні завдання. Зокрема, йдеться про чотири стратегічні цілі реформи:

Достатність фінансового ресурсу у замовників для придбання харчових продуктів чи послуг з організації харчування та здійснення закупівель просто й ефективно.

Відновлення та модернізація харчоблоків у закладах освіти з використанням новітніх технологічних процесів, покращення показників енергоефективності та дотримання принципів системи НАССР.

Забезпечення органів місцевого самоврядування й закладів освіти достатнім штатом кваліфікованих працівників, які якісно та безпечно організовують харчування та сприяють формуванню в учнів здорових харчових звичок.

Свідоме обрання українцями здорового харчування.

Стратегічна мета реалізації наведених вище чотирьох пунктів – забезпечити різноманітне, збалансоване та якісне харчування в закладах освіти, сприяючи соціальному захисту вразливих груп населення та формуючи навички здорового харчування у дітей і дорослих.

Показники досягнення стратегічної мети:

- зменшення відсотка ожиріння серед дітей до 18 років;
- рівень задоволеності учнів харчуванням у закладах освіти;
- зміна харчових уподобань дітей шкільного віку;
- збільшення кількості учнів, які харчуються в закладах освіти;
- кількість комплексно модернізованих або відновлених харчоблоків.

Реалізація Стратегії реформи шкільного харчування має стати основою для формування здорового суспільства та значного зниження рівня неінфекційних захворювань в Україні.

«Знаю за багатьма проєктами, якими опікуюся, як складно проводити модернізацію будь-чого – у цьому випадку шкільного харчування – під час боротьби за виживання. Але ми не маємо на це іншого часу. Ми живемо тут і зараз, а діти – тим паче. Це їхнє єдине неповторне дитинство. Це не формальне питання, а питання виживання для всіх нас. Можна й оборону тримати, і розвиватися», – переконана перша леді.

3. Україна підтвердила намір вступити до Коаліції шкільного харчування

18 – 19 жовтня відбувся перший глобальний саміт Коаліції шкільного харчування. Українська делегація презентувала учасникам із понад 90 країн успіхи реформи системи харчування в закладах освіти. Водночас на полях саміту були проведені переговори з представниками міжнародних організацій та урядів інших країн, які впроваджують національні реформи шкільного харчування.

За результатами цієї поїздки команда реформи шкільного харчування, яка працює над упровадженням змін, поставила собі за мету організувати й провести наступний саміт Коаліції в Україні. Маємо що показати міжнародним партнерам і друзям у сфері забезпечення здоровою їжею дітей у школах і садочках: є напрацювання й досвід, які можуть стати в пригоді й іншим країнам.

4. Забезпечення харчуванням учнів початкової школи (1 – 4 класи) та дітей пільгових категорій

Цей напрям став одним із пріоритетних, оскільки йдеться про турботу про найменших дітей і тих, хто потребує особливої підтримки та захисту. Кількість дітей пільгових категорій, на жаль, збільшується: це і внутрішньо переміщені особи, і діти військових. Тому протягом 2023 року спільнота реформи та громади на місцях докладали чимало зусиль, аби знайти ресурси, щоб такі діти могли харчуватися в закладах освіти безкоштовно. Завдяки підтримці партнерів і донорів вдалося досягти певного успіху.

Так, у лютому 2023 року було підписано Меморандум про взаєморозуміння та співпрацю щодо реалізації програми шкільного харчування між МОН та Всесвітньою продовольчою програмою ООН (ВПП ООН) в Україні.

Впродовж 2023 – 2024 навчального року ВПП ООН фінансуватиме 30 % щоденних гарячих обідів для дітей 1 – 4 класів у школах Київської, Львівської, Закарпатської, Тернопільської, Хмельницької, Чернігівської, Чернівецької, Черкаської, Миколаївської, Одеської та Полтавської областей для понад 60 тис. дітей у 420 школах по всій країні.

5. Реалізація каскадного методу поширення успішного досвіду впровадження реформи

У 2023 році Київська обласна військова адміністрація (КОВА) спільно з командою реформи організувала та провела три партнерські зустрічі «Реформа харчування: виклики, досягнення, перспективи» для колег з інших областей. Заходи відвідали очільники та інші представники 22 обласних державних адміністрацій.

Метою циклу зустрічей був активний обмін досвідом та налагодження співпраці між регіонами, залучення підтримки регіональних ініціатив з боку профільних міністерств і державних структур, що має допомогти громадам якомога швидше та ефективніше покращити харчування дітей у закладах освіти. Адже за впровадження та реалізацію реформи на місцях у 2024 році відповідатимуть саме місцева влада та органи місцевого самоврядування.

6. Проведення регіональних форумів

Протягом 2023 року за участю команди проєктного офісу реформи шкільного харчування було організовано та проведено 11 форумів, присвячених реалізації стратегії реформи шкільного харчування в регіонах. Заходи відбулися в Одеській, Полтавській, Тернопільській, Хмельницькій, Київській, Вінницькій, Дніпропетровській, Чернівецькій, Івано-Франківській, Закарпатській та Львівській областях.

Під час форумів учасники, серед яких були представники ОВА, органів місцевого самоврядування, територіальних громад та освітяни, мали змогу ознайомитися з практичними аспектами впровадження реформи, оцінити її ефективність на місцях та поділитися першими результатами.

Важливою частиною форумів стало обговорення Стратегії реформи системи шкільного харчування на період 2023 – 2027 років. Адже саме на її основі громади та області у 2024-му зможуть розробити свої локальні стратегії з упровадження змін у систему харчування в закладах освіти на місцях. Вони мають передбачати оновлення матеріально-технічної бази харчоблоків у закладах освіти, вибір моделі організації харчування та навчання кухарів тощо.

«Саме у громадах втілюється реформа. Вони – амбасадори змін на місцях. Українські громади вже показали, як уміють долати воєнні труднощі. Тепер час показати, як вони вміють будувати власне майбутнє. Реформа – це не лише про їжу, це про спільні дії. Про взаємодію всередині громади, ініціативність, небайдужість. Реформа – це не тільки нові обов’язки, а й нові можливості для громад: і робочі місця, і необхідне регіонам економічне пожвавлення», – зазначила дружина Президента.

7. Розвиток кулінарних хабів

В Україні нині діють чотири кулінарні хаби – на Київщині, Полтавщині, Одещині та Тернопільщині. У них пройшли навчання понад 120 тренерів – «агентів змін», які сьогодні передають свої знання кухарям шкільних їдалень і колегам у регіонах.

Розпочато активну роботу зі створення низки кулінарних хабів в інших областях: Хмельницькій, Чернівецькій, Івано-Франківській, Рівненській, Харківській, Дніпропетровській та Одеській. Найближчим часом кухарі з

міст і сіл цих областей матимуть змогу проходити навчання та підвищення кваліфікації у своїх регіонах, як це зараз відбувається на Київщині, де навчання пройшли понад 1 тис. кухарів.

8. Завершення будівництва першої в Україні фабрики-кухні

За ініціативою першої леді Олени Зеленської та за підтримки фонду Говарда Баффета на Київщині побудовано фабрику-кухню, яка дасть змогу годувати близько 10 тис. дітей в області. Аналогічну фабрику-кухню буде побудовано на Харківщині. Там готуватимуть їжу для 13 тис. дітей.

«У нас великі плани. Сподіваємося, що ця кухня стане першою з мережі таких підприємств. Другу в Україні фабрику-кухню побудують у Лозовій на Харківщині. Вона годуватиме щодня близько 13 тис. учнів і дошкільнят у п'яти громадах Лозівського району. Реформа шкільного харчування триває – для кожного регіону ми підбираємо оптимальний варіант: десь буде фабрика кухні, як тут, десь уже працюють опорні кухні – це інша модель, коли один шкільний заклад, де обладнання вже оновлене, готує для багатьох інших. Так, наприклад, на Львівщині. Завжди наголошую: ми будуємо не просто кухні чи харчоблоки, а рівний доступ кожної дитини до здорової їжі в будь-якому куточку країни: від великих міст до найменших сіл. Ми хочемо виростити здорове покоління і зробимо це. Попри все», – резюмувала перша леді.

9. Модернізація та відновлення харчоблоків

Для досягнення мети реформи шкільного харчування дуже важливо, щоб їдальні та кухні закладів освіти відповідали сучасним нормам. Тому у співпраці з Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України команда реформи подбала, щоб у тих закладах освіти, які були пошкоджені внаслідок військових дій та відновлюються зараз, було враховано цей момент і харчоблоки відповідали вимогам реформи.

Проте реалізувати це своїми силами зараз для України – надважке завдання. Тому наша країна вдячна партнерам і друзям, які допомагають на цьому шляху.

Так, розпочато спільну роботу з Посольством Швейцарії над ремонтом та відновленням харчоблока в одній зі шкіл Чернігова.

«Це важливий крок і підтримка для нас. Відчуваємо, що ми не одні в боротьбі за майбутнє наших дітей. Але це й важливий крок для всього світу. Бо турбота про дитинство й освіту має бути справою не однієї країни, а всіх. Адже у дитинства немає кордонів, як немає їх у розвитку людства», – зауважила Олена Зеленська.

Аналітичний коментар за матеріалами онлайн-ЗМІ

Марія Кушнарьова,
канд. філос. наук,
стар. наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу ФПУ

НЬЮ-ЙОРКСЬКІ «СИГНАЛИ ПУТІНА»: ДЛЯ ЧОГО, ДЛЯ КОГО, ЩО ДАЛІ?

23 грудня поважне видання The New York Times опублікувало статтю під назвою «Путін тихцем дає зрозуміти, що він готовий розглянути припинення вогню в Україні» (Putin Quietly Signals He Is Open to a Cease-Fire in Ukraine). Власне, вже сама назва повністю передає зміст цієї статті.

Посилаючись виключно на неназвані, як це зазвичай буває у подібних випадках, джерела, тобто якихось російських офіційних осіб, автори статті ретранслювали на весь світ нібито позицію президента Росії. Стисло цю позицію можна сформулювати так: Україна визнає територіальні втрати, Росія припиняє вогонь. Радник керівника Офісу президента України Михайло Подоляк вважає, що «сьогодні жодні переговори з Росією неможливі, тому що РФ виставляє як початкову диспозицію ультиматум – ви повинні капітулювати. (...) переговорний процес буде мати вигляд, як спроба ще раз примусити Україну капітулювати, юридично залишити за Росією певні території, відмовитися від свого суверенітету і поступово деградувати в бік маріонеткової держави» ([ТСН](#)).

Загалом у згаданій статті нічого неочікуваного світ не знайшов, адже згадки представників російського керівництва про те, що Росія готова до переговорів, лунали, починаючи з березня 2022 року, неодноразово. Деяко інтригує форма, обрана цього разу для подання, а саме – стаття у дуже впливовому виданні. Жанр статті, написаної журналістами, на відміну від публічних висловлювань конкретного політичного діяча, оскільки джерела статті є анонімними, дозволяє тим самим політичним діячам не нести ніякої відповідальності за те, що вони начебто говорили. Також стаття, – оскільки «неназваних осіб», реальних чи не зовсім, може бути скільки завгодно, отже, відповідно, говорити вони можуть геть про різне, – дозволяє, знову-таки, без ніяких збитків для репутації згаданих політичних діячів, деталізувати певні складові їхньої позиції, що доволі складно зробити під час публічного виступу, адже в такому випадку все це довелось би озвучувати одній особі. В результаті широку громадськість з реальною чи сконструйованою позицією нібито ознайомили, але – знову-таки, – ніхто не несе ніякої відповідальності.

Тому складно не погодитися з журналістом Юрієм Ніколовим у тому, що ця стаття – «саме натуральне ІПСО» російської сторони. Але з огляду на те, що для цієї статті пресекретар Путіна Дмитро Песков дав коментар, Ніколов робить висновок про те, що «ця стаття вигідна рашистам, тому Песков і легітимізував її своїм коментом» ([Facebook](#)).

Вигідність, з точки зору росіян, судячи з коментарів представників експертної спільноти, полягає у тому, що адресатами цього послання є відразу три різні аудиторії.

Першою такою аудиторією є «колективний Захід», конкретніше, США. На думку очільника Інституту майбутнього Вадима Денисенка, стаття може запустити «неочевидний, на перший погляд, процес, внутрішньоамериканський. У передвиборчий період можуть активно запускатися різні лінії наступу на Байдена від нібито секретних домовленостей до того, що він втратив шанс на мир. І ця сюжетна лінія може почати жити самостійним життям» ([Facebook](#)).

Перспектива виборів президента США, котрі мають відбутися у 2024 році, і результат котрих є вкрай важливим для всього світу, безумовно, не зникла з поля зору російського керівництва. На думку оглядача Віталія Портнікова, «західні політики можуть бути переконаними в тому, що українське керівництво має скористатися шансом на замороження війни ще до того моменту, як з'явиться теоретична можливість перемоги на таких виборах колишнього президента Сполучених Штатів Дональда Трампа» ([Еспресо](#)).

Аналітики американського Інституту вивчення війни (ISW) розглядають ситуацію під іншим кутом зору, зокрема, вони припускають, що Путін надсилає сигнали про зацікавленість у припиненні вогню, щоб відволікти союзників від допомоги Україні: «Час, коли Путін повідомляє про зацікавленість у припиненні вогню, більше відповідає постійним зусиллям Росії уповільнити подальшу військову допомогу Заходу Україні чи навіть перешкодити їй, аніж серйозній зацікавленості у припиненні війни, крім повної перемоги Росії. ISW спостерігав подібні спроби Кремля ввести в оману західних політиків взимку 2022-2023 років, щоби переорієнтувати увагу Заходу на гіпотетичні переговори, а не на те, щоб Україна мала достатньо матеріальних засобів перед весняно-літнім контрнаступом», - наголосили аналітики ([ТСН](#)). Таке саме бачення озвучив секретар Ради безпеки та оборони України Олексій Данілов. Зокрема, він сказав: «Ні до яких перемовин Путін не готовий. Путін чи його оточення роблять ці заяви, щоб знизити підтримку нашої країни» ([Голос Америки](#)).

Обидві «сюжетні лінії» – виборів і військової допомоги Україні доволі органічно об'єднали аналітики Центру протидії дезінформації, припустивши, що «"Сигнал" Росії насправді може бути зроблений, щоб перешкодити подальшій військовій допомозі ЗСУ від Заходу; а також бути спробою додати рейтингів Трампу, який готовий "віддати" Путіну частину української території» ([TrueUA](#)).

Другим об'єктом згаданих «сигналів» аналітики вважають російську сторону, точніше, російський електорат, адже в Росії у 2024 році теж мають відбутися президентські вибори. На думку експерта Українського інституту майбутнього Ігоря Тишкевича, дизайн передвиборчої кампанії Путіна спирається на три основні образи: «народного царя», «царя-полководця», «царя-збирача земель» ([НВ](#)). Теоретично можна вільно припустити, що до цих очікуваних іпостасей Путіну вигідно додати ще одну, а саме «цар-миротворець». І хоча щось абсурдніше, здається, придумати складно, але з огляду на світоглядні особливості, притаманні російському суспільству, яке, за висловом Віталія Портнікова, «хворе на невиліковний шовіністичний вірус» і «в будь-яких дискусіях є не суб'єктом, а об'єктом політичного впливу свого керівництва» ([Еспресо](#)), можна припустити, що в Росії такий «сюжетний поворот» спрацює. Особливо якщо взяти до уваги те, що у такий спосіб російська влада та пропаганда одним пострілом вбивають кількох зайців: Путін стає миротворцем, а Україна перетворюється на мало не одержиме мілітаристськими ідеями претензійне псевдодержавне утворення, адже, як зауважив Вадим Денисенко, «Путін неодноразово говорив, що від переговорів відмовляється саме Україна. І можна не сумніватися, що для «внутрішнього споживача» росіянами буде використовуватися саме ця теза, що росіяни пропонують мир, а українська влада – від цього. Багато хто з нас розуміє, що це брехня, але технології масових комунікацій працюють інакше» ([Facebook](#)). Опосередковано це припущення підтверджується тим, що, за свідченнями російських чиновників, ідеальний час для укладання угоди про припинення вогню з Україною – до президентських виборів у Росії у березні 2024 року.

Отже, третім адресатом статті можна вважати українців. На думку Юрія Ніколова, «сам натяк на те, що Путін здатен піти на перемовини – це демотиватор для стомлених українців: «Ну всьо, нехай тепер Зеленський рішає, більше ніяких тьорок про мобілізацію, донати, військову економіку, тепер стадіони замість дронів, шашлички, я устав». А це і є розвал тилу на угоду загарбнику». Ніколов слушно пропонує вважати меседжі статті провокацією, оскільки для Путіна «занадто затратно виграти війну на полі бою, тому він хоче розвалити нас зсередини. Ось він і запускає демотивуючі мислевіруси» ([Facebook](#)).

Примара припинення війни вкупі з усіма супутніми благами – справді дуже спокуслива штука насамперед для українців, але і для західного світу також. Зокрема, за ідею припинення вогню мало не миттєво захопився прем'єр-міністр німецької Саксонії Міхаель Кречмер, який заявив, що у разі перемир'я Україні, можливо, спочатку «доведеться визнати, що певні території тимчасово недоступні», при цьому «жоден квадратний метр української території, навіть Крим, не став російським», «але як і у випадку з іншими великими конфліктами, для знаходження остаточного рішення буде потрібен час» ([LIGA.net](#)).

Очевидно, що ця позиція близька серцям і головам багатьох світових діячів. Мабуть, аби їм допомогти, те саме The New York Times за чотири дні розмістило допис Сержа Шмемана під красномовною назвою «Україні не потрібні всі її території, щоб завдати Путіну поразки». Автор, ризикуючи викликати в українців сльози розчулення, стверджує, що «справжня перемога України полягатиме в тому, щоб вона постала з пекла війни як сильна, незалежна, квітуча держава, така, що може забезпечити свою безпеку та є міцно вкоріненою у Заході. Саме це було би найбільшим жахом для Путіна з боку сусідньої країни з глибокими історичними зв'язками з Росією» ([The New York Times](#)). Безперечно. Всі – «за». Але який шлях пропонує Шмеман? На його думку, «повернення контролю над територіями – це хибне уявлення про найліпший вихід із ситуації, що склалася». Він, вочевидь бажаючи, аби його вважали розумним, для годиться висловлює сумніви у широті путінських ідей щодо припинення вогню, але при цьому не без лапідарності глаголить: «Є лише один спосіб з'ясувати, чи серйозно налаштований Путін стосовно припинення вогню і чи спрацює це – спробувати це зробити».

Відповіддю на цю пропозицію можна вважати мало не обурливу реакцію на першу статтю відставного підполковника американської армії Александра Віндмана: «Не знаю, що більш образливо: боягузливість колишніх творців політики, які бояться виступати під своїм ім'ям ... і при цьому мають таку зарозумілість, що думають, що зможуть досягти мирної домовленості, чи корисні ідіоти, які розводять нас на путінський мир. Ця стаття показує глибоке нерозуміння російсько-української війни та незнання Путіна» ([BBC News Україна](#)). Віталій Портников висловлюється прагматичніше: «У цій ситуації, звичайно, завжди буде виникати питання: які гарантії безпеки Захід буде готовий надати Україні, щоб російська агресія проти цієї країни не повторилася невдовзі, адже сьогодні Путін може вважати, що йому достатньо 20% української території, а завтра, як ми в цьому вже неодноразово переконувались, він захоче ще 40%» ([Еспресо](#)). Реалістично дивиться на ситуацію Керівник проєкту «Інформаційна оборона» Фонду «Відкрита політика» Ігор Жданов: «Здатися Путіну та здати території можна хоч сьогодні. Щоправда, без жодних гарантій після цього на виживання українців як нації та існування України як незалежної держави» ([Дзеркало тижня](#)). З цим важко не погодитися, тому за теперішніх обставин порада Шмемана «спробувати» виглядає як пропозиція здійснити самогубство. Можна навіть уявити, що після того як Україна пристане на цю пропозицію, ризикнувши припинити своє існування, Шмеман, задивившись у далечінь, меланхолійно промовить: «чого я тільки не говорив...».

На щастя, далеко не всі діячі готові, подібно Шмеману, йти на досліди з долею України (мовляв, «давайте спробуємо зробити отак і подивимося, що вийде...»). Зокрема, Президент Литви Гітанас Науседа вважає, що Росія може імітувати ініціативу переговорів, щоб виграти час у війні з Україною,

однак це лише «тактичні хитрощі»: «Росія скористається цим часом, щоб твердіше стати на ноги і завдати нового удару з новою силою» ([Укрінформ](#)).

Можна припустити, що схожою є внутрішня, суто людська, якщо можна так висловитися, позиція інших лідерів, але з іншого боку, вважають вони, є «військова реальність», яку не можна ігнорувати. Член Сенату США від Республіканської партії Рон Джонсон, схоже, щиро зізнається: «У мене немає нічого, крім симпатії до народу України й нічого, крім презирства до Путіна», але одразу додає: «Путін не програє цю війну. Ця війна має закінчитися. Результат нам не сподобається, але з кожним днем результат подобатиметься нам все менше» ([LIGA.net](#)). Не такий, як очікувалося, український контрнаступ не міг не вплинути на оцінки як поточної ситуації, так і перспектив, тому той самий Науседа, відомий своєю прихильністю до України та українців, змушений констатувати, що війна «знову стане позиційною, виснажливою. Тоді підраховуватимуться втрати обох сторін і, зрештою, очікуватимуть, поки одна з країн не досягне тієї точки, коли більше не зможе продовжувати війну» ([Укрінформ](#)). А керівник проекту «Інформаційна оборона» Фонду «Відкрита політика» Ігор Жданов констатує: «У воєнно-політичному та економічному сенсі ми перейшли до війни на виснаження. У стратегічному – до глухого позиційного кута (...). На рівні військово-політичного керівництва обговорюється перехід України до активної стратегічної оборони» ([Дзеркало тижня](#)). І навіть якщо припустити, що Конгрес США схвалить надання Україні військової допомоги в тому обсязі, як це пропонує президент США Джо Байден, а ЄС зможе, як у відомій пісні, «підманути-підвести» Орбана та розблокує макрофінансову допомогу Україні, це, безумовно, полегшить наше становище та посилить нашу позицію, але певний комплекс проблем все одно не зникне.

До того ж, у 2024 році мають відбутися вибори президента США і їхній результат, принаймні, станом на тепер, не є передбачуваним – на відміну від виборів президента Росії! – а від нього надто багато залежить.

Також українцям варто пам'ятати, що у 2024 році мали би відбутися також і вибори президента України. Тривожним «дзвіночком» є питання, яке кореспондентка «Голосу Америки» Ірина Соломко поставила секретарю Ради безпеки та оборони України Олексію Данілову: «Чи можна розцінювати як частину російської ПСГО поширення інформації щодо необхідності проведення виборів, оскільки після закінчення президентського терміну Володимира Зеленського влада в Україні буде нелегітимною?». Данілов слушно відповів, що «це один з елементів, який Російська Федерація починає застосовувати. Але (...) коли у вас іде війна, проводити вибори вкрай складне завдання. (...). Як проводити вибори, коли люди сидять в окопах, ідуть в атаку або боронять ті чи інші населені пункти? Це просто фізично неможливо». Журналістка спробувала з'ясувати, чи «все ж таки, міжнародні партнери України це розуміють, чи тиснуть на Україну щодо проведення виборів?». Данілов відповів: «Я не чув жодної заяви від офіційних інституцій щодо термінового проведення виборів. Якщо десь в кулуарах запускаються

якісь речі, (...) то сама постановка питання – некоректна» ([Голос Америки](#)). Можна спробувати зробити висновки...

Очевидно, що все дуже непросто і дуже важко. Але, аналізуючи статтю про «сигнали Путіна», експерти звернули увагу на одну деталь: судячи, з висловлювань «неназваних осіб», зараз Путін вже не вимагає зміни української влади, як це було у лютому 2022 року; він вже не сподівається, що у Києві виникне маріонетковий уряд, готовий забезпечувати політичні амбіції російського керівництва ([Еспресо](#)). Іншими словами, розраховуючи на те, що він зможе вплинути на формування верховної влади в Україні, він помилився. Не можна не зауважити, що він помилився вже двічі. І те, що він не може в цьому на нас вплинути, вже є нашою перемогою, як власне, і те, що наприкінці 2023 року Україна існує як незалежна держава, хоча, на думку того ж Путіна, мала припинити своє існування ще в першій половині 2022-го. У певному сенсі, це можна вважати нашою відповіддю Шмеману, це приклад тієї перемоги, про яку йому, імовірно, йшлося, і це добре, хоча насправді це не зменшує, а навпаки, посилює небезпеку, яка нам загрожує. Тому, як вважає Ігор Жданов, в українців «вихід єдиний — боротися за своє життя. І робити все для перемоги» ([Дзеркало тижня](#)). Зрештою, в нас просто немає іншого виходу.

Міжнародна підтримка України

Політико-правова допомога

Вето Орбана на допомогу Україні: у Німеччині дали обіцянку ([УНІАН](#)).

У Німеччині запевняють, що Україна отримає допомогу в розмірі 50 мільярдів євро від Європейського Союзу, незважаючи на позицію Угорщини.

Представник Федерального Міністерства закордонних справ у Берліні заявив Handelsblatt, що ЄС у будь-якому випадку продовжить надавати допомогу Україні. «Для нас, як для уряду Німеччини, очевидно, що допомога Україні залишається найкращим і найбільш стійким рішенням з нашої точки зору».

При цьому він не озвучив варіанти, які можуть розглядатися зараз. «ЄС продовжить свою підтримку. Навіть без Угорщини інші 26 країн ЄС зможуть діяти», – зазначив прес-секретар МЗС.

Україна може отримати заморожені активи РФ: що це за гроші та скільки їх ([УНІАН](#)).

Останніми днями помітно активізувалися розмови про можливу передачу Україні заморожених російських активів, що перебувають в західних юрисдикціях. Агенція Reuters зібрала розрізнені дані по темі, скільки цих грошей є насправді, і що вони собою представляють.

Зазначається, що російський Центробанк, як це роблять усі центральні банки світу, тримає свої золотовалютні резерви у найбільш ліквідних активах, таких як основні світові валюти, золото та державні облігації. До вторгнення в Україну близько половини цих резервів зберігалися на Заході.

За даними самого ж Центробанку РФ, загалом у країнах Заходу заморожено таких активів на загальну суму близько 300 мільярдів доларів. Це була якраз половина від тих 612 мільярдів доларів золотовалютного резерву, який РФ мала на початок вторгнення в Україну.

Сам Центробанк не розкрив структуру заморожених активів, але з альтернативних джерел відомо, що більшу частину становлять активи, номіновані у євро – в еквіваленті 207 мільярдів доларів. Безпосередньо у доларах США заморожено 67 мільярдів. Крім того, у британських фунтах заморожено активів вартістю 37 мільярдів доларів, у японських ієнах – на 36 мільярдів доларів, у канадських доларах – на 19 мільярдів доларів, на 6 мільярдів доларів у австралійських доларах, 1,8 мільярдів доларів у сінгапурських доларах, у швейцарських франках – близько 1 мільярда доларів.

Центральний банк Росії заявив, що ці активи були в основному представлені у вигляді іноземних цінних паперів, банківських депозитів та кореспондентських рахунків, номінованих у відповідній валюті.

Найбільші пакети банківських облігацій були в державних облігаціях Китаю, Німеччини, Франції, Великобританії, Австрії та Канади.

А от золотий запас Центробанку зберігався в самій Росії, тоді як активи в юанях знаходяться в Китаї.

Союзники України можуть за два місяці конфіскувати активи РФ на \$300 мільярдів, – FT ([УНІАН](#)).

США пропонує робочим групам G7 розглянути шляхи конфіскації \$300 мільярдів заморожених активів Російської Федерації. Союзники України поспішають узгодити відповідний план до другої річниці повномасштабного вторгнення.

Як пише Financial Times, це питання викликає гарячі дискусії у європейських столицях, а прискорення роботи свідчить про її зростаючу важливість для Заходу.

За словами співрозмовників видання, цю тему навіть обговорювали цього місяця міністри фінансів G7 та їх заступники. Зокрема їх цікавило, як розробити таку політику та оцінити пов'язані з нею ризики.

Варіанти конфіскації активів: що пропонують союзники:

США за підтримки Британії, Канади та Японії пропонують підготувати різні варіанти конфіскації активів до потенційної зустрічі лідерів G7, яка орієнтовно відбудеться 24 лютого. Три робочі групи, запропоновані Штатами, вивчатимуть:

- юридичні питання, пов'язані з конфіскацією;
- методи застосування такої політики та пом'якшення ризиків;
- варіанти того, як найкраще спрямувати підтримку Україні.

Німеччина, Франція, Італія та ЄС займають більш обережну позицію. Вони наголошують на необхідності ретельно оцінити законність конфіскації активів РФ до прийняття рішення. Деякі європейські міністри наполягають на збереженні високого рівня секретності цієї роботи.

Як додається, до варіантів, які розглядають західні столиці, входять як пряма конфіскація з витрачанням активів російського центрального банку, так і отримання доходів від заморожених активів або використання їх як застави для отримання кредитів.

Наразі ЄС не арештовує російські активи, а вивчає способи вилучення прибутків, отриманих фінансовими установами, такими як Euroclear, де зберігаються суверенні активи на суму 191 млрд євро.

У Німеччині вирахували російських військових, які напали на Гостомель ([УНІАН](#)).

Влада Німеччини встановила російських військових, причетних до обстрілів Гостомеля.

Міністр юстиції Марко Бушманн:

За даними видання Spiegel, це перша справа про воєнні злочини в Україні, яку веде Німеччина. Підозрювані у стрілянині і відповідальні російські офіцери вже ідентифіковані.

Видання зазначило, що перша справа про військові злочини, скоєні в Україні, порушена в Німеччині в середині літа. Вона стосується обстрілів Гостомеля росіянами в березні 2022 року, в результаті чого постраждали мирні люди, в тому числі ті, у кого було німецьке громадянство.

Якщо ми зловимо винних, то пред'явимо звинувачення. І якщо Україна або інша країна, з якою ми співпрацюємо, зловить цих людей, то ми дамо докази, щоб звинувачення могли бути успішно пред'явлені там.

Іноземні акціонери заморозили участь в одному з найбільших газових проєктів РФ ([УНІАН](#)).

Іноземні акціонери проєкту «Арктик СПГ-2», який контролює російська компанія «Новатек», оголосили форс-мажор щодо участі в проєкті через санкції. Це означає відмову акціонерів ЗПГ-заводу від обов'язків щодо його фінансування та виконання контрактів на газ, пише російське видання «Коммерсант» з посиланням на власні джерела.

Йдеться про французьку TotalEnergies, китайські CNPC і CNOOC і консорціум японських Mitsui і JOGMEC.

Журналісти наголосили, що у проєкті розвалюються три ключові елементи – продаж, фінансування та транспортування продукції.

Відмова акціонерів від фінансування може позбавити «Арктик СПГ-2» довгострокових контрактів, газ доведеться продавати на спотовому ринку.

До того ж «Новатек» самостійно фінансуватиме проєкт. Його вартість вже зросла приблизно на 17 %, до \$25 млрд через необхідність закупівлі додаткового обладнання. Різницю мала закритися за рахунок акціонерів.

«Після відмови іноземних акціонерів забирати ЗПГ у проєкту не залишилося функціонуючих довгострокових контрактів, що може загрожувати дефолтом із зовнішнього фінансування обсягом €9,5 млрд», – пише видання.

Як зазначив японський міністр промисловості Ясутосі Нісімура, певний ефект від санкцій США неминучий. Водночас проєкт є важливим для забезпечення стабільного енергопостачання Японії.

За даними ЗМІ, однією з головних проблем також залишається брак танкерів арктичного класу Arc7. Ситуацію посилили санкції США щодо плавучих сховищ Saam FSU.

У кожного із зазначених акціонерів по 10 % в «Арктик СПГ-2». Сам «Новатек» володіє 60 %. У JOGMEC повідомили виданню, що продовжують аналізувати вплив санкцій на проєкт, CNOOC була недоступна для коментарів, інші акціонери не відповіли.

У Німеччині заблоковано понад 4 млрд євро російських активів, - Мінфін ФРН ([Цензор.НЕТ](#)).

Наразі у Німеччині заблоковано російських активів на суму понад 4 мільярди євро, це - заморожені гроші, економічні ресурси окремих персон, заблоковані гроші центробанку РФ.

Представник пресслужби Міністерства фінансів ФРН Ноджинан Німінде-Дундаденгар:

У Німеччині у зв'язку з російською агресивною війною проти України станом на початок грудня санкціоновано активів на близько 4,1 млрд євро.

Представник відомства пояснив, що це «заморожені гроші, економічні ресурси окремих персон, заблоковані гроші російського центробанку».

Речник МЗС Німеччини Крістіан Вагнер нагадав про рішення G7, коли її учасники погодилися "докладати зусиль і подбати про те, щоби Росія заплатила за відбудову України в довгостроковій перспективі", для чого було вирішено заморозити російські державні активи відповідно до правових систем держав-учасниць.

З цією метою також було започатковано реєстр збитків, завданих під час агресії, що Вагнер назвав «важливим кроком». Зазначається, що у Німеччині санкції проти РФ вважають дуже ефективними.

Представник Міністерства економіки ФРН Роберт Северін вважає, що не треба забувати, що санкції дуже різноманітні, багато з них діють непрямо, отже, не треба їх недооцінювати. «Санкції – складна система, яка діє у своєму комплексі», – додав Северіна.

Латвія передала Україні конфісковані у п'яних водіїв авто вартістю майже мільйон євро ([Європейська правда](#)).

Станом на середину грудня, Латвія сумарно відправила в Україну 271 автомобіль, конфіскований у нетверезих водіїв, загальна вартість автівок становить майже мільйон євро.

Наразі до розгляду в латвійському уряді готують документи про передачу Україні ще 34 автомобілів, вартість яких оцінюють у 161 880 євро.

16 лютого цього року Сейм Латвії одноголосно ухвалив зміни до Закону про підтримку цивільного населення України, які дозволяють безоплатно передавати у власність українського уряду транспортні засоби, конфісковані державою, – як підтримку українського суспільства.

Таким чином, було знайдено можливість передати Україні транспортні засоби, які були конфісковані в Латвії у тих водіїв, які перебували за кермом у стані алкогольного сп'яніння.

Ці автомобілі в Україну доставляє Twitter-конвой під керівництвом Рейніса Позняка. За час існування проєкту в Україну з Латвії було відправлено понад 1100 різних автомобілів загальною вартістю близько 2 мільйонів євро, які відправлялися туди щотижня.

Ісландія увійшла одразу в дві коаліції, що допомагають Україні (УНІАН).

Ісландія приєднується до двох міжнародних коаліцій, що надають підтримку Україні – ІТ-коаліції та Коаліції з розмінування. Про це повідомляє прес-служба уряду Ісландії.

Окрім цього Ісландія оголосила про виділення 340 000 євро через структури НАТО на закупівлю медичних товарів для потреб України.

Очільник МЗС країни Б'ярні Бенедіктсон:

Приєднавшись до Коаліції з питань інформаційних технологій та розмінування та надавши додаткове фінансування комплексного пакету допомоги Україні, ми продовжуємо нашу нелетальну підтримку Україні, яка бореться з несправедливим і незаконним вторгненням Росії.

Зазначається, що зараз до складу ІТ-коаліції офіційно входять Естонія, Люксембург, Бельгія, Данія, Ісландія, Японія, Латвія і Литва. Про свій намір приєднатися до коаліції також заявили Італія і Великобританія.

Німеччина повністю відмовилася від російського газу і замінила його норвезьким (УНІАН).

До війни «Газпром» забезпечував близько 60 % споживання газу в Німеччині. Відключення поставок в минулому році і вибухи на «Північних потоках», зупинка низки промислових виробництв і заходи економії, до яких були змушені вдаватися німці та інші жителі країн ЄС, змушували російських пропагандистів обсипати їх насмішками, пише Reuters.

З тих пір ціни впали в 10 разів, а Німеччина навчилася обходитися без російського газу. Тепер 60 % споживання забезпечує Норвегія. Найбільший виробник газу в Європі, вона стала головним постачальником Німеччини відразу після відходу «Газпрому». З тих пір сторони уклали ще кілька домовленостей, а на цьому тижні Німецька державна енергетична компанія Sefe і норвезька Equinor оголосили про контракт на 50 млрд євро, який дозволить забезпечити близько третини промислового попиту на газ в Німеччині.

У результаті частка Норвегії досягне 60 %, відзначає Reuters. Правда, настільки сильна залежність від одного постачальника несе в собі ризики, нехай і не такі, що були пов'язані з Росією і діями «Газпрому».

Військова допомога

Протягом року США надали 34 пакети військової допомоги на \$24 млрд (Цензор.НЕТ).

Президент України Володимир Зеленський:

Дякую Президенту Джо Байдену, Конгресу й американському народу за оголошений учора пакет військової допомоги в розмірі 250 мільйонів доларів. Додаткові ракети та компоненти для протиповітряної оборони,

протитанкова зброя, боєприпаси, засоби розмінування й інше обладнання задовольняють найнагальніші потреби України.

Зеленський наголосив, що лідерство США в коаліції з понад 50 країн, які надають Україні військову допомогу, має вирішальне значення для протидії терору та агресії не лише в Україні, але й в усьому світі.

«Протягом цього року США надали 34 пакети військової допомоги на суму понад 24 мільярди доларів. «Петріоти», «Абрамси», бронемашини, АТАСМС, ДРІСМ, ППО, ракети, артилерійські снаряди, засоби розмінування й інше критично важливе обладнання. Було ухвалено історичне рішення про надання Україні винищувачів F-16. Ми завжди будемо вдячні за всю цю підтримку. Щоб захистити свободу й безпеку не лише в Україні та Європі, але й у Сполучених Штатах, ми маємо і надалі якомога сильніше та рішучіше протидіяти російській агресії», - підсумував глава держави.

США оголосили про новий оборонний пакет для України на \$250 мільйонів ([Укрінформ](#)).

Сполучені Штати оголосили про виділення Україні пакета військової допомоги на суму \$250 мільйонів, який став останнім у рамках фінансування, ухваленого цього року Конгресом.

Державний секретар США Ентоні Блінкен:

Можливості, виділені в рамках сьогоденного пакета, охоплюють боєприпаси та інші компоненти для систем протиповітряної оборони, додаткові ракети для HIMARS, артилерійські боєприпаси калібру 155 і 105 мм, протитанкові системи, а також понад 15 мільйонів патронів

Він підкреслив, що допомога у військовій сфері є критично важливою для ЗСУ, тому Сполучені Штати та близько 50 інших країн продовжують надавати її Україні.

Японія передала для ЗСУ партію автомобілів ([Цензор.НЕТ](#)).

Міністерство оборони Японії передало для потреб ЗСУ партію автомобілів.

«21 грудня, декілька автомобілів від Міністерства оборони Японії прибули до Сил оборони України. Надання підтримки Японією продовжуватиметься наступного року», - зазначили у посольстві.

Надані авто – це Mitsubishi Type 73 другого покоління. Їх випускають у Японії з 1996 року. Такі автомобілі можна оснастити різними важкими кулеметами та протитанковими гранатометами.

В Естонії за два роки пройшли навчання 1300 українських військових ([Укрінформ](#)).

Від початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року в Естонії підготували понад 1300 українських військовослужбовців.

Прессекретар Міністерства оборони Естонії Роланд Муроф зазначив, що переважно українських військових навчали базовій підготовці, а також займались підготовкою артилеристів, снайперів і кібервійськ.

Пресофіцер Генерального штабу сил оборони Естонії Тааві Лаазік:

У навчанні українців беруть участь інструктори з різних підрозділів сил оборони. Безумовно, це означає певні додаткові заходи і зусилля, але допомога українцям безпосередньо не вплинула на організацію навчання в силах оборони.

При цьому він зазначив, що навчання українців приносить користь і силам оборони Естонії.

«Сили оборони уважно стежать за подіями в Україні, зворотній зв'язок і досвід також збирають від українських підрозділів і солдатів, які проходять тут навчання. Цю інформацію аналізують і використовують у нашому власному навчанні та розвитку наших можливостей», - сказав Лаазік.

За словами Мурофа, витрати на навчання українських військових покриваються як на двосторонній основі, так і в рамках місії Європейського Союзу з надання військової допомоги Україні EUMAM.

Велика Британія після масованого обстрілу РФ відправляє Україні сотні зенітних ракет ([Цензор.НЕТ](#)).

Міністр оборони Великої Британії Грант Шаппс після масованого російського обстрілу України в ніч проти п'ятниці, 29 грудня, оголосив про відправлення Києву «сотні зенітних ракет» для британських систем протиповітряної оборони.

Голова британського Міноборони назвав останню хвилю ударів РФ «відчайдушною і марною спробою відновити динаміку після катастрофічної втрати сотень тисяч призовників» і напередодні приниження Путіна через початок третього року його «триденної війни».

Міністр оборони Великої Британії Грант Шаппс:

Ми продовжуємо стояти на захисті України. Саме тому сьогодні ми відправляємо сотні зенітних ракет для поповнення британських систем протиповітряної оборони, здатних з неймовірною точністю збивати російські безпілотники і ракети. Підрив Україною російського Чорноморського флоту довів, що Україна все ще бореться за перемогу в цій боротьбі. І сьогоднішній пакет протиповітряної оборони надсилає беззаперечний сигнал на тлі російського варварства про те, що Велика Британія залишається абсолютно відданою підтримці України.

У Британії перші українські пілоти завершили базову підготовку до польотів на F-16 ([Укрінформ](#)).

Перша група з шести українських пілотів пройшла базову підготовку до польотів на F-16 у Великій Британії й зараз навчається керувати винищувачами у Данії.

Глава Міноборони Британії Грант Шеппс:

Я пишаюся підтримкою, яку Королівські повітряні сили надають наступному поколінню українських бойових пілотів і наземних екіпажів, які стануть першою лінією оборони в захисті українського неба.

Британія у серпні розпочала базову підготовку з пілотування та навчання англійської мови першої групи українських льотчиків.

Група у складі шести досвідчених українських пілотів пройшла спеціальну підготовку з англійської мови для авіації, щоб підвищити свою здатність брати участь у навчанні.

Ще десятеро українських пілотів-стажерів взяли участь у мовній підготовці та залишаються у Великій Британії, щоб продовжити практичну базову льотну підготовку, а також отримати важливі навички, такі як авіаційна медицина та тренування у центрифусі.

Окрім пілотів, десятки українських авіатехніків проходять підготовку з англійської мови, орієнтовану на інженерну справу.

Після завершення навчання у Британії українські пілоти будуть проходити підготовку в іншій європейській країні для поглибленої льотної підготовки.

Глава Міноборони України Рустем Умеров:

Україна високо цінує підготовку пілотів, яку забезпечує Велика Британія та інші партнери, щоб допомогти нам підготуватися до експлуатації F-16 в Україні. Це швидка та ефективна програма для озброєння українських пілотів навичками, необхідними їм у війні проти Росії.

Гуманітарна та фінансова допомога

Болгарія продовжила до травня програму розміщення українських біженців ([Укрінформ](#)).

Уряд Болгарії продовжив до кінця квітня 2024 року схему державної підтримки для розміщення українців, які отримали тимчасовий захист, рятуючись від війни.

Схему держпідтримки біженцям з України, яка включала надання фінансової підтримки для місць перебування біженців, вперше запровадив болгарський уряд невдовзі після вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року.

Її дія мала закінчитися 31 грудня 2023 року, проте чинний уряд вирішив продовжити її до 30 квітня 2024-го.

Згідно з даними на офіційному урядовому порталі, за час повномасштабної війни 2 133 450 українців приїхало у Болгарію, з них 52 125 залишаються в країні досі.

Для отримання тимчасового захисту зареєструвався 171 571 українець. За державною схемою розміщено 6919 осіб.

США у грудні передали українським фермерам 16 зерновозів (Укрінформ).

Сполучені Штати у грудні передали українським фермерам 16 зерновозів, які дадуть змогу збільшити обсяги перевезення збіжжя.

Посол США в Україні Бріджит Брінк:

Ми продовжуємо підтримувати українських фермерів, поставивши 16 зерновозів лише цього місяця. Ці причепи дозволять збільшити обсяги збору та розвантаження зерна, збільшивши пропускну здатність на 31 400 тонн на рік, підтримуючи українських фермерів, агрокомпанії та економіку України.

Латвія передала освітнім закладам Чернігівщини 32 генератори (Цензор.НЕТ).

Громади Чернігівської області отримали від Латвії 32 дизельні генератори різної потужності для закладів освіти. Генератори допоможуть забезпечити безперебійне електропостачання у закладах освіти.

Директорка Варвинського ЗДО «Джерельце» Дарина Галушка:

Отримали генератор потужністю 18 кВт для дитячого садочку, в якому знаходиться 200 дітей. Це дуже важливо для нас. Завдяки цій допомозі ми зможемо забезпечити роботу котельні та кухні. Тож приміщення закладу буде обігріватися, а діти будуть повноцінно харчуватись навіть у разі відсутності електропостачання.

Начальник Управління освіти і науки Чернігівської ОДА Юрій Музика заявив, що також очікується надходження від латвійських партнерів і комп'ютерної техніки для закладів освіти.

Японія – третій найбільший донор фіндопомоги для України: за 2023 рік бюджет отримав \$3,7 млрд (Цензор.НЕТ).

Міністр фінансів України Сергій Марченко:

У 2023 році Японія є одним з найбільших донорів за обсягом фінансування, спрямованого на зміцнення бюджетної системи країни в умовах війни. Вдячний Уряду Японії за безпрецедентну та масштабну підтримку, а також за лідерство в консолідації уваги до потреб України під час головування Японії у G7 у 2023 році. Від початку повномасштабного російського вторгнення Японія спрямувала фінансову допомогу Україні обсягом близько 4,2 млрд доларів США, в тому числі включаючи проєктне фінансування.

Зазначається, що фінансування від Японії допомогло забезпечити підтримку соціального сектору, відновлення постраждалої критичної інфраструктури, сфери охорони здоров'я та освіти.

Україна цьогоріч залучила \$42 млрд міжнародної допомоги (Укрінформ).

Україна у поточному році залучила понад 42 млрд дол. міжнародної допомоги, що дозволило профінансувати усі необхідні видатки.

Міністр фінансів України Сергій Марченко:

На сьогоднішній момент залучили понад 42 млрд дол. США (міжнародної допомоги - ред.) в бюджет. Я вважаю, що цей результат, на який ми очікували і сподівались, дозволив нам повністю профінансувати всі необхідні видатки.

Франція передала другий пілотний корабель для допомоги Україні в експорті зерна ([Цензор.НЕТ](#)).

Міністр Франції з питань транспорту Клеман Бон:

Франція передала другий пілотний корабель для підтримки України, як і було обіцяно. Судно вийшло з Дюнкерка, воно допоможе експортувати зернові, щоб допомогти нагодувати світ.

Україна отримала \$1,34 мільярда за проектом Світового банку ([Укрінформ](#)).

Україна отримала 1,34 млрд дол. США як шосте додаткове фінансування за проектом Світового банку «Підтримка державних видатків для забезпечення стійкого державного управління в Україні» (PEACE in Ukraine).

«Фінансування складається з позики Світового банку у розмірі 1,086 млрд доларів США, які надійшли через Цільовий фонд з надання необхідної кредитної підтримки Україні (ADVANCE Ukraine) під гарантії уряду Японії», - йдеться в повідомленні.

Шосте додаткове фінансування проекту PEACE in Ukraine містить також і грантову складову: 190 млн доларів США від Норвегії через Цільовий фонд підтримки, відновлення, відбудови та реформування України (URTF), 50 млн доларів США від уряду Сполучених Штатів Америки та 20 млн доларів США від уряду Швейцарії.

Кошти будуть спрямовані на часткову компенсацію видатків держбюджету України не пов'язаних зі сферою безпеки та оборони, зокрема на пенсійні виплати та виплати працівникам Державної служби з надзвичайних ситуацій (ДСНС).

Міністр фінансів України Сергій Марченко:

Міжнародна фінансова допомога є вагомим внеском у підтримку фінансово-економічної стабільності України та дозволяє забезпечити першочергові соціальні видатки під час війни. З початку повномасштабного вторгнення уряду Японії, США, Норвегії та Швейцарії неодноразово демонстрували Україні свою непохитну підтримку та солідарність. Вдячний партнерам за готовність співпрацювати та допомагати у вирішальний для України час.

Латвія цього року передала Україні 271 автомобіль, конфіскований у п'яних водіїв ([Цензор.НЕТ](#)).

За даними на середину грудня, Латвія відправила в Україну 271 автомобіль, конфіскований у нетрезвих водіїв. Загальна вартість конфіскованих автомобілів оцінюється майже в мільйон євро.

Крім того, нині до розгляду в уряді готуються документи про передачу Україні ще 34 автомобілів, вартість яких оцінюється у 161 880 євро.

В Європі перебувають більше 4,1 мільйона українських біженців (Укрінформ).

Директорка Агентства ЄС з питань притулку (EUAA) Ніна Грегорі:

У Європі на сьогодні перебувають понад 4,1 мільйона українських шукачів притулку, і їх кількість збільшується.

Кількість біженців від російсько-загарбницької війни продовжує збільшуватися. За словами Грегорі, на кінець жовтня в ЄС було зареєстровано 4,16 мільйона українців, які користуються там тимчасовим захистом, що на 320 тисяч більше, ніж у січні 2023 року.

Станом на кінець жовтня Німеччина була провідною приймаючою країною, у ФРН перебувало близько 1,17 млн українських біженців, Польща була на другому місці з 957 тис. українців. Продовження ЄС схеми тимчасового захисту для українських біженців ще на один рік до березня 2025 року «є сильним сигналом того, що ЄС залишається відданим захисту тих, хто тікає від жорстокого та незаконного вторгнення», сказала Грегорі.

Ісландія приєднується до ІТ-коаліції та Коаліції з розмінування, що надають підтримку Україні (Укрінформ).

Ісландія приєднується до двох коаліцій, що надають підтримку Україні, - ІТ-коаліції та Коаліції з розмінування.

Також Ісландія оголосила додаткове фінансування обсягом 340 тисяч євро через Комплексний пакет допомоги НАТО для закупівлі медичних засобів для України.

З початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну Ісландія надавала гуманітарну, економічну та безпекову підтримку Україні здебільшого через міжнародні організації – ООН, Світовий банк, НАТО та інші багатонаціональні форуми.

Міністр закордонних справ Ісландії Б'ярні Бенедіктссон:

Ми сподіваємося, що наша підтримка призведе до зміцнення оборонного потенціалу України. Приєднуючись до коаліцій та надаючи додаткове фінансування у рамках Комплексного пакету допомоги НАТО, ми продовжуємо нашу нелетальну підтримку України в боротьбі проти несправедливого та незаконного вторгнення росії.

Плани врегулювання. Переговорний процес

Голова Міноборони Італії закликав до переговорів про припинення війни в Україні (ТСН).

Він впевнений, що дипломатичним шляхом можна досягти того, що не можна вирішити військовими діями.

Голова Міністерства оборони Італії Гвідо Крозетто заявив, що країни Заходу повинні продовжувати підтримувати Україну, але паралельно з цим необхідно шукати політичне рішення щодо припинення війни в Україні.

Про це він заявив під час відвідин італійських військ, дислокованих в Мальборку у Польщі, його цитує агентство ANSA (...).

Він заявив, що дипломатичним шляхом можна досягти того, що не можна вирішити військовими діями (...).

Чи готовий Путін до перемовин? (Еспресо).

Журналіст, бізнесмен, народний депутат України Вадим Денисенко:

Якщо не ставити під сумнів правдивість джерел NYT (хоча, як на мене, їх варто поставити під сумнів), виникає ще два питання: чому саме зараз і чи не блефує Кремль?

Я вже писав неодноразово: ця війна почалася, перш за все, через те, що Росія стрімко втрачала свою суб'єктність, як одного з полюсів світу (у двополярному світі Росія є субпідрядником з певних поліцейських функцій для одного з двох гегемонів (Китаю).

Путін щиро вважав і вважає, що захоплення України (часткове захоплення і створення буферної зони напруги) зробить його третім полюсом світу. І коли ми говоримо про логіку Кремля, ми маємо виходити саме з цих міркувань. Вони є основою всього, включно з поняттям суверенітету про який зараз говорить Путін.

Він справді, не дуже бреше (в його логіці, звичайно), коли застосовує щодо майбутнього Росії гітлерівську дихотомію «або-або». Або Росія перемагає, або вона перестає існувати. Для нього «перестати існувати» дорівнює «відсутності суверенітету, а відсутність суверенітету — це втрата статусу одного з полюсів у глобальному світі).

Ця преамбула потрібна, щоб спробувати пояснити, чи міг би Путіні дати добро на початок переговорів? І відповідь, як на мене, така: теоретично така пропозиція можлива. Річ у тому, що ми дуже часто говоримо про те, що Путін готується до затяжної війни, але ми маємо розуміти: він до неї досі не готовий, попри всю браваду.

Є ще один аспект: чим довше триває безперервна війна, тим більше ослаблюється Росія (економічно, технологічно і демографічно, перш за все).

Але є ще один фактор: водночас, Росія стає все більш залежною технологічно від Китаю в цілій низці галузей, які складатимуть економіку майбутнього. Поки Росія ні в якому разі не є васалом Китаю, але продовження війни на пару років зробить економіку Росію технологічно залежною від Китаю на роки. Це стосується, перш за все, високотехнологічних галузей (телекомунікація, електроніка, ВПК, енергетика, видобувна промисловість тощо), і в Кремлі це прекрасно розуміють.

Тому теоретично Путіну могло б бути вигідно зробити воєнну паузу в середині наступного року, правда, Путін вважає, що до того часу він вийде на адмінкордони Донецької та Луганської областей. При цьому можна не сумніватися, що будуть виставлені додаткові умови: визнання нових територій (на це ніхто не піде) і, що більш важливо для Путіна, часткове зняття санкцій як з економіки, так і з нього персонально. Це, судячи з усього, його програма максимум. Якщо цього не стається — він продовжує війну.

У разі навіть неуспішного переговорного процесу в Москві вважають, що сам факт, навіть таємних переговорів, дає Путіну суб'єктність, як гравця, який сам на сам з США, не оглядаючись на Пекін, може вирішувати такі конфлікти.

Стаття в NYT також може запустити ще два неочевидні, на перший погляд, процеси. Перший — внутрішньоамериканський. У передвиборчий період можуть активно запускатися різні лінії наступу на Байдена від нібито секретних домовленостей до того, що він втратив шанс на мир. І ця сюжетна лінія може почати жити самостійним життям.

Друга історія пов'язана з Україною. Путін неодноразово говорив, що від переговорів відмовляється саме Україна. І можна не сумніватися, що для внутрішнього споживача росіянами буде використовуватися саме ця теза: росіяни пропонують мир, а українська влада відмовляється від цього. Багато хто з нас розуміє, що це брехня, але технології масових комунікацій працюють інакше.

Лукашенко почав погрожувати Україні через відмову вести переговори з РФ ([Главком](#)).

Самопроголошений президент Білорусі Олександр Лукашенко під час візиту до Росії заявив, що «буде крах», якщо війна не закінчиться у 2024 році. Про це заявив Лукашенко в Санкт-Петербурзі.

Зокрема, журналісти запитали в Лукашенка, «чи є шанс, що вирішиться щодо України наступного року?». На що білоруський диктатор почав погрожувати Україні «крахом» (...).

ISW: Росія не зацікавлена у чесних переговорах, а перемир'я дасть їй час на підготовку до нової агресії ([Радіо Свобода](#)).

Росія зберігає свої максималістські цілі в Україні й не зацікавлена в добросовісних переговорах, незважаючи на повідомлення про те, що західні офіційні особи стають більш прихильними до можливих переговорів України

з Росією щодо припинення війни, пише у своєму щоденному звіті американський Інститут вивчення війни (ISW).

Аналітики згадали статтю Politico, опубліковану 27 грудня, в якій видання цитує неназваних представника адміністрації президента США Джо Байдена і європейського дипломата, які кажуть, що адміністрація Байдена і європейські чиновники зміщують свою увагу з підтримки повної перемоги України над Росією на покращення позиції України в можливих переговорах із РФ про припинення війни (...).

Аналітики зауважили, що заява Лаврова збігається з нещодавніми заявами інших російських офіційних осіб, які свідчать про те, що Росія не зацікавлена в замороженні війни чи участі в чесних переговорах і продовжить переслідувати свої експансіоністські територіальні цілі з «демлітаризації» України (...).

В ISW наголосили, що Кремль зберігає свої «максималістські цілі щодо України, включаючи територіальні претензії і зміну влади», і що передчасне припинення бойових дій в Україні «значно збільшує ймовірність поновлення російської агресії на набагато вигідніших для Кремля умовах у найближчому майбутньому».

Захід потай змінив стратегію і підштовхує Україну до переговорів з РФ, - Politico ([УНІАН](#)).

Попри публічну риторику, Вашингтон і Брюссель працюють над майбутньою переговорною позицією Києва, а не над досягненням перемоги.

На тлі проблем із західною допомогою Україні адміністрація Джо Байдена та європейські чиновники тихо змінюють стратегію підтримки України, зміщуючи акценти з досягнення повної перемоги над Росією на покращення позицій Києва у можливих переговорах щодо припинення війни.

На умовах анонімності розповіли чиновник Білого дому і один європейський дипломат, що працює у Вашингтоні, такі мирні переговори, ймовірно, означатимуть передачу Росії частини української території.

Зазначається, що Білий дім і Пентагон публічно досі наполягають на необхідності повного вигнання російської армії з України, але потай ведуть дискусію з Києвом щодо необхідності перейти до стратегічної оборони, відмовившись від спроб визволити території. Ці зусилля також включають зміцнення протиповітряної оборони та будівництво оборонних укріплень. Крім того, адміністрація Байдена зосереджена на швидкому відродженні власної оборонної промисловості України (...).

Європейський дипломат, який базується у Вашингтоні, заявив, що Європейський Союз також хоче прискорити членство України в НАТО, щоб «поставити українців у найкращу ситуацію для переговорів» з Москвою.

Розглядаючи стратегічну ситуацію, Politico зауважує, що «самі українці ведуть публічну дискусію про те, як довго вони можуть протистояти Путіну» (...).

Сьогодні відомий американський публіцист та політичний оглядач, член редколегії The New York Times Серж Шмеман опублікував авторську статтю на шпальтах свого видання, в якій закликав Україну погоджуватися на негайний мир із втратою територій.

На його думку, в умовах скорочення західної підтримки, Україна не має перспектив вигнати російську армію зі своєї території в осяжній перспективі. Продовження війни означатиме подальше ресурсне і демографічне виснаження України. Тоді як припинення війни дасть шанс побудувати потужну демократичну державу за підтримки Заходу.

Данілов розповів, чому Путін запусив фейк про готовність до переговорів з Україною ([УНІАН](#)).

Він зазначив, що переговори, які пропонує РФ, досить прості – це капітуляція України.

Насправді РФ готова говорити тільки про капітуляцію України у війні, але запускає фейки про нібито готовність до мирних переговорів.

Про це сказав секретар **Ради національної безпеки і оборони (РНБО) Олексій Данілов** в інтерв'ю Голосу Америки. Він назвав фейком статтю The New York Times, де сказано, що російський президент Володимир Путін нібито «готовий до переговорів».

За його словами, глава Кремля не готовий до переговорів. Він зазначив, що Україна визнає тільки формулу миру президента Володимира Зеленського, яка передбачає повне виведення військ РФ і покарання військових злочинців (...).

У МЗС відповіли прем'єру німецької Саксонії, який пропонує переговори з РФ і тимчасову відмову України від територій ([Радіо свобода](#)).

У Міністерстві закордонних справ України відкинули заяви прем'єр-міністра німецької Саксонії Міхаеля Кречмера, який закликав Україну змиритися із тимчасовими поступками територіями задля перемир'я з Росією і висловився за «розворот» у політиці Німеччини щодо РФ (...).

За словами речника МЗС, єдиним «розворотом» у політиці Німеччини щодо Росії може стати ще більша підтримка України. «І ми дуже вдячні, що німецький федеральний уряд поділяє цей підхід», – наголосив Ніколенко.

Кречмер 27 грудня запропонував владі України тимчасово віддати території для досягнення миру у війні з Росією. При цьому він зауважив, що «жоден квадратний метр української території не став російським». Прем'єр Саксонії також вкотре закликав уряд Німеччини не лише постачати зброю в Україну, а й проявляти дипломатичні ініціативи, щоб «вплинути на президента Росії Володимира Путіна і зробити можливим припинення вогню» (...).

Кречмер неодноразово викликав критику через свої заяви про війну Росії проти України. Ще в листопаді політик закликав «заморозити»

конфлікт. З початку російського повномасштабного нападу на Україну він неодноразово висловлював скептицизм щодо поставок зброї Києву і водночас виступав за інший підхід до Москви (...).

Президент Литви Гітанас Науседа вважає, що Росія може імітувати ініціативу переговорів, щоб виграти час у війні з Україною, однак це лише «тактичні хитрощі» ([Укрінформ](#)).

Президент Литви Гітанас Науседа:

Останнє слово, чи починати переговори, має залишитися за Україною. Країна, яка принесла так багато жертв і так багато втратила, має перше моральне право самостійно ухвалити рішення, чи починає вона переговори і на яких умовах вона веде переговори. Ніхто інший не має вирішального голосу у цьому питанні.

По суті, вона вже така і є. Ми сподівалися, що контрнаступ України зробить її іншою. Зараз ми повернемося до status quo, вона знову стане позиційною, виснажливою. Тоді підраховуватимуться втрати обох сторін і, зрештою, очікуватимуть, поки одна з країн не досягне тієї точки, коли більше не зможе продовжувати війну.

Росія, звісно, може мобілізувати ресурси, не враховуючи думку власного народу, як мобілізувати людей, так і направити все на військові цілі. Можливості інших держав більш обмежені, просто тому, що вони – демократичні суспільства. Все це ті фактори, але ще раз повторюю – не йдеться про поразку України, йдеться про сценарій війни, який не вигідний для України.

В ОП назвали базові причини посилювати підтримку України, а не думати про «переговори» з РФ ([УНІАН](#)).

Росія та її президент розпочали руйнівну війну проти України не для того, аби «укласти мир» задля невеликого фрагмента української території.

Радник керівника Офісу Президента України Михайло Подоляк озвучив базові причини й надалі посилювати підтримку України замість того, щоб думати про якісь «переговори» з Російською Федерацією у майбутньому.

Зокрема, Подоляк відзначає, що «будь-яка внутрішня дискусія в будь-якій партнерській країні про необхідність допомоги Україні потребує аналізу й оцінки базових тез, які є абсолютними після майже двох років війни».

У цьому зв'язку, він перерахував головні чотири тези, на які міжнародним партнерам варто звернути увагу (...).

«Хочемо окупувати міста, але «переговори» між рф та Україною можливі»: Медведєв озвучив божевільні плани на 2024 рік ([Інформатор](#)).

Заступник голови російського радбезу та один із пропагандистів кремля Дмитро Медведєв заговорив про плани держави-терориста на 2024

рік. За його словами, в РФ буцімто хочуть переговорів з Україною. Водночас планують захоплювати великі українські міста.

Про це він написав у Telegram. Він сказав, що РФ хоче роззброїти українські війська та змусити відмовитися від української державності.

У божевільні плани Медведєва входить, зокрема, і «зміщення бандерівського режиму» та захоплення українських міст. Зокрема, йдеться про Одесу, Дніпро, Харків, Миколаїв та Київ (...).

Медведєв також заявив, що протягом 2023 року на службу у ЗС РФ нібито прийняли понад півмільйона людей. Втім, щогорічні втрати окупантів на фронті вирішив замовчувати.

«Елементи плану Путіна». Публікацій про «переговори з РФ» буде більше до березня 2024-го, тиск на Україну посилиться — дипломат (NV).

Дипломат, експерт-міжнародник Руслан Осипенко:

Насамперед [необхідно] сприймати спокійно ці публікації, тому що їх буде дедалі більше до березня 2024-го року, до виборів президента (диктатора — ред.) [Володимира] Путіна чи переобрання Путіна. Тобто інформаційний тиск на Україну з різними версіями буде посилюватись.

Ідея цих статей — розігнати інформаційні хвилі, щоб ми з вами як експерти обговорювали ці речі (...).

Плани повоєнного відновлення України

Литва допомагає відновлювати школу в деокупованій Снігурівці на Миколаївщині ([Укрінформ](#)).

Голова Снігурівської міської військової адміністрації на Миколаївщині Іван Кухта:

Литва продовжує надавати допомогу постраждалим від війни громадам України. Не стало винятком і наше місто Снігурівка, у якому практично всі навчальні заклади постраждали від обстрілів росіян. Снігурівський лицей №3 чи не єдиний освітній заклад в місті, який обладнаний укриттям та який можна швидко відновити, замінивши пошкоджені вікна.

За його словами, для втілення цього проєкту литовські друзі об'єднали зусилля держави та бізнесу. Вікна для школи за власні кошти виготовила та подарувала приватна компанія Ltintus. Доставку і роботи із встановлення було реалізовано завдяки уряду Литви, який відновив уже не один навчальний заклад в Україні за фінансової підтримки Фонду сприяння розвитку та гуманітарної допомоги Литви.

Попри блокаду на кордоні та зруйновані загарбниками дороги, роботи по заміні 110 вікон уже на стадії завершення.

До проєкту «Армія відновлення» залучили понад 77,8 тисячі українців ([Укрінформ](#)).

Згідно з оприлюдненими даними, станом на 25 грудня 2023 року, починаючи з 1 жовтня минулого року, Державна служба зайнятості видала 77 838 направлення на виконання суспільно-корисних робіт, найбільше – у Харківській області (15 214 направлень).

Загалом до проєкту «Армія відновлення» залучено 19 регіонів. На виплату заробітної плати у межах проєкту профінансовано вже 530 млн грн.

Полтавщина відбудовує два села на Херсонщині ([Укрінформ](#)).

Полтавщина продовжує відбудовувати населені пункти Правдине та Чкалове, які постраждали від російських загарбників.

«Полтавщина продовжує відбудовувати, постраждали від російських загарбників, Правдине та Чкалове. В населених пунктах області реалізується президентська ініціатива «Пліч-о-пліч», - йдеться у повідомленні Херсонської ОВА.

Завдяки допомозі полтавських будівельників 400 мешканців цих сіл зустрічають Різдво у власних домівках.

«Життя потроху повертається. На об'єктах кипить робота. Бригади фахівців міняють вікна, двері, лагодять дахи та обшивають стіни», - розповіли в ОВА.

Будівельники лагодять оперативно, але й про якість не забувають. Від початку реалізації проєкту вже вдалося відновити 160 житлових будинків місцевих мешканців.

У Харкові протягом року відновили 57 будинків ([Укрінформ](#)).

У Харкові протягом року відновили 57 будинків, пошкоджених російськими обстрілами.

«57 будинків, пошкоджених внаслідок обстрілів Харкова армією РФ, були відновлені впродовж 2023 року. Масштабні ремонтні роботи проводилися на Північній Салтівці, у П'ятихатках та в інших районах», – йдеться у дописі пресслужби Харківської міської ради.

Триває пошук додаткових джерел фінансування, адже міський бюджет не в змозі покрити витрати на відбудову.

За словами міського голови Ігоря Терехова, наступного року відновлення житла залишиться пріоритетним для Харкова: капітальний ремонт та реконструкцію планують виконати в близько 160 будинках.

На Чернігівщині відкриють рух відремонтованим мостом ([Укрінформ](#)).

У Чернігівській області 29 грудня поновиться рух відремонтованим шляхопроводом поблизу села Вертіївка.

«29 грудня з 8:00 відкривається рух для всіх транспортних засобів шляхопроводом поблизу села Вертіївка на автодорозі М-02 (Кіпті — Глухів — Бачівськ)», - йдеться в повідомленні патрульної поліції Чернігівської області.

Шляхопровід був зруйнований під час активних бойових дій у лютому – березні 2022 року і до цього часу тривав його капітальний ремонт.

Коментарі європейських та американських політиків

([LIGA.net](#))

Міністр оборони Фінляндії Антті Кайкконен:

Швидкого завершення конфлікту в Україні, схоже, не буде. (...). У нас є болючі докази того, що більша держава може почуватися так, ніби має право втручатися у вибір свого меншого сусіда і бути готовою використовувати військові сили для досягнення своїх власних цілей.

([Укрінформ](#))

Президент Європейського соціально-економічного комітету (EESC)

Олівер Ропке:

Це вже не лише ідея, це проєкт... Ми в процесі підготовки процедури для відбору представників від країн-кандидатів, включаючи Україну, і вже маємо критерії для визначення майбутніх членів. Вони будуть представлені організаціями, які вже присутні у наших структурах, - наприклад, у платформах громадянського суспільства в Україні. Але ми спрямуємо заклик й до інших - до професійних спілок, до спілок роботодавців, до інших організацій громадянського суспільства. Всі вони зможуть подавати заявки.

Ми маємо намір розпочати реалізацію цього проєкту з початку 2024 року... Наприкінці ми ухвалимо рішення, як у наступному році розпочати практичну роботу та залучати країни-кандидати до певних питань, наприклад щодо Спільної сільськогосподарської політики ЄС або розвитку того ж громадського та соціального діалогу. Голос громадянського суспільства з країн-кандидатів буде дуже необхідним і буде вітатися тут, у Брюсселі.

Він зауважив, що під час нещодавнього візиту до Києва був глибоко вражений стійкістю громадянського суспільства, соціальних партнерів та громадян України. Ропке мав зустрічі як з представниками української влади, так і з громадськими організаціями. Цей візит не змінив уявлення європейського керівника щодо ситуації в Україні в умовах протистояння російській агресії, а лише зміцнив його переконаність у необхідності підтримувати Україну, зокрема, на її шляху до членства в Європейському Союзі.

([Укрінформ](#))

Президент Європейського соціально-економічного комітету (EESC)

Олівер Ропке:

Це рішення (про початок переговорів про вступ до ЄС, – ред.) є ознакою надії для країн, які наразі перебувають за межами Європейського Союзу, щоб приєднатися до цієї спільноти та до європейського проєкту. Але це також є важливим для ЄС, щоб отримати більшу геополітичну

стабільність. Нам потрібна така стабільність також у нашому сусідстві. Кращий шлях для цього - поступово долучати ці країни і, наприкінці, включити їх до ЄС як повноправних членів. Безумовно, коли всі необхідні умови будуть дотримані.

(Укрінформ)

Президент Європейського соціально-економічного комітету (EESC)

Олівер Ропке:

Для мене є очевидним, що процес прийняття рішень в ЄС має бути оптимізований. Це означає, що наприкінці ми маємо рухатися навіть далі, до принципу кваліфікованої більшості замість принципу одноголосності. Я вважаю, до цього підштовхують також уроки минулих років. Лісабонська угода зараз вже має вік у 20 років. Тож прийшов час, щоб зважити на деякі необхідні зміни.

Він висловив переконання, що такі зміни необхідні самому Європейському Союзу, щоб підготуватися до майбутнього розширення та зберегти ефективну здатність до прийняття рішень, коли до ЄС входитимуть «30+» країн. Вже зараз, у складі 27 країн, ЄС досяг певних лімітів у власній здатності швидко приймати рішення.

Як приклад Ропке згадав грудневу зустріч Європейської ради, коли під час прийняття історичного рішення щодо початку переговорів про членство в ЄС з Україною і Молдовою прем'єр-міністр Угорщини Віктор Орбан, залишив кімнату, де відбувалося голосування.

«Ми не можемо собі дозволити, щоб кожного разу для того, щоб розблокувати рішення Європейської ради, один або два лідери були б вимушені покидати кімнату. Я вважаю, це не є прийнятним у довгостроковій перспективі... Ми маємо створити умови, коли жодна з країн не зможе зловживати своїм правом вето та використовувати його проти волі всіх інших країн-членів. Такий крок, я вважаю, не буде спрямованим проти демократії. Навпаки, це є необхідним шляхом», – заявив Ропке.

(Українська правда)

Міністр закордонних справ Чехії Ян Ліпавський:

Якщо Україна впаде, ми зіткнемося з Росією трохи ближче – буквально на кордонах Євросоюзу, дуже близько до Чехії, і ми не повинні цього допустити. Ми повинні пам'ятати, що в Україні ми стримуємо імперську експансію Росії, яка також гострить зуби на центральноевропейський регіон, на країни Балтії.

Глава МЗС вказав, що втома від війни, про яку часто говорять, проявляється по-різному, тому він вважає важливим пояснювати громадськості необхідність підтримки України.

«Однак, якщо це правда, що ми втомилися від власної безпеки, то ми втрачаємо нашу свободу й суверенітет», – сказав міністр.

«Я регулярно кажу всім в Європі, що наш головний виклик – тримати РФ якомога далі від наших кордонів. Саме на це має бути спрямована наша політика. Дебати проходять непросто, але ми бачимо, що врешті-решт європейські країни здатні дійти згоди», – зауважив Липавський.

Міністр також заявив, що Україна та Молдова демонструють високу мотивацію та зусилля, щоб наблизитися до ЄС, і Прага повинна допомогти їм у цьому.

«Наша допомога не мотивована чистим альтруїзмом і тим, що це добре. У наших власних інтересах допомогти цим країнам наблизитися до нас якомога ближче, тому що імперіалістична політика Москви знову скрегоче на них зубами», – додав Липавський.

(РБК-Україна)

Міністр закордонних справ Бразилії Мауро Віейра розповів, що Путіна запрошують на саміт G20, який пройде у 2024 році в Бразилії, оскільки Росія є членом «Великої двадцятки».

«Ми повинні розглядати це у кожному конкретному випадку. Завжди, навіть у правилах МКС, є режим для голів держав, який ми повинні вивчити. Якщо він (Путін - ред.) захоче приїхати, ми будемо дуже раді його присутності на зустрічах у Бразилії», - додав міністр.

Його також попросили прокоментувати, чи є можливість арешту Путіна, якщо він приїде до Бразилії.

«Я не знаю. Не думаю, що це можливо. Я також сподіваюся, що ні. Я не знаю. Ми не виявлятимемо жодної ініціативи, щоб це сталося», - відповів Віейра.

Він розповів, що для такого кроку «має бути наказ». Але який саме - чиновник не уточнив.

(Укрінформ)

Президент Литви Гітанас Науседа, коментуючи розмови про погрозу з боку Росії на адресу НАТО, зауважив, що все залежатиме від того, як розгортатиметься війна в Україні, і якщо Росії не вдасться повернути все на свою користь, то вона ризикує застрягнути у війні надовго і не зможе воювати на кількох фронтах.

«Якщо все буде інакше, і Захід раптом відвернеться від України, не надаватиме їй необхідної допомоги... Так, тоді може статися так, але ймовірність такого сценарію невелика. Ні в кого немає відповіді на запитання, коли поведінка Росії може змінитися, і коли вона кине свій погляд у бік НАТО», – сказав в Науседа.

(Українська правда)

26 грудня українські захисники підірвали в окупованій Феодосії російський великий десантний корабель «Новочеркаськ».

Міністр оборони Великої Британії Грант Шаппс заявив, що це «демонструє, що ті, хто вважає, що війна в Україні зайшла в глухий кут, помиляються!».

«Вони не помітили, що за останні 4 місяці було знищено 20% Чорноморського флоту Росії», – додав він.

«Панування Росії в Чорному морі зараз під загрозою, і нова коаліція морських сил на чолі з Великою Британією та Норвегією допомагає забезпечити перемогу України на морі», – підсумував Шаппс.

(РБК-Україна)

Президентка Молдови Майя Санду:

Усі мають розуміти, що Путін не зупиниться, якщо його не зупинять, а якщо Путіна не зупинити, ціна для всіх буде набагато вищою. Звичайно, Україна приносить вищу жертву.

За її словами, якщо Кремль не зупинити, то всім доведеться понести набагато вищі витрати. І в інтересах усіх, не тільки в інтересах України і в інтересах Молдови, щоб Україна виграла цю війну, щоб їй допомогли.

«Щоразу, коли в мене є можливість, я говорю про необхідність підтримати Україну», - сказала Санду.

(Цензор.НЕТ)

Міністерка з питань ЄС та конституції Австрії Кароліне Едтштадлер:

Незважаючи на нещодавно прийняте рішення про переговори з Україною та Молдовою про членство в ЄС, міністр з питань Європи Кароліна Едтштадлер (ÖVP) не вірить, що ці дві держави зможуть приєднатися до Союзу протягом наступних п'яти-десяти років. Незважаючи на всі зусилля, для цього все ще потрібно провести багато реформ.

Едтштадлер також заявила про «неможливість» приєднання до ЄС держави, яка перебуває у стані війни.

При цьому австрійська міністерка заявила про підтримку перспективи вступу до ЄС для країн Західних Балкан і назвала Чорногорію, Північну Македонію та Албанію «лідерами».

(Укрінформ)

Голова представництва Єврокомісії в Австрії Мартін Зельмаєр на запитання, коли Україна може приєднатися до ЄС, Зельмаєр відповів:

Австрії знадобилося шість років, Іспанії – одинадцять. Україна може бути десь між ними.

Він вказав на те, що завдяки Угоді про асоціацію Україна вже імплементувала 70% законодавства ЄС. «Однак багато ще потрібно зробити, я маю на увазі, зокрема, незалежність судової системи та ефективність управління», - додав посол ЄС.

За його словами, переговори про вступ України до ЄС є також «частиною нашої архітектури безпеки».

«Європа не повинна повернутися до найтемніших часів ХІХ століття, коли агресор вторгався до свого сусіда з метою анексії земель», - додав Зельмаєр.

([Цензор.НЕТ](#))

Директор Європейського департаменту МВФ Альфред Кеммер:

Безумовно, ми очікуємо, що донорська підтримка (України, – ред.) надійде в першому кварталі. Несвоєчасне надходження донорської підтримки підштовхує уряд до неоптимальної економічної політики і наражає на ризик усі досягнення.

Нестача зовнішньої допомоги може спонукати НБУ до емісії грошей для покриття дефіциту в бюджету, що несе ризик прискорення інфляції, або змушує уряд скорочувати видатки.

Кеммер вказує - наприкінці 2023 року українська влада вжила заходів для забезпечення буферів ліквідності. «Вони також дуже уважно слідкують за виконанням бюджету в перші кілька місяців, щоб уникнути проблем на випадок, якщо кошти донорів затримуються», - додає посадовець Фонду.

Дуже важливо, щоб донори вчасно надавали кошти, як це відбувалось минулого року, підкреслює Кеммер. «В 2023 році донори надавали кошти вчасно. Це велике досягнення», - зазначає він.

Кеммер зауважує - обговорення великих пакетів допомоги у США та ЄС відбувається в рамках бюджетних процесів, в яких можуть виникнути певні складнощі.

([Українформ](#))

26 грудня російські війська завдали удару по залізничному вокзалу у Херсоні.

Генеральний секретар Ради Європи Марія Пейчинович-Бурич засудила обстріл російськими військовими вокзалу Херсона.

«Жертвами знову стали цивільні особи. Це неприйнятно і має припинитися», - заявила Пейчинович-Бурич.

([LIGA.net](#))

Прем'єр-міністр німецької Саксонії Міхаель Кречмер вважає, що у разі припинення вогню Україні важко буде повернути контроль над тимчасово окупованими територіями.

За його словами, у разі перемир'я Україні, можливо, спочатку «доведеться визнати, що певні території тимчасово недоступні».

На питання, чи має Україна поступитися територією, щоб закінчити війну, він наголосив, що «жоден квадратний метр української території, навіть Крим, не став російським».

«Але як і у випадку з іншими великими конфліктами, для знаходження остаточного рішення буде потрібен час», – сказав Кречмер.

Політик заявив, що «розумна політика спрямована на пошук союзників, які могли б вплинути на Путіна, щоб покласти край війні».

([Укрінформ](#))

Міністр фінансів ФРН Крістіан Лінднер вважає, що Німеччина надає Україні достатню підтримку, яку наразі не потрібно збільшувати.

«Наразі немає жодних ознак того, що потрібно зробити більше. Але у будь-якому разі ми повинні прагнути до кращого розподілу тягаря. Не може бути так, щоб інші робили менше, тому що Німеччина робить більше», – заявив Лінднер.

Він нагадав, що Німеччина є другим найбільшим «прихильником» України у світі та фінансує «добру половину всієї допомоги з Європи».

([РБК-Україна](#))

Виділення нової американської допомоги Україні наразі заблоковано через суперечки в американському Конгресі.

Лідер німецької партії «Зелені» Овід Нуріпур:

Навряд чи можливо просто компенсувати те, чого американці досягли до цього часу, ні в матеріальному, ні в грошовому плані. Але, звичайно, в цьому випадку ми, європейці, повинні будемо посилити нашу підтримку України.

([Укрінформ](#))

Наступного року Італія головуватиме в G7.

Міністр закордонних справ Італії Антоніо Таяні:

Захід продовжує демонструвати велику солідарність з Україною. G7, яку з 1 січня очолюватиме Італія, окрім Близького Сходу та штучного інтелекту, фокусуватиметься на українському питанні.

Він зазначив, що для Риму пріоритетом залишається допомога Україні у захисті її територіальної цілісності, додавши, що Італія продовжує робити свій внесок, надаючи всебічну допомогу українцям.

«Ми хочемо миру як в Україні, так і на Близькому Сході», – сказав глава МЗС.

«Нам потрібно досягти ситуації, яка змусить росіян вийти (з України – ред.), а потім сісти за стіл переговорів», – додав Таяні.

([Укрінформ](#))

Триває блокування вантажних перевезень на польсько-українському кордоні.

Глава польського уряду Дональд Туск зазначив, що вдалося понизити градус емоцій, що стосується протесту на кордоні польських фермерів, застерігаючи, що це ще не кінець.

Він також висловив сподівання, що Варшава буде у змозі ефективно представляти інтереси польських перевізників, і це приведе до послаблення, а в подальшому припинення блокади кордону.

«Не думаю, що ми досягнемо того максимуму, який вимагають польські перевізники, котрі протестують. Утім, те, що вдасться досягти, здається, дозволить зняти емоції і, можливо, швидко завершити блокаду на кордоні», – наголосив Туск.

Він додав, що у Варшаві сподіваються на позитивні результати переговорів як у Києві, так і в Брюсселі.

([Укрінформ](#))

Нещодавно відбувся візит глави МЗС Польщі Радослава Сікорського до Києва.

Глава польського уряду Дональд Туск:

Він (Сікорський - ред.) підтвердив те, про що ми всі знаємо і відчуваємо: ситуація на фронті є складною, і загалом ситуація в Україні з різних причин є доволі драматичною. Це вимагає нашої дуже значної активності як у напрямку дипломатичної і політичної підтримки, так і міцної співпраці щодо надання матеріальної допомоги Україні. Йдеться про боєприпаси, яких постійно не вистачає, а також зброю.

([Укрінформ](#))

Президент Литви Гітанас Науседа вважає, що Росія може імітувати ініціативу переговорів, щоб виграти час у війні з Україною, однак це лише «тактичні хитрощі».

«Росія скористається цим часом, щоб твердіше стати на ноги і завдати нового удару з новою силою», - заявив Науседа.

«Останнє слово, чи починати переговори, має залишитися за Україною. Країна, яка принесла так багато жертв і так багато втратила, має перше моральне право самостійно ухвалити рішення, чи починає вона переговори і на яких умовах вона веде переговори. Ніхто інший не має вирішального голосу у цьому питанні», – наголосив президент Литви.

За його словами, якщо ситуація на фронті не зміниться в найближчі місяці, війна стане тривалою, виснажливою та позиційною.

«По суті, вона вже така і є. Ми сподівалися, що контрнаступ України зробить її іншою. Зараз ми повернемося до status quo, вона знову стане позиційною, виснажливою. Тоді підраховуватимуться втрати обох сторін і, зрештою, очікуватимуть, поки одна з країн не досягне тієї точки, коли більше не зможе продовжувати війну», – заявив глава Литви.

На його думку, боротьба між двома країнами розвиватиметься й надалі, оскільки Росія спробує перехопити ініціативу, а Україна цьому максимально протистоятиме. Однак Науседа не згоден із твердженням, що якщо росіяни прорвуть фронт, Україна програє цю війну.

«Росія, звісно, може мобілізувати ресурси, не враховуючи думку власного народу, як мобілізувати людей, так і направити все на військові цілі. Можливості інших держав більш обмежені, просто тому, що вони – демократичні суспільства. Все це ті фактори, але ще раз повторюю – не йдеться про поразку України, йдеться про сценарій війни, який не вигідний для України», – зазначив Науседа.

(РБК-Україна)

Міністр внутрішніх справ Естонії Лаурі Ляенеметс сказав, що якби Україна звернулася до Естонії за допомогою в мобілізації українських громадян, які проживають на території країни, то від цього прохання «було б досить складно відмовитися». Відмова стала б поворотом спиною до України, яка перебуває у стані війни.

«Однак слід сказати, що сьогодні (для видачі військовозобов'язаних чоловіків Україні - ред.) у нас немає такої можливості, згідно з міжнародним правом. Для цього потрібна окрема угода між країнами і як мінімум рішення на урядовому рівні», - підкреслив глава МВС.

Міністр вважає, що українцям, які проживають у країні, потрібно дати чіткий сигнал: Естонія нікого звідси не прожене і не працюватиме над відправкою біженців на фронт.

(Укрінформ)

Головнокомандувач армії Королівства Нідерландів генерал Мартін Війнен:

Ми повинні бути всерйоз готовими до можливого збройного конфлікту з Росією.

За його словами, Нідерланди повинні наслідувати приклад країн, які межують з Росією або знаходяться поруч з нею. На думку генерала, там населення краще підготовлене до можливої війни з великим сусідом.

«Нідерланди не повинні думати, що вони в безпеці, тому що ми знаходимося за 1500 кілометрів від Росії», - сказав генерал.

Він додав, що потрібно заново навчитися тому, що «все суспільство має бути готовим, раптом щось піде не так». Генерал наголосив, що для громадян це означає, що вони повинні мати запаси їжі та питної води, щоб вижити в надзвичайних ситуаціях.

«Росія розуміє лише одну мову: сильні збройні сили», - вважає Війнен, додавши, що Нідерланди обов'язково повинні посилити свою армію.

(Укрінформ)

Заступник речника федерального уряду Німеччини Вольфганг Бюхнер:

Ми віримо, що США, як оголосив президент Байден, будуть продовжувати й надалі підтримувати Україну. Ми віримо обіцянкам

американського президента... Канцлер виходить з того, що США будуть і надалі підтримувати Україну.

Речник МЗС Німеччини Крістіан Вагнер:

Для нас як федерального уряду цілком зрозуміло, що Німеччина буде продовжувати робити все для того, щоб підтримати Україну в її боротьбі проти російської агресії.

Він нагадав, що Німеччина вже збільшила свою двосторонню підтримку, зокрема, на наступний рік заплановано 8 млрд євро на військову підтримку.

«Для Німеччини українське питання залишається пріоритетом, тому на початку наступного року ми продовжимо докладати всіх зусиль заради цього», - сказав Вагнер і додав, що 26 держав «будуть залишатися здатними діяти» попри позицію однієї країни, яка питання блокує. Він не став відповідати при цьому на запитання, чи існує «план Б» на випадок, що позиція Угорщини не зміниться.

([Цензор.НЕТ](#))

Міністр закордонних справ Угорщини Петер Сійярто анонсував зустріч у січні з керівником Офісу Президента України Андрієм Єрмаком:

Підтримання постійного діалогу на високому рівні важливо, оскільки це дає нам надію, що ми зможемо покращити наші відносини, і ми зацікавлені у підтримці якнайкращої співпраці з усіма нашими сусідами. Звичайно, ми не змінимо позицію щодо партії миру, але чекаю на нашу особисту зустріч у січні, бо там у нас буде можливість обговорити найнагальніші двосторонні питання.

([УНІАН](#))

Міністр оборони Італії Гвідо Крозетто:

Війна триває вже майже два роки, і я вважаю, що поряд і паралельно з військовою діяльністю та підтримкою України важливо йти шляхом, який веде до політичного вирішення.

Військові методи дали змогу захистити Україну від повного знищення Росією і укріпити зовнішні кордони НАТО, заблокувавши можливе вторгнення росіян. Тепер, на думку Крозетто, настав час відкрити «дипломатичний і політичний фронт, щоб спробувати досягти такого ж результату шляхом мирних переговорів».

Те, що було до війни, треба відновити, а те, що не можна зробити зброєю, треба зробити іншим шляхом.

([Цензор.НЕТ](#))

Голова спеціального штабу допомоги Україні в Мінборони Німеччини генерал-майор Крістіан Фройдінг визнав, що здатність РФ триматися від самого початку не розглядалася так, як її зараз оцінюють у Бундесвері:

У Бундесвері також не припускали, що в Росії досягнуть успіху в тому, що ми зараз чітко спостерігаємо: вони нарощують свій військово-промисловий комплекс, розширюють його, збільшують виробничі потужності, попри найжорстокіший режим санкцій.

Представник Міноборони ФРН припустив, що вони «не бачили або не хотіли бачити» можливості РФ щодо пошуку шляхів отримання військових поставок від інших країн.

Фройдінг уточнив, що йдеться про КНДР, Китай та інші країни, які можуть постачати РФ освітлення для холодильників, але його можуть використовувати й у військових цілях.

Генерал також зазначив, що очікування максимально можливого військового успіху в українському контрнаступі були «безумовно, перебільшені в ретроспективі».

Фройдінг він наголосив, що з військової точки зору ЗСУ досягли успіху.

«80% території України, як і раніше, вільні, і це після двох років боротьби з так званою військовою наддержавою. Вони повернули собі 50% втрачених територій. Російський Чорноморський флот де-факто витіснений із західної частини Чорного моря», - зазначив він.

Він також наголосив на здатності України завдати ударів глибоко за лінією фронту, навіть з використанням «кустарних систем озброєння».

Фройдінг додав, що російські втрати в людях і матеріальних засобах - величезні. У Німеччині припускають, що РФ втратила танки й бойові машини піхоти в чотиризначному діапазоні.

[\(Цензор.НЕТ\)](#)

Віцепрезидентка Єврокомісії з питань цінностей та прозорості Вера Юрова, відповідаючи на питання, чи процес вступу України в ЄС є питанням років чи десятиліть, сказала: «Я б воліла говорити про роки».

Вона нагадала, що Чорногорія, Сербія, Північна Македонія та Албанія, з якими вже розпочалися переговори про вступ, є найближчими до Європейського Союзу з точки зору процесу. «Цього року, однак, Союз, безумовно, не буде розширюватися за рахунок нових країн, тому переговори не будуть йти швидко», – сказала віцепрезидентка ЄК.

«Я рада, що ідея "повного членства або не членства" більше не застосовується. Ми визначили кілька сфер, в яких держави-кандидати можуть наблизитися до Союзу, не будучи його членами. Держави можуть зв'язуватися з ЄС цифровим, енергетичним, транспортним зв'язком, ми можемо визнавати кваліфікацію один одного, країна-кандидат може отримати доступ до європейського ринку, хоч і з обмеженнями. Україна може отримати все це ще до того, як стане членом ЄС», – зазначила Юрова.

Вона також вважає, що з моральної точки зору було б дуже проблематично сказати Україні спочатку врегулювати територіальні проблеми, а потім говорити про вступ.

«Правильно, що зусилля українців йдуть у двох напрямках. З одного боку, це надзвичайні зусилля, спрямовані на перемогу у війні, навіть незважаючи на те, що ресурси на російській стороні набагато більші, особливо людські. Водночас, Україна робить неймовірну роботу з впровадження реформ, яких вона потребує і яких прагне в умовах війни.

Досі ми вимагали прийняття двох антикорупційних законів, закону проти лобізму та закону про меншини. Однак після відкриття переговорів про вступ почнеться набагато більше роботи, всі українські закони мають бути адаптовані до європейського законодавства. Це початок дійсно складного процесу, і українці повідомляють, що вони до нього готові», – пояснила Юрова.

Реакція на масований обстріл України 29 грудня 2023 року

([Цензор.НЕТ](#))

Президент Латвії Едгардс Рінкевичс:

Російські терористи продовжують масовані обстріли українських міст. Єдиний спосіб зупинити війну та атаки на цивільні об'єкти – це надати Україні всю необхідну військову та фінансову допомогу.

([Укрінформ](#))

Президент Литви Гітанас Науседа:

Для всіх, хто каже, що втомився від війни в Україні – нагадування терористичної Росії, що її жорстокості та жазі крові немає меж. Ми повинні надати усю підтримку Україні для перемоги над агресором.

([Цензор.НЕТ](#))

Прем'єрка Естонії Кая Каллас:

Росія здійснила найбільшу атаку проти України, спрямовану проти цивільного населення. Це масштабний військовий злочин.

Вона додала, що дана атака, це нагадування про те, що цілі Росії не змінилися - вона хоче знищити Україну.

«Не дозволити агресії окупуватися має вирішальне значення для європейської та глобальної безпеки», – наголосила естонська прем'єрка.

([Цензор.НЕТ](#))

Прем'єр-міністр Великої Британії Ріші Сунак:

Ці широкомасштабні атаки на міста України показують, що Путін не зупиниться ні перед чим, щоб досягти своєї мети - викоринити свободу та демократію. Ми не дамо йому перемогти. Ми повинні продовжувати підтримувати Україну стільки, скільки потрібно.

([Укрінформ](#))

Генеральний секретар Ради Європи Марія Пейчинович-Бурич:

Я засуджую ще один безглуздий і невинуватий напад Росії на Україну, жертвами якого є цивільні особи.

([Цензор.НЕТ](#))

Президентка Молдови Майя Санду:

Мої думки з усіма, хто постраждав сьогодні вранці і кожного дня цієї жорстокої війни. Сьогоднішня агресія підкреслює нагальну необхідність посилення спроможностей протиповітряної оборони України для захисту життя людей.

([Укрінформ](#))

Високий представник ЄС Жозеп Боррель:

Вночі Росія здійснила одну з найбільших атак на міста і населення з початку свого повномасштабного вторгнення в Україну. ЄС підтримуватиме Україну стільки, скільки буде потрібно.

Він назвав сьогоднішній російський обстріл боягузливим і невибірковим.

([Цензор.НЕТ](#))

Міністр закордонних справ Чеської Республіки Ян Ліпавський:

Черговий варварський напад Росії на Україну, ще один доказ того, що ми повинні наполегливо підтримувати захист України. Ми не повинні дозволити Росії досягти успіху в її збоченому імперіалістичному вторгненні.

([Укрінформ](#))

Прем'єр-міністр Нідерландів Марк Рютте:

Жахливі повідомлення з України про безпрецедентні авіаудари Росії по школах, будинках, торгових центрах і пологовому будинку. Знову Росія спричиняє багато жертв серед мирного населення. Росія не зупиняється.

За його словами, «єдиною правильною відповіддю на це буде продовжувати фінансово та військово підтримувати Україну, щоб вона могла захиститися від цієї триваючої російської агресії».

([Укрінформ](#))

Верховний комісар ООН з прав людини Фолькер Тюрк:

Я шокований черговим широкомасштабним комплексом скоординованих ракетних і безпілотних ударів Російської Федерації по території України в ніч з 28 на 29 грудня.

Він додав, що масована атака була спрямована на густонаселені райони багатьох українських міст і селищ, зокрема Києва, Львова, Хмельницького, Черкас, Сум, Дніпра, Харкова, Одеси та Запоріжжя. Пошкоджена цивільна інфраструктура, включаючи житлові будинки, пологовий будинок, школи,

дитячі садки, парки, станцію метро, торговий центр, енергетичну інфраструктуру. Через пошкодження ліній електропередач у кількох регіонах було відключено електроенергію.

За його словами, міжнародне гуманітарне право прямо забороняє атаки, навмисно спрямовані на цивільні об'єкти, а також невибіркові атаки за будь-яких обставин.

«Я знову закликаю Російську Федерацію негайно припинити атаки на Україну та неухильно дотримуватися всіх норм міжнародного права щодо ведення бойових дій», - наголосив Тюрк.

([Укрінформ](#))

Глава МЗС Австрії Александер Шалленберг:

Сьогодні наші думки з Україною після того, як вона витримала найбільшу російську повітряну атаку - безпрецедентну кількість ракет і безпілотників, що обрушилися на цивільну інфраструктуру і мирних жителів. Росія має негайно припинити ці жорстокі атаки.

([Голос Америки](#))

Президент США Джо Байден засудив «брутальні» російські обстріли цивільних об'єктів в Україні та відзначив роль американської зброї в захисті українців.

«Цей напад став суворим нагадуванням, що навіть після майже двох років цієї спустошливої війни цілі Путіна залишаються незмінними. Він хоче стерти Україну та підкорити її народ. Його потрібно зупинити», – заявив президент США.

Байден нагадав, що системи протиповітряної оборони надані США та союзниками і партнерами, «успішно перехопили і зруйнували велику кількість ракет і дронів».

«Американці можуть пишатись тим, що ми допомогли врятувати життя і підтримкою, яку ми надали Україні в захисті власного народу, своєї свободи та незалежності», – заявив Байден.

Для того, щоб продовжувати надавати підтримку, необхідно, щоб Конгрес терміново затвердив нове фінансування для України, наголосив президент США.

Він підкреслив, що війна в Україні впливає на світ, а Путін погрожує і союзникам США по НАТО, що, зрештою, може втягнути США до війни.

«Ми не можемо підвести союзників. Ми не можемо підвести Україну. Історія жорстко судитиме тих, хто не відповість на поклик свободи», – підсумовує Байден.

([Європейська правда](#))

Міністерство закордонних справ Німеччини у своїй заяві висловило підтримку Україні після масованого російського обстрілу:

Понад 100 ракет та безпілотників зруйнували, серед іншого, пологовий будинок та відірвали людей від їхнього повсякденного життя у смерть. Навіть у 2024 році ми не відійдемо від України ні на сантиметр.

([Укрінформ](#))

Речник Генсека ООН Стефан Дюжаррік:

Генеральний секретар найрішучішим чином засуджує широкомасштабний обстріл Російською Федерацією українських міст і населених пунктів по всій країні, у тому числі цивільних об'єктів та об'єктів критичної інфраструктури.

Генсек також вказав на загибель та поранення великої кількості цивільних осіб.

([Укрінформ](#))

Україна скликала термінове засідання РБ ООН для розгляду атаки Росії з використанням ракет та безпілотників проти України.

Радник-посланник місії США при ООН Джон Келлі:

Два дні тому Російська Федерація організувала засідання Ради Безпеки, щоби згадати про події 10-річної давнини. Росія заявила, що обговорення Революції Гідності дозволить членам Ради краще зрозуміти, як ці події вплинули на нинішню ситуацію в Україні.

Він назвав це абсурдним та підкреслив, що в той же час у Москві розробляли наймасштабніший ракетно-повітряний удар по Україні.

«Саме на це Росія відволікала увагу Ради цього тижня, поки планувала свою найбільшу повітряну атаку на Україну, її міста й критичну інфраструктуру від початку незаконного повномасштабного вторгнення», - зауважив Келлі.

У цьому зв'язку він підтвердив позицію США, оприлюднену в п'ятницю президентом Байденом, назвавши напад РФ «суворим нагадуванням», що Путін не полишив своїх цілей знищити Україну та наголосивши, що його потрібно зупинити.

«Ми звернулися до всіх членів Радбезу, щоби вони приєдналися до нас та найрішучіше засудити цю огидну атаку на міста й цивільну інфраструктуру по всій Україні», - наголосив представник США.

Він також підкреслив, що будь-яка злочинна брехня росіян про начебто «удари по військових цілях» не зітре та не приховає руїн по всій території в країні, а також тисяч невинних жертв, втрачених від початку війни.

([Цензор.НЕТ](#))

Україна скликала термінове засідання РБ ООН для розгляду атаки Росії з використанням ракет та безпілотників проти України.

Постпред Великої Британії при ООН Барбара Вудворд:

Ракетний удар Росії по Україні минулої ночі був відчайдушною і марною спробою Росії відновити воєнну динаміку. У них нічого не вийде.

Україна вже змусила Чорноморський флот Росії відступити зі своєї бази в Криму..., відтісняє Росію в Чорному морі.

За її словами, Україна боронить свою землю і вже відвоювала більше половини земель, захоплених Росією з лютого 2022 року.

Вона наголосила, що Велика Британія і далі підтримуватиме ЗСУ та український народ.

«Ми надсилаємо ще сотні ракет для поповнення запасів систем протиповітряної оборони, які допомагають захистити цивільне населення України та її інфраструктуру від жорстокого нападу Росії. Наша підтримка триватиме стільки, скільки буде потрібно», – наголосила постійна представниця.

([Укрінформ](#))

Речник з питань зовнішньої політики австрійської ліберальної партії НЕОС Гельмут Брандштеттер:

Ці атаки демонструють безжалісність та непередбачуваність Путіна. Але вони також показують, що Україна продовжує боротися за свободу всієї Європи, оскільки якщо Путін доб'ється свого, наша безпека і наша свобода опиняться під загрозою.

(...). Під час нашого візиту (депутатів Національної ради Австрії - ред.) до Києва у вересні президент Національної ради Соботка сказав, що Австрія буде підтримувати Україну "стільки, скільки буде потрібно" – на жаль, ця підтримка не відчувається. Австрія продовжує залишатися міжнародно визнаним найкращим другом Путіна в Європі.

Коли нарешті будуть зроблені чіткі кроки, щоб це змінити? Чому міністр фінансів Бруннер досі не заморозив російські активи? Чому російського посла не викликають до Міністерства закордонних справ? Досі федеральний канцлер навіть не знайшов чітких слів щодо жахливих нападів минулої ночі.

([Цензор.НЕТ](#))

Міністр оборони Канади Біл Блер:

Уночі Росія завдала масованого удару дронами й ракетами по українських містах, в тому числі Києву. Ми рішуче засуджуємо ці удари, які знову демонструють жорстокість путінського вторгнення. Канада продовжить підтримувати Україну.

([Цензор.НЕТ](#))

Президент Чеської республіки Петр Павел:

Масові напади Росії на Україну, на жаль, мають подальші невинні жертви. Ми не повинні оніміти через нелюдську поведінку. І перш за все ми не повинні послаблювати свою підтримку України.

Реакція представників української громадськості

Понад 100 тисяч гривень на ЗСУ: 12-річний переселенець з Бердянська Космо-Макс продає картини для допомоги військовим ([Суспільне.Новини](#)).

12-річний переселенець з Бердянська Запорізької області Максим Бровченко, відомий як Космо-Макс, малює космічні та патріотичні картини, а гроші з їх продажу віддає на допомогу українським військовим. За цей рік передав понад 100 тисяч гривень на допомогу ЗСУ.

Понад рік тому Максим Бровченко разом з мамою евакуювався з захопленого Бердянська. Після тривалої адаптації в Запоріжжі вирішив, що буде допомагати військовим аби скоріше повернутися додому. Для цього малює космічні та патріотичні полотна, після — продає їх (...).

Цьогоріч Максим представив свої роботи всій Україні — загалом понад 30 персональних виставок. 27 картин продав на аукціонах. Нині взявся за нову роботу — розмальовує каски російських військових, які йому передали волонтери.

Мати Максима Оксана Бровченко розповідає, цей рік для її сина видався важким, через адаптацію у новому місті та обстріли. Втім був і насиченим приємними подіями. Наприклад, хлопець зустрівся з Валерієм Залужним та подарував йому свою картину, де зображені українські військові. У свою чергу отримав від головнокомандувача ЗСУ полотно з його автографом, яке тепер пропонує обміняти на Леопард для наших захисників (...).

Співали та збирали гроші на ЗСУ: на вулиці Одеси вийшли колядники ([Суспільне.Новини](#)).

В Одесі 24 грудня перед Різдвом учасники хору «Red rock» пройшлися центром міста у народних костюмах, аби заспівати колядки та таким чином популяризувати українську культуру.

Колядники розпочали співати та збирати гроші на Грецькій площі, далі рушили до Кірхи, розповіла організаторка заходу Валерія Медведька (...).

У Срібнянській громаді, що на Чернігівщині, працівники селищної ради віддали односторонній заробіток для ЗСУ ([Суспільне.Новини](#)).

Працівники управління селищної ради у Срібному на Прилуччині написали заяви та віддали свій односторонній заробіток на потреби ЗСУ. Сума склала 36 тисяч гривень, гроші перерахували місцевій волонтерській організації.

Секретарка селищної ради Ірина Мартинюк повідомила, що селищна рада має підписаний меморандум про співпрацю із волонтерською організацією ГО «Волонтерський Щит 4.5.0». На їх рахунок і відправила кошти (...).

Посадовиця пояснила, що так централізовано кошти передають вперше, але до зборів на потреби ЗСУ долучаються постійно.

Цю акцію хочуть зробити постійною та до кінця року долучити й працівників відокремлених підрозділів.

У селі на Закарпатті діти колядують та збирають гроші на ЗСУ ([Суспільне.Новини](#)).

На Закарпатті у селі Нересниця Тячівського району 25 грудня діти колядують та збирають гроші на підтримку Збройних сил України.

Про це розповів настоятель парафії Різдва Івана Предтечі села Нересниця Закарпатської Єпархії Православної церкви України протоієрей Валерій Микитюк.

За його словами, на Святвечір 24 грудня колядували дорослі парафіяни громади й зібрали понад 33 000 гривень. Сьогодні, 25 грудня, до домівок односельців виконувати колядки завітали діти. Зібрані гроші об'єднують із тими, що наколядували напередодні дорослі, й передадуть на фронт на потреби військових.

Книжка чернівецького видавництва, зібрала мільйон гривень на ЗСУ ([Шпальта](#)).

Книжка щоденник війни «24.02», яка побачила світ у чернівецькому «Видавництві 21», зібрала мільйон гривень на ЗСУ.

В Україні відбувся літературний флешмоб «ЛІТБУСТЕРИ», до якого долучилися 24 відомі співаки, актори, блогери, телеведучі та підприємці.

Серед них, зокрема, Павло Зібров, Григорій Бакланов, Анастасія Цимбалару, Дмитро Корнелюк, ТАУАННА, Катя Бльостка, Сергій Лиховида, Богдан Кушнір, а також «Київський інститут реабілітації».

Під час флешмобу збирали кошти для допомоги бригадам південного напрямку з ремонтом евакуаційної техніки. Також збирали кошти, аби закрити кілька невеликих зборів на реабілітацію бійців штурмових бригад.

Ініціатор акції – український письменник Андрій Мероник, автор щоденника війни «24.02».

Книжка побачила світ у чернівецькому «Видавництві 21». Наразі вийшов уже четвертий її тираж.

Упродовж перших двох днів акції зібрали понад 150 тисяч гривень. З них 100 тисяч передали патронатній службі «Янголи Азову», 30 – «Київському інституту реабілітації» та 25 тисяч – на купівлю FPV дронів.

Це вже не перша благодійна акція, що відбувалася з ініціативи Андрія Мероника. Загальна сума донатів, яку вдалося зібрати щоденнику війни «24.02» – мільйон гривень. Усі кошти передали ЗСУ.

«У кого були мої ангелики, ті вижили»: 11-річна чернівчанка робить із ниток ангеликів і передає кошти на ЗСУ ([Молодий буковинець](#)).

Чернівчанці Ніколь Молдован 11 років, та вона вже допомагає ЗСУ. Дівчинка робить із ниток обереги у вигляді ангелів, продає їх, а кошти передає волонтерам на потреби захисників.

Тато і дядько дівчинки з перших днів війни воюють, тож вона добре знає, як їм потрібна допомога й підтримка (...).

Хмельничанин Андрій поголив голову за донат на ЗСУ ([Всім](#)).

Хмельничанин Андрій Кравчук вже не вперше збирає гроші на потреби військових креативним способом.

Цього разу він змінив зачіску.

23-річний Андрій Кравчук має креативний підхід до збору грошей на потреби ЗСУ. Минулого місяця він став збирати гроші на автівку. За донат він залишав нік людини в соцмережі на власній стіні у квартирі. Розповідав – ця ідея прийшла йому тоді, як взявся за ремонт в кімнаті (...).

Артисти Буковинського ансамблю колядували 18 тис. грн, які передали на ЗСУ ([Чернівецький промінь](#)).

Співаки традиційно у ці дні колядували в установах, закладах, підприємствах Чернівців.

Підтримати бойовий дух – із такою місією прийшли колядники Заслуженого академічного Буковинського ансамблю пісні і танцю до захисників, нескорених воїнів, які сьогодні перебувають на лікуванні та реабілітації у шпиталях Чернівців.

Артисти Буковинського ансамблю традиційно у ці дні колядували також в установах, закладах, підприємствах міста. Зібрані кошти, а це 17600 гривень, передали особисто захисникам – Дмитрові Чишківському, Євгенію Свилярьову, матері яких співають у хорі Буковинського ансамблю, а також воїнові Юрію Тичинському – артистові камерного хору «Чернівці».

Співом збрала понад 500 тис. грн на ЗСУ: історія 8-річної рівнянки Олександри Данилюк ([Суспільне.Новини](#)).

8-річна рівнянка збрала понад пів мільйона гривень на потреби військових. Зі слів юної волонтерки Олександри Данилюк, таку суму отримала, співаючи на благодійних концертах впродовж 2023 року.

Мама Олександри Оксана Данилюк розповіла, що донька займається співом впродовж трьох років, а у березні 2022 року вирішила цим заробляти,

щоб допомогти військовим. Вона додала, що тоді загальної суми зібраних грошей ще не рахували (...).

Зі слів жінки, вони допомагають різним бригадам.

Олександра поділилася, що виступати на благодійних концертах, щоб допомогти військовим, вирішила через те, що її брат з початку повномасштабного вторгнення пішов воювати (...).

Під час благодійної коляди у селі Нересниця на Закарпатті для ЗСУ діти зібрали понад 26 тисяч гривень ([Суспільне.Новини](#)).

26 760 гривень наколядували діти з села Нересниця Тячівського району. Про це Суспільному розповів настоятель парафії Різдва Івана Предтечі села Нересниця Закарпатської єпархії Православної церкви України протоієрей Валерій Микитюк.

Зі слів отця Валерія, розпочали благодійну акцію дорослі парафіяни у Святвечір. 24 грудня колядникам вдалося зібрати понад 33 тисячі гривень. Наступного дня до акції долучилися діти (...).

Київщина передала понад півтисячі дронів 72 бригаді Чорних Запорожців ([Суспільне.Новини](#)).

За кошти Київської області для 72 окремої механізованої бригади ім. Чорних Запорожців закупили 500 FPV дронів. Ще 50 — передала громада Білої Церкви. Безпілотники вже поїхали на фронт.

Голова Київської ОВА Руслан Кравченко:

Напередодні Різдва відвідали наших Героїв з 72 окремої механізованої бригади ім. Чорних Запорожців. Передали 72 бригаді понад півтисячі "пташок", які ефективно працюють по ворожих цілях. 500 FPV дронів закупили за кошти області. Ще 50 — передала громада Білої Церкви.

Посадовець запевняє, що Київщина вже працює над придбанням другої партії FPV дронів — ще 500 одиниць.

Доправили також дві вантажівки MAN.

«Нова пошта» завершила збір на зміцнення ППО - командування ПвК «Центр» отримує обладнання на 330 мільйонів гривень ([УНІАН](#)).

«Нова пошта» спільно з фондом «Повернись живим» зібрали понад 330 мільйонів на потреби сил ППО. За ці кошти фонд закупить та передасть ПвК «Центр» сучасні засоби зв'язку та рухомі командні пункти.

Ці кошти на посилення захисту українського неба були зібрані в рамках проєкту «Запакуй небо — прокачай ППО»: протягом 7 місяців кожний охочий міг долучитися до збору Нової пошти і спрямувати кошти на потреби оборонців неба.

Співвласник «Нової пошти» В'ячеслав Климов:

Як показує сьогоднішня, зв'язок — надважливий для всіх сфер життя. А зв'язок між ланками ППО — буквально рятує життя кожного з нас. Ми

розуміли це від початку проєкту «Запакуй небо — прокачай ППО». Як і те, що процес виробництва такого сучасного обладнання для військових — дуже складний, довгий та дорогий. Але ми в Новій пошті любимо складні задачі та знаємо, що не існує нічого неможливого. Попри всі складнощі – ціль, яку ми ставили разом із «Повернись живим», досягнута. Я впевнений, що зараз захисники неба ще міцніші та ворогу їх не здолати.

Сума понад 330 мільйонів гривень від Нової пошти, її клієнтів та партнерів дозволить забезпечити повітряне командування "Центр" сучасним обладнанням для зв'язку та рухомими командними пунктами, а саме рюкзаками для мобільних вогневих груп, переносними командними пунктами, що включають робочі місця-трансформери у кейсах вагою 60 кг, комплексними апаратними зв'язку для супроводу протиповітряних ракетних комплексів та похідними вантажівками для командування військами під час руху. Окрім того, перелік спорядження для повітряного командування «Центр» включатиме універсальні місця для роботи та відпочинку захисників.

Громада на Полтавщині передала \$1 мільйон на автотехніку для ЗСУ ([Укрінформ](#)).

На Полтавщині Решетилівська громада передала 1 млн грн на автотехніку для третьої штурмової бригади Збройних сил України.

«Для третьої штурмової бригади перерахували 1 мільйон гривень на покупку автомобільної техніки. Решетилівська громада підтримує та буде продовжувати допомагати військових усіма можливими способами», - йдеться у повідомленні Решетилівської міської ради.

Кошти передали на запит військової частини, залученої до виконання бойових завдань та наступальних операцій на сході України, для придбання автомобільної техніки шляхом субвенції у розмірі одного мільйона гривень.

Українці погіршили оцінку економічної ситуації в країні – опитування ([Економічна правда](#)).

Порівняно з лютим-березнем 2023 року, у грудні 2023 року оцінки економічної ситуації в Україні погіршились, знизився і оптимізм щодо економічного становища країни в середньостроковій перспективі. Також погіршилась оцінка рівня добробуту власної родини.

Про це свідчать результати загальнонаціонального соціологічного опитування, проведеного Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно із соціологічною службою Центру Разумкова з 8 по 15 грудня 2023 року.

Соціологи зазначають, що українці досить скептично оцінюють економічну ситуацію в країні. Так, у травні 2021 року, за вісім місяців до початку повномасштабної війни, 60% опитаних оцінювали її як «дуже

погану» або «досить погану» (і лише 5% - як «добру» або «дуже добру», а 32% - як «не погану і не добру»).

«У вересні-жовтні 2022 року, тобто через сім місяців після початку війни, зросла частка громадян, які оцінювали її як "дуже погану" або "досить погану" (до 64,5%). Ці оцінки покращилися у лютому-березні 2023 року, коли було зафіксоване зниження негативних оцінок навіть порівняно з "довоєнним" періодом: тоді оцінювали економічну ситуацію в країні як "дуже погану" або "досить погану" 55% (4% - як "добру" або "дуже добру", 37% - як "не погану і не добру").

Але, за даними опитування, що було проведене у грудні 2023 року, ці оцінки погіршилися (відповідно 66,5%, 3% і 27%), і зараз на статистично значущому рівні не відрізняються від тих, які спостерігалися у вересні-жовтні 2022 року», - йдеться у дослідженні.

При цьому рівень добробуту власної родини, як правило, українцями оцінюється краще, ніж економічна ситуація в країні.

«У вересні-жовтні 2022р. дещо зросла частка громадян, які оцінювали його як "дуже" або "досить" поганий" (до 39%), частка тих, хто вважав його "добрим" або "дуже добрим", знизилася до 10%. За даними опитування, проведеного у лютому-березні 2023р., так само, як і оцінка економічної ситуації в країні, оцінка добробуту родини дещо покращилася і стала близькою до показників, які були зафіксовані у травні 2021р.: 35% оцінювали його як "дуже" або "досить" поганий, 50% - як "не поганий і не добрий", 12% - як "добрий" або "дуже добрий», - йдеться у результатах опитування.

У грудні 2023 року частка тих, хто вважає, що ситуація в економічній сфері зміниться на краще, знизилася до 7%, тих, хто дотримується думки, що вона погіршиться, зросла до 33%, а частка тих, хто вважає, що вона не зміниться, становить 48%.

Подібні тенденції спостерігалися і в динаміці очікуваних змін у короткостроковій перспективі рівня добробуту родини. За даними останнього опитування, частка тих, хто вважає, що він за цей період покращиться, становить 8%, тих, хто дотримується думки, що він погіршиться - 25%, що він не зміниться - 53%.

Також соціологи звертають увагу, що після початку широкомасштабної війни спостерігалася істотне покращення економічних очікувань в середньостроковій (2-3 роки) перспективі. Зокрема, частка тих, хто очікував, що економічне становище країни в найближчі 2-3 роки покращиться, у вересні-жовтні 2022р. порівняно з травнем 2021р. зросла з 30% до 43%, а в лютому-березні 2023р. - до 52%.

Проте в грудні 2023 року цей оптимізм знизився - зараз так вважають 34,5% (на 5% більше, ніж у травні 2021р). Частка тих, хто очікує погіршення ситуації, становить 22% (приблизно стільки ж, як у травні 2021р.), тих, хто вважає, що ситуація у цій сфері не зміниться - 16% (що на 10% менше, ніж у травні 2021р.).

Дослідження тривало з 8 по 15 грудня 2023 року. Методом опитування face-to-face опитали 2 019 респондентів у віці від 18 років, що мешкають на території, яка контролюється урядом України.

Українці негативно ставляться лише до однієї європейської країни-сусіда ([РБК-Україна](#)).

Угорщина є єдиною сусідньою країною-членом Європейського Союзу, щодо якої наразі переважає негативне ставлення відносної більшості громадян (46%). Нейтральне ставлення - на другому місці, і його поділяють 27%, позитивне - 21%.

Про це свідчать дані опитування Центру Разумкова та фонду «Демократичні ініціативи».

При цьому уявлення українців про те, як угорське населення ставиться до України, також переважно негативне: так вважають 37% населення. Ще 17% вважають, що угорці ставляться до України позитивно, а 29% - нейтрально.

Лідером за рівнем позитивного ставлення українців до сусідніх країн є Польща. Так, 66% українців ставлять до Польщі позитивно, тоді як негативно - лише 8%, а 22% громадян виказують нейтральне ставлення.

Кожен другий українець (51%) вважає, що населення Польщі позитивно ставиться до України, тоді як 13% респондентів вважають, що поляки негативно налаштовані до України.

Позитивне ставлення у структурі суспільної думки переважає як до Молдови (49,5% проти 8% негативного), так і до Румунії (47% проти 9%, відповідно). Нейтрально ж до обох країн ставляться по 38% українців. Громадська думка щодо Словаччини порівну розділилася між тими, хто має нейтральне ставлення до цієї країни, і тими, хто має позитивне сприйняття (по 38,5%).

Лідером антирейтингу серед сусідів (Росія не була включена до цього переліку) є Білорусь. Так, 78% українців наразі негативно ставляться до Білорусі, причому більшість із них (58%) - однозначно негативно. Нейтральне ставлення демонструють 12% (найменший показник нейтральності серед усіх сусідів), а от позитивно наприкінці 2023 року до Білорусі ставляться менше 5%.

Водночас переважна більшість українців вважає, що і населення Білорусі ставиться до України негативно (61%, з яких 41% - однозначно негативно). У позитивне ставлення жителів Білорусі до України вірять лише 7% українців.

Опитування проведено фондом «Демократичні ініціативи» та Центром Разумкова з 8 по 15 грудня 2023 року серед 2019 респондентів. Опитування проводилося на тих територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії.

Реакція представників світової громадськості та бізнесу

Прикордонники Молдови привітали українських колег із Різдвом ([Укрінформ](#)).

На Одещині українських прикордонників з прийдешнім Різдвом Христовим та Новим Роком привітали колеги з Молдови.

У пункт пропуску «Паланка-Маяки-Удобне» 24 грудня завітав оркестр Прикордонної поліції Республіки Молдова.

«Святковий захід для присутніх влаштував музичний колектив прикордонників Молдови. На кордоні обох країн лунали новорічно-різдвяні композиції та українські колядки», - йдеться у повідомленні Південного регіонального управління Держприкордонслужби України.

У святкову атмосферу ненадовго поринули не тільки охоронці українсько-молдовського кордону, а й усі, хто в цей момент його перетинав.

Хор Royal Opera House заспівав разом з українцями в Лондоні ([Укрінформ](#)).

У Лондоні хор Royal Opera House знову заспівав на підтримку України разом з талановитими українськими переселенцями.

«Публіка була вражена бездоганим та захоплюючим виконанням традиційних українських різдвяних пісень, включаючи знаменитий Щедрик, відомий усьому світу як «Carol of the Bells», – ідеться в дописі Посольства України у Великій Британії.

У різдвяному концерті взяли участь українці з об'єднаного хору «Songs for Ukraine», який складається зі 130 українців, більшість із яких були вимушені виїхати з України в результаті агресії російської федерації і наразі проживають у Лондоні.

Вперше хор Royal Opera House заспівав разом з талановитими українцями у березні 2023 року.

Дрони для «Чорних запорожців»: швейцарські волонтери відгукнулися на збір Укрінформу ([Укрінформ](#)).

Волонтери зі швейцарської організації Ukraine Hilfe Торстен та Ксенія Прієве відгукнулися на збір Укрінформу та привезли в Україну три дрони Mavic-3 для 72 ОМБРГ «Чорні запорожці».

«Мавіки» швейцарські волонтери привезли в Ужгород та відправили військовому з роти ударних БПЛА «Чорних запорожців», що воює на східному напрямку.

Волонтер Ксенія Прісве:

Ми з чоловіком заснували організацію Ukraine Hilfe в Цюриху в лютому 2022 року одразу після повномасштабного вторгнення Росії в Україну. З того часу працюємо, збираємо та акумулюємо гуманітарну допомогу та передаємо її в Україну. Сьогодні ми привезли «мавіки» нашим хлопцям, щоб вони допомагали на фронті боронити Україну, наш спосіб життя, нашу мову та наш суверенітет.

«Мавіки» закупив добродій зі Швейцарії, зробивши різдвяну пожертву, та передав волонтерам з Ukraine Hilfe.

Також разом із дронами волонтери привезли в Україну дитячий одяг - його передали дітям з «Охматдиту».

Своєю чергою, Укрінформ передав швейцарським волонтерам прапор «Чорних запорожців» з передової за підписом хлопців, які воюють в роті ударних БПЛА, а також листівку за підписом генерала ЗСУ Валерія Залужного.

Експертні оцінки

(LIGA.net)

Юристка практики земельного та аграрного права TOTUM LF Анастасія Іщенко:

Новий етап земельної реформи, запланований на початок 2024 року, передбачає:

збільшення площі сільськогосподарських земель, які можуть перебувати у власності, зі 100 до 10 000 гектарів;

виникнення у юридичних осіб (але виключно українських) права на набуття у власність раніше підмораторних земель.

Втім, попри позитивні показники роботи земельного ринку, повномасштабна війна все ж породила дискусії щодо доцільності запуску другого етапу реформи найближчим часом. Значна площа тимчасово окупованих територій, кількість замінованих земель, проблеми з логістикою та експортом аграрної продукції стали передумовою для внесення до Верховної Ради законопроектів про відтермінування її впровадження.

Так, автори законопроекту №9341 вважають за необхідне відкласти запуск другого етапу земельного ринку на весь період воєнного стану та ще два роки після його завершення. Ініціатори альтернативного до нього законопроекту №9341-1 – на чотири роки з дня припинення або скасування воєнного стану.

Вказану позицію активно підтримують також малі та середні аграрії. Вони обґрунтовують це відсутністю коштів на купівлю землі у зв'язку з викликаними війною проблемами й неможливістю конкурувати з великими агрохолдингами за таких умов.

Їхні перестороги викладені в петиції до Президента України з проханням відкласти до закінчення війни збільшення максимальної площі сільськогосподарських земель у власності однієї особи (як фізичної, так і юридичної) зі 100 до 10 000 гектарів. Петиція менш ніж за місяць набрала необхідних 25 000 голосів та перебуває нині в статусі очікування на розгляд.

Протилежну позицію займає Мінагрополітики, підбиваючи підсумки цих двох з половиною років функціонування земельного ринку. Відомство запевняє, що другий етап реформи надасть аграрному сектору нові вектори розвитку.

Значна кількість страхів, які панували в суспільстві перед зняттям мораторію, не справдилися. Так, за більш ніж два роки було продано всього близько 1% від усіх сільськогосподарських земель, а отже, перестороги щодо відчуження власниками одразу більшої частини земельних ділянок не знайшли свого підтвердження.

Окрім того, за даними Київської школи економіки (KSE), лише щодо 0,5% із придбаних земель було змінено їх цільове призначення, а отже, землі, що реалізуються в результаті впровадження реформи, залишаються в агровиробництві.

Натомість очікується потенційне зростання ціни на сільськогосподарську землю після набуття можливості її купівлі юридичними особами, що позитивно вплине на економіку країни.

Так, наразі KSE оцінює середньозважену ціну одного гектара у 38,5 тис. грн (дані за результатами трьох кварталів 2023 року). Відтак прогнозується можливість отримання додаткових 1 – 2,7% ВВП щорічно впродовж наступних 3 років.

Також у Мінагрополітики наголошують на тому, що тривалі інвестиційні проекти ризиковано розвивати на орендованих землях, тоді як, отримавши у власність земельні ділянки, юридичні особи готові будуть вкладати свої кошти в їх реалізацію.

Україна нарешті припинила бути останньою країною Європи, де громадяни отримали право на вільне розпорядження належним їм майном. Водночас страхи фермерів щодо запровадження другого етапу реформи не є безпідставними, оскільки їхня діяльність в умовах повномасштабної війни пов'язана зі значною кількістю перешкод.

Для подолання цих ризиків держава має активно підтримувати кредитування та гарантування виконання зобов'язань за кредитними договорами для малих та середніх сільськогосподарських товаровиробників. Зокрема, сприяти початку роботи Фонду часткового гарантування кредитів у сільському господарстві, що дозволить бути більш конкурентними на земельному ринку.

[\(Укрінформ\)](#)

Старший науковий співробітник з питань наземної війни (Королівський об'єднаний інститут оборонних досліджень Великої Британії) Джек Вотлінг:

Забезпечити поразку Росії в Україні можливо, але для цього потрібні деякі важливі кроки. По-перше, Україні знадобиться постійне постачання зброї, щоб мати можливість притупити російські атаки в першій половині 2024 року. Для цього знадобиться значна підтримка США, а також збільшення поставок з боку європейських членів НАТО, чия підтримка буде критично важливою під час виборів у США.

У березні ЄС ухвалив рішення поставити Україні мільйон артилерійських снарядів протягом 12 місяців, однак фактично надіслане число на разі близьке до 300 тис. За даними Збройних сил України, протягом літа 2023 року Україна випускала до 7000 артилерійських снарядів на день і зуміла погіршити логістику та артилерію Росії до такого рівня, коли Росія

випускала близько 5000 снарядів на день. Сьогодні українці вистрілюють 2000 снарядів щодня, тоді як російська артилерія сягає близько 10 000.

Наступного року Росія, ймовірно, зможе випустити близько 5 мільйонів снарядів по Україні, спираючись на власне виробництво, постачання з Ірану, КНДР та залишкові запаси.

Багато боєприпасів, наданих з початку війни, були закуплені на міжнародному ринку або взяті з запасів, а інвестиції в європейське виробництво були повільними. Але оскільки запаси закінчуються, підтримка воєнних зусиль України критично залежить від збільшення європейських виробничих потужностей.

По-друге, важливо, щоб Україна виправила помилки, які призвели до її невдалого контрнаступу у 2023 році. Удосконалення підготовки військ має бути пріоритетом.

Під час Другої світової війни британські війська вважали 22 тижні піхотної підготовки мінімумом, перш ніж солдат був готовий приєднатися до підрозділу, де вони потім проводили колективне навчання у складі батальйону. Українським військам пощастило отримати п'ять тижнів навчання, тоді як колективні навчання рідко проводяться вище масштабу роти. Європейське НАТО має розширити навчальну підтримку, щоб надати українським підрозділам ширший тактичний ресурс і, що більш важливо, розширити масштаб, у якому армія може керувати та синхронізувати операції.

Існують також вагомі причини з точки зору безпеки інвестувати у внутрішнє виробництво. Якщо цього не зробити зараз, європейським лідерам доведеться стримувати повністю мобілізовану Росію без запасів або можливостей їх поповнити.

Одночасна ескалація в Індо-Тихоокеанському регіоні в 2025 році може змусити США перемістити низку критично важливих військових можливостей – дозаправку в повітрі, матеріально-технічне забезпечення, протиповітряну оборону – для стримування Китаю, залишаючи Європу значною мірою вразливою.

Для України найближче майбутнє — це кілька місяців важких боїв без критично важливих ресурсів і спроб відновити бойову силу, витрачену протягом 2023 року. Але Європа може визначити, як виглядатиме друга половина 2024 року і, власне, 2025 рік. Це війна, яку можна виграти.

Нещодавній успішний удар по російському десантному кораблю «Новочеркаськ» в гавані, захищеній ешелонами російської оборони, показує, як Україна може ефективно використовувати обладнання, яке їй надається. Але європейська безпека не повинна бути змарнована через самозаспокоєність.

(Еспресо)

Дипломат, ексміністр закордонних справ України Володимир Огризко:

Політично я собі такої ситуації не уявляю. Що це означає? Що ми ведемо переговори з Росією? Тобто, або ми ставимо ультимативну вимогу, щоб вони забиралися геть з української землі, виплачували компенсації, видавали воєнних злочинців на чолі з Путіним, тоді ми будемо про щось говорити, або Путін каже про повну демілітаризацію України, про повний нейтральний статус без будь-яких розмов, повернення російської мови, опзжистів чи п'ятої колони, російської церкви й так далі. Тоді питання: про що ми говоримо, чи є там якийсь натяк, про що можна було домовлятися?

А те, що Москва використовує своїх агентів впливу, це очевидні речі. Це хвилі спецоперації, бо раптом у кількох провідних американських та європейських виданнях з'являються статті про переговори. Ну, не буває ж такого, що чомусь однаково в той самий час різним авторам приходить на думку одна й та сама ідея. Так не буває. Це означає, що це все ретельно готується. Обирається та тема, яка Путіну з тих чи інших міркувань потрібна, і він її запускає. На превеликий жаль, він користується тією демократією на Заході, яка є священною короною і дозволяє появу таких проплачених матеріалів, щоб створювати певну атмосферу навколо війни. Тому до цього ставитися треба спокійно, але потрібно розуміти, що ідеологічна війна не менш гостра, ніж будь-яка інша, і Путін нею користується досить непогано.

(Укрінформ)

Генерал-майор Бундесверу, очільник Українського ситуаційного центру Міноборони ФРН Крістіан Фройдінг:

Звичайно, велику роль відіграє те, яким надалі буде перебіг війни. Тому важливо, щоб ми продовжували надавати будь-яку можливу підтримку тим факторам, на які ми можемо вплинути на користь України, а саме забезпечувати матеріалами, а також посилювати зусилля з навчання.

Лише в Німеччині пройшли навчання понад 10 тисяч українських військових, і поінформував, що 4 січня розпочнеться навчання двох піхотних батальйонів.

Контрнаступ зупинився, тому що ЗСУ не мали підтримки з повітря, фактично не мали протиповітряної та протиракетної оборони, а ті, що були в наявності, доводилося використати для захисту населених пунктів та критичної інфраструктури. Крім того, Україна атакувала надзвичайно добре підготовлені російські позиції, які були заміновані на багато кілометрів і забарикадовані до такого ступеня, якого ніхто, мабуть, ніколи раніше не бачив у такому масштабі. Збройні сили України пробували використовувати засоби розмінування, які партнери їм постачали, але їх одразу ж обстріляли росіяни.

Це означає, що російський принцип «тримати позицію за мінними загородженнями» працює, якщо ці позиції сильні, широкі, глибокі та добре підготовлені.

Є багато ознак того, що ЗСУ також наразі більше працюють над розширенням своїх оборонних позицій. На думку офіцера, у цій війні застосування засобів і тактик «коливається між 19 і 21 століттями.

Можливе посилення тиску на Україну, щоб «заморозити» війну, але це не той варіант, який ми хочемо, саме тому наша подальша підтримка України є такою важливою.

З моєї військової точки зору, українські збройні сили досягають успіху: 80 відсотків України все ще вільні після двох років боротьби з уявною військовою силою. Вони повернули 50% втраченої території. Російський Чорноморський флот де-факто витіснений із західної частини Чорного моря. Україні все більше вдається завдавати ударів в глибині російського тилу, в тому числі із застосуванням систем озброєння власного виробництва.

Політичною метою має бути відновлення територіальної цілісності та суверенітету України, але визнав, що наразі неможливо оцінити, чи вдасться це зробити в результаті тактичних операцій у 2024 році.

На початку війни росіяни не демонстрували такої «стійкості», як зараз. Вони будуть нарощувати свій військово-промисловий комплекс, розширювати його, нарощувати виробничі потужності, незважаючи на режим санкцій. Водночас людські та матеріальні втрати Росії величезні.

Москва ризикнула і втратила значну частину модернізованих російських збройних сил як з точки зору особового складу, так і сучасної техніки. Персонал, який вони зараз набрали, погано навчений.

Важливим уроком для Бундесверу й НАТО загалом є усвідомлення абсолютно нового значення безпілотників. Зараз ми створили оперативну групу з питань безпілотників. Вона має дозволити нам швидко впровадити у війська різні типи безпілотників і систем захисту від безпілотників, щоб ми могли почати тренування і експерименти.

[\(Українське Радіо\)](#)

Експерт Національного інституту стратегічних досліджень Олексій

Їжак:

Карта бойових дій впродовж цього року змінилася мало в сенсі географії. Тому що значних рухів фронту не було, окрім знищення Росією кількох населених пунктів, наближених до фронту. Після Бахмута була Мар'їнка і зараз Авдіївка. Це те, що просто зноситься і знищується. Плюс був здійснений прорив кількох ліній російських фортифікацій українськими силами. Він не був повний, але пару ліній було пройдено. Ну і створення українського плацдарму на лівому березі Дніпра, в окупованій частині Херсонської області. Це поки що просто потенціал. Він потребує значної підтримки, тому що дії українських сил на суходолі обмежуються надійним

прикриттям. Якщо зараз є підтримка тільки артилерією, а це кілька десятків кілометрів, то відповідно і плацдарм не надійний. Там складна ситуація у сенсі утримання. Але він утримується і не виключено, що він може бути утриманий до моменту початку нової операції деокупації.

Якщо оцінювати цей рік загалом, то є дуже високої інтенсивності війна на багатьох ділянках фронту, але без руху. Тому що не вистачає достатнього збройного потенціалу для великої операції з деокупації. Потрібна велика кількість ракет великої дальності та значна кількість авіації. Тоді ситуація зміниться.

(...). Якщо мова йде про локалізацію (виробництва боєприпасів, – ред.), то я б не сказав, що це настільки вже віддалена задача. Вже протягом цих двох років частина зброї і техніки, яку Україна отримує, ремонтується або біля фронту, або на ремонтних підприємствах. І, в принципі, ремонт – це вже елемент локалізації. Тому значна кількість операцій з ремонту і обслуговування західних озброєнь і техніки може бути виконана силами України і це буде збільшуватись. Це, звичайно, не виробництво зброї, ми її будемо отримувати ще тривалий час. Але локалізація може початись вже зараз.

(...). Дуже складна проблема з мобілізацією. Проблема в тому, що це головний ресурс, який потрібен нашим військовим. Збройним силам потрібні не стільки гроші, скільки ключові ресурси – підготовлені люди, зброя і ресурс часу, бо будь-які воєнні операції вимагають часу на підготовку. Ключовий дефіцит зараз, з точки зору наших партнерів, це втома військ і дефіцит людського потенціалу для того, щоб застосовувати ту кількість зброї, яку наші партнери можуть дати. А вони можуть дати ще багато. Дійсно, існує дефіцит боєприпасів, але він буде подоланий до кінця наступного року. Зброї іншої багато. Є багато літаків, багато ракет великої дальності. Але це все треба використовувати.

Щодо самої мобілізації. Тут важко сказати, які були причини. Але ми бачимо контраст між початком широкомасштабної агресії, коли були черги у ТЦК, і зараз, коли людей «відловлюють» на вулицях. І це при тому, що окремі Центри комплектування в бригадах не мають дефіциту людей. Офіційна система чомусь не працює.

Цього можна уникнути через консолідацію суспільства, через єдність, через те, що було на початку 22-го року. Мені здається, що головна проблема в тому, що спочатку держава сказала, що їй нічого не потрібно: не потрібні волонтери, не потрібний бізнес, не потрібна навіть місцева влада. Все вирішують самі. А виявилось, що певна проблема є. Для того, щоб система запрацювала, новий закон про мобілізацію має якимось чином консолідувати зусилля держави, бізнесу і місцевого самоврядування, щоб забезпечити цей процес. Головне, щоб у Збройні Сили приходили ті люди, які там дійсно потрібні. Люди з вулиці там не потрібні. Немає сенсу таким чином руйнувати суспільство і економіку. Потрібна консолідація.

(Прес-конференція президента України Зеленського і головнокомандувача ЗСУ Залужного, – ред.) багато що прояснили і, в принципі, заспокоїли ситуацію. Ми принаймні відчуваємо – про яку кількість мобілізації йде мова і на який термін. Я можу сказати, що до прес-конференції Залужного було відчуття, що начебто до кінця року наберуть півмільйона. Вже пішли такі чутки. Зараз ми чуємо, що це протягом року. Тому певні пояснення вже є. Але негатив у тому, що ніхто не хоче брати на себе відповідальність за цю мобілізацію.

(...). Ситуація така, що в Росії теж є дефіцит (артснарядів, – ред.). Вони теж шукають, і те, що знаходять зовні, воно гіршої якості, ніж отримує Україна. Це перше. Друге. Боєприпасів потрібно менше, коли є авіація і ракети великої дальності. Їх у наших партнерів багато. Там є політичні запобіжники, але все таки Україна вже отримує. Ті ж удари по порту в Феодосії підтверджують, що така зброя є і її може бути значно більше. Тому артилерійських боєприпасів може знадобитись менше. І третє, головне. Темпи виробництва боєприпасів у наших партнерів, в ЄС і США, все ж таки швидко нарощуються, особливо в Сполучених Штатах. Тому можна сказати, що до кінця наступного року там будуть високі темпи і принаймні половина, а може і більше українських щомісячних потреб може бути задоволена. В ЄС процес повільніший, але там теж значний потенціал. Проблема Євросоюзу в тому, щоб створити спільний ринок оборонної продукції і виробляти це колективно. Зараз єдиного ринку оборонної продукції в Європі не існує. І з'ясувалося, що там є перешкоди, зокрема політичні. Тому обіцяного до березня мільйона боєприпасів напевно не буде, але буде 600-700 тисяч. І є великі перспективи. Бо гроші в Європі дуже великі, є великий ентузіазм і наполегливість з боку Німеччини, Франції та інших країн, які хочуть наростити виробництво. Тому я думаю, що до кінця наступного року проблема в цілому буде вирішена. І на додаток до цього Україна отримує інші види зброї. Це вже заплановано.

(...). Судячи з усього, F-16 на підході. Офіційна версія ударів по порту тимчасово окупованої Феодосії – це були старі українські Су-24 з ракетами Storm Shadow. Це дальні удари і такий потенціал вже є. Щодо F-16. Вони з'являться, судячи з усього, на початку весни або до весни. Що вони дозволяють робити? Головне те, що вони збільшують дальність і можуть забезпечувати коридори для проведення сухопутних операцій на сотню кілометрів, аж до Азовського моря. І друге – ці літаки захищають наше небо і розчищають його над тимчасово окупованою територією. Їх поява, звичайно, кардинально збільшить дальність операції українських сил на тимчасово окупованій території.

Додатки

Додаток 1

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №854/2023

Про відзначення державними нагородами України
За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю:**

Нагородити орденом Богдана Хмельницького I ступеня

КОРОБКУ Володимира Вікторовича — полковника

Нагородити орденом Богдана Хмельницького II ступеня

АНДРОЩУКА Віталія Сергійовича — капітана

БОЖКА Василя Миколайовича — майора

ГЕРАСИМЕНКА Олексія Васильовича — майора

ДЗЮБУ Андрія-Василя Ігоровича — майора

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

БУКІНА Андрія Андрійовича — капітана

ГАПОНА Сергія Володимировича — капітана

ГРИЗОГЛАЗОВА Євгена Олеговича — майора

ДАНЬКІВА Владислава Олеговича — лейтенанта

КЛОЧКА Кирила Володимировича — старшого лейтенанта

КОЛІСНИКА Романа Михайловича — старшого лейтенанта

РУДЕНКА Сергія Сергійовича — капітана

ЯШНІКОВА Олексія Олексійовича — лейтенанта

Нагородити орденом “За мужність” I ступеня

БАРКОВА Ярослава Андрійовича — старшого сержанта

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

БОБРОВА Віталія Віталійовича — молодшого лейтенанта

ВОГНИСТОГО Євгенія Віталійовича — сержанта

ГОРОДНИКА Ярослава Миколайовича — старшого сержанта

ІВАНЧЕНКА Дмитра Сергійовича — старшого солдата

КРАМКОВСЬКОГО Дмитра Андрійовича — молодшого сержанта

САДОВЕНКА Едуарда Юрійовича — молодшого сержанта

СЕРГЄЄВА Ігоря Павловича — солдата

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АГЄЄНКА Сергія Петровича (посмертно) — головного сержанта

БАГЛАЯ Антона Олександровича (посмертно) — молодшого сержанта

БАРБАША Богдана Миколайовича (посмертно) — солдата

БІГЛЕЯ Євгена Михайловича (посмертно) — солдата

БІЛОВОЛА Івана Сергійовича (посмертно) — солдата

БОСЯКА Сергія Михайловича — головного сержанта
БРОВКА Олександра Володимировича (помертньо) — старшого солдата
БУДКОВОГО Сергія Федоровича (помертньо) — солдата
ВАСИЛЕНКА Ігоря Леонідовича — солдата
ВАСИЛЬЧЕНКА Олексія Сергійовича (помертньо) — старшого солдата
ВАСИЛЮКА Олега Сергійовича — молодшого сержанта
ВАСЮТУ Сергія Петровича — солдата
ВИШНЕВСЬКОГО Андрія Вікторовича — молодшого сержанта
ВОВЧЕНКА Олександра Володимировича — сержанта
ВОЛИКА Григорія Костянтиновича — молодшого сержанта
ВОЛКОВА Віталія Олександровича — солдата
ВОЛОВА Миколу Юрійовича — солдата
ГОЛОБОРОДЬКА Олександра Миколайовича (помертньо) — солдата
ГОЛОМЬОДОВА Дмитра Олександровича — солдата
ГОЛУБА Віктора Івановича (помертньо) — солдата
ГОНЧАРЕНКА Сергія Васильовича (помертньо) — солдата
ГРІБОВА Анатолія Леонтійовича (помертньо) — старшого солдата
ДЕГТЯРА Миколу Богдановича — солдата
ДОМАНОВА Ігоря Ігоровича (помертньо) — солдата
ДРІМАНОВА Андрія Вікторовича — солдата
ЄГОРОВА Валентина Леонтійовича — солдата
ЄРОШКІНА Олега Васильовича — майстер-сержанта
ЄФІМЧУКА Георгія Григоровича — солдата
ЖЕРЕБІЛЕНКА Сергія Олександровича — солдата
ЖИГАЯ Олександра Анатолійовича — солдата
ЖОВНЕРА Євгенія Анатолійовича — солдата
ЖУКА Олександра Ігоровича — сержанта
ІВАНОВА Павла Васильовича — солдата
ІВАНЦІВА Володимира Володимировича — капітана
КАБАНЦЯ Максима Вадимовича — солдата
КАПУСТІНА Дениса Володимировича — солдата
КАРАСЯ Олександра Івановича — сержанта
КИСЕЛЄВА Андрія Петровича — головного сержанта
КОВАЛЬЧУКА Олега Васильовича — солдата
КОВТУНА Олександра Миколайовича — старшого солдата
КОВТУНЕНКА Сергія Анатолійовича (помертньо) — солдата
КОЗАКА Василя Анатолійовича — старшого солдата
КОЛЄСНІКА Вадима Володимировича (помертньо) — солдата
КОЛОМІЙЦЯ Віталія Васильовича — старшого сержанта
КОНДРАТЬКА Юрія Володимировича — старшого сержанта
КОСМІНА Миколу Сергійовича — молодшого сержанта
КУЙБІДУ Олександра Петровича — старшого солдата
КУЦЕНКА Олександра Володимировича (помертньо) — солдата

КУЧЕРЕНКА Станіслава Вікторовича — солдата
ЛАБУНЦЯ Олександра Дмитровича — старшого солдата
ЛАДНОГО Євгена Миколайовича (помертно) — молодшого сержанта
ЛАТКА Євгена Сергійовича — солдата
ЛЕЩЕНКА Руслана Юрійовича (помертно) — молодшого сержанта
ЛЄВАШОВА Андрія Валерійовича — старшого солдата
ЛИХОТУ Євгенія Михайловича — старшого солдата
ЛУЖАНСЬКОГО Олексія Геннадійовича (помертно) — солдата
ЛУКАЧА Романа Романовича — солдата
ЛУКАЧКА Віталія Васильовича (помертно) — солдата
ЛЮТЕНКА Владислава Віталійовича — солдата
ЛЯНГУ Василя Володимировича — молодшого сержанта
МАКСИМЧУКА Олександра Володимировича — солдата
МАЛИЧЕНКА Івана Олександровича — старшого солдата
МАМАЯ Едуарда Володимировича (помертно) — головного сержанта
МАРТИНЮКА Сергія Олександровича (помертно) — солдата
МИНДАРА Антона Степановича (помертно) — молодшого сержанта
НЕКРАШЕВІЧА Віталія Геннадійовича (помертно) — сержанта
ПАЛАТНОГО Костянтина Олександровича (помертно) — солдата
ПЕРМІТІНА Павла Євгеновича (помертно) — солдата
ПЕТРОВА Єгора Юрійовича (помертно) — солдата
ПИЛИПЕНКА Олега Анатолійовича (помертно) — молодшого сержанта
ПІНЧУКА Олександра Івановича (помертно) — солдата
САМУСЕНКА Олега Петровича (помертно) — солдата
СЕМЕНОВА Максима Вікторовича (помертно) — сержанта
СИРОТЕНКА Сергія Олександровича (помертно) — сержанта
СОБОЛЕВА Андрія Олеговича (помертно) — солдата
СУБОТЯКА Ігоря Івановича (помертно) — старшого сержанта
ТАРАСОВА Олега Олександровича — сержанта
ТИМОЩУКА Віталія Олексійовича (помертно) — солдата
ТІЩЕНКА Андрія Івановича — молодшого сержанта
УДОДА Сергія Миколайовича (помертно) — сержанта
ФЕРЕНСА Назара Тарасовича (помертно) — молодшого сержанта
ФОМІНА Сергія Володимировича (помертно) — старшого сержанта
ХАРКІВСЬКОГО Віктора Івановича (помертно) — солдата
ХРИСТОВОГО Дмитра Олександровича — молодшого сержанта
ЧЕРВОНОГО Костянтина Миколайовича (помертно) — солдата
ЮРЧЕНКА Дмитра Миколайовича (помертно) — солдата
ЮХИМЕНКА Олександра Олександровича (помертно) — солдата
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
АЛІЄВА Ровшана Акіфа Огли — солдата
БІЛЯВСЬКОГО Богдана Станіславовича — солдата
БРОДЕЦЬКОГО Олексія Миколайовича — солдата

ВІНОГРАДОВА Артема Євгеновича — солдата
ВОЛОБУЄВА Ігоря Михайловича — солдата
ЖУКОВА Микиту Сергійовича — солдата
ЗІНЧЕНКА Євгена Валерійовича — солдата
КІРІКА Сергія Миколайовича — солдата
ЛІСОВСЬКОГО Дмитра Івановича — солдата
ЛОПУЦЬКОГО Дмитра Юрійовича — солдата
МАКСИМЧУКА Всеволода Романовича — солдата
ПАТЛЯЯ Вячеслава Валерійовича (помертньо) — солдата
СТОЯНОВА Володимира Сергійовича (помертньо) — солдата
ЧЕРЕДНІЧЕНКА Олега Васильовича (помертньо) — солдата
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
ДОЦЕНКА Олександра Сергійовича — молодшого сержанта
ЗАБІВКІНА Владислава Геннадійовича — старшого солдата
ЗЕЛІНСЬКОГО Дмитра Геннадійовича — солдата
КАРНАУХОВА Єгора Олександровича (помертньо) — солдата
КУРАСОВА Василя Миколайовича (помертньо) — головного сержанта
СОЛДАТЕНКА Володимира Леонідовича (помертньо) — солдата
ТИХОНОВИЧА Семена Івановича — молодшого лейтенанта
ШАПОВАЛА Віктора Євгеновича (помертньо) — солдата
Нагородити медаллю “За врятоване життя”
КОСТЮКА Богдана Івановича — молодшого сержанта
НОВІКОВА Володимира Миколайовича — старшого солдата
РОТАРЯ Богдана Юрійовича — молодшого сержанта.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
27 грудня 2023 року

Додаток 2

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №855/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України
За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та
територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового
обов'язку **постановляю:**

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

ЛІСОВОГО Олексія Володимировича (помертньо) — підполковника
ЛОСЄВА Владислава Олександровича (помертньо) — капітана медичної
служби
МІЛЯЯ Андрія Михайловича (помертньо) — старшого лейтенанта
ПОКОЛОДНОГО Валерія Вікторовича (помертньо) — молодшого
лейтенанта
ПОЛЯКОВА Ігоря Олександровича (помертньо) — майора

ТАРЧИНЦЯ Володимира Володимировича — майора
Нагородити орденом “За мужність” III ступеня
БАБАЯ Володимира Вікторовича (помертньо) — молодшого сержанта
БАДЕНКА Олександра Сергійовича (помертньо) — солдата
БЛОКОБИЛЬСЬКОГО Олексія Васильовича (помертньо) — капітана
ВЕРБИЦЬКОГО Дениса Георгійовича (помертньо) — старшого солдата
ГВОЗДЬОВА Миколу Олександровича (помертньо) — молодшого сержанта
ГОНЧАРА Сергія Володимировича (помертньо) — солдата
ГОРПИНКА Олексія Вікторовича (помертньо) — солдата
ГРИЦИНУ Олександра Андрійовича (помертньо) — солдата
ДРУЗЯ Едуарда Вікторовича (помертньо) — солдата
ЗЕМЛЯКОВА Григорія Михайловича (помертньо) — солдата
КАЛЬЧЕНКА Сергія Валерійовича (помертньо) — сержанта
КАРНАУХА Олександра Олександровича (помертньо) — солдата
КИРИЧЕНКА Олексія Юрійовича (помертньо) — солдата
КОВАЛЕНКА Дениса Миколайовича (помертньо) — молодшого сержанта
КОЗЛА Олександра Антоновича (помертньо) — молодшого сержанта
КОРОТЕЦЬКОГО Володимира Володимировича (помертньо) — солдата
КОСТЕЙЧУКА Олександра Миколайовича (помертньо) — солдата
КОШЕЛЕНКА Володимира Івановича (помертньо) — солдата
КУЧЕРЕНКА Руслана Петровича (помертньо) — солдата
ЛИСЕНКА Романа Анатолійовича (помертньо) — старшого солдата
ЛУНГУЛА Руслана Володимировича (помертньо) — солдата
МАРЧУКА Іллю Олександровича (помертньо) — солдата
МАСЮКА Андрія Васильовича (помертньо) — солдата
МИКОЛІВА Ярослава Володимировича (помертньо) — солдата
МИСНИКА Єгора Ігоровича (помертньо) — солдата
НАВОЛОКОВА Сергія Валентиновича (помертньо) — солдата
НЕСТЕРОВА Владислава Олександровича (помертньо) — молодшого сержанта
НОСИКА Євгена Васильовича (помертньо) — солдата
ОБАПОЛЕНКА Юрія Сергійовича (помертньо) — молодшого сержанта
ОВЧАРЕНКА Владислава Олеговича (помертньо) — солдата
ПЕЧЕНЮКА Богдана Валентиновича (помертньо) — молодшого сержанта
ПЕЧЕРИКІНА Євгенія Володимировича (помертньо) — солдата
ПЕШКОВА Данила Олеговича (помертньо) — старшого солдата
ПЛЕМЯНИКА Валерія Васильовича (помертньо) — солдата
РОЖУКА Сергія Васильовича (помертньо) — солдата
РОМАНЧЕНКА Миколу Юрійовича (помертньо) — солдата
РУСА Віталія Сергійовича (помертньо) — молодшого сержанта
САВЧУКА Євгенія Віталійовича (помертньо) — солдата
САНДУЛЕНКА Дениса Юрійовича (помертньо) — старшого лейтенанта
СИТНИКА Анатолія Івановича (помертньо) — солдата

СОСУЛЮ Вадима Вікторовича (помертньо) — солдата
СТАВЕНКА Олександра Петровича (помертньо) — солдата
СТЕПУРЕНКА Сергія Вікторовича (помертньо) — солдата
СТРЕЛОВА Анатолія Івановича (помертньо) — солдата
ТАРАНА Олександра Олександровича (помертньо) — молодшого сержанта
ТЕРТИШНИКА Дмитра Анатолійовича (помертньо) — молодшого сержанта
ФАБРИЦЯ Івана Івановича (помертньо) — старшого солдата
ФАДЄЄВА Костянтина Вікторовича (помертньо) — старшого сержанта
ХРИСТЕНКА Павла Вікторовича (помертньо) — солдата
ХУТОРНОГО Дмитра Олександровича (помертньо) — солдата
ЧЕРНИШОВУ Юлію Олександрівну (помертньо) — сержанта
ЧОВГАНЮКА Романа Олександровича (помертньо) — солдата
ШЕВЧЕНКА Сергія Олеговича (помертньо) — солдата
ШЕЛЕСТОВА Валерія Олександровича (помертньо) — солдата
ЯНЧЕНКА Валентина Валентиновича (помертньо) — молодшого сержанта
Нагородити орденом Данила Галицького
КОЛЄСНИЧЕНКА Євгенія Олександровича — підполковника
СЕРПУХОВА Олександра Васильовича — бригадного генерала
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
ГАВЕЛОВСЬКОГО Олександра Вікторовича (помертньо) — солдата
ГОНЧАРА Олександра Олександровича (помертньо) — солдата
КОБЕШОВА Дмитра Олександровича (помертньо) — старшого солдата
КОЛОСА Олександра Віталійовича (помертньо) — солдата
ЛЯЩЕНКА Віктора Петровича (помертньо) — солдата
УШКАНЕНКА Василя Володимировича (помертньо) — солдата
ШПИЛЬКУ Юрія Миколайовича (помертньо) — лейтенанта
ЩЕГЕЛЯ Василя Сергійовича (помертньо) — солдата
ЯТУЖИСА Станіслава Стасісовича (помертньо) — солдата.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
27 грудня 2023 року

Додаток 3

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №856/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю:**

Нагородити орденом Богдана Хмельницького II ступеня

БАЛЮКА Вадима Володимировича — майора

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

БЕССАРАБА Романа Анатолійовича — капітана

ВАНСОВИЧА Дмитра Васильовича — майора
ВЕРЬОВКА Володимира Миколайовича — капітана
КОРНЄВА Віктора Юрійовича — молодшого лейтенанта
МОСІЙЧУКА Миколу Марковича — підполковника
ЧЕРКАСА Тараса Васильовича — старшого лейтенанта
Нагородити орденом “За мужність” III ступеня
АВРАМИШИНА Леоніда Андрійовича (померло) — солдата
АПАРИНА Богдана Вікторовича (померло) — солдата
БЄЛКІНА Єгора Сергійовича — молодшого сержанта
БОГДАНА Ярослава Євгенійовича (померло) — солдата
БОЙКА Олександра Миколайовича — сержанта
БОЙКА Руслана Володимировича — солдата
ВАСЬО Анжея Михайловича — молодшого сержанта
ВОЗНЮКА Юрія Леонідовича (померло) — солдата
ГАВРИЛЕНКА Віталія Олександровича — сержанта
ГОНТАРЕНКА Сергія Володимировича (померло) — старшого солдата
ГОНЧАРОВА Романа Миколайовича — солдата
ГОРІЛОГО Руслана Олександровича — старшого лейтенанта
ГРИГОР’ЄВА Дениса Олеговича — старшого лейтенанта
ГРИШКА Сергія Павловича — старшого солдата
ГУБАРЄВА Олега Вікторовича — солдата
ГУЛЯ Ігоря Васильовича — солдата
ДАЙНЮКА Олександра Сергійовича — солдата
ЄВЧЕНКА Олександра Володимировича (померло) — солдата
ЄЛІСЄЄВА Олександра Вікторовича — майстер-сержанта
ЄПШКА Віталія Васильовича (померло) — солдата
ЗАЙЦЯ Віталія Сергійовича — солдата
ЗЕЛІНСЬКОГО Василя Сергійовича (померло) — солдата
ЗІБНИЦЬКОГО Максима Олександровича (померло) — солдата
КІСІЛШІНА Віктора Вікторовича — молодшого сержанта
КОВАЛЬЧУКА Ігоря Анатолійовича (померло) — солдата
КОСТЮКА Віталія Володимировича (померло) — солдата
КОТЯША Олександра Васильовича (померло) — штаб-сержанта
КУЗЬМЯКА Романа Михайловича (померло) — солдата
ЛАПШІНА Яна Анатолійовича — солдата
ЛЯУША Дмитра Анатолійовича (померло) — солдата
МЕЛЬНИКА Сергія Сергійовича (померло) — головного сержанта
МИЦЕНКА Руслана Олександровича — молодшого сержанта
НАГЛОГО Владислава Анатолійовича — старшого солдата
НАКОНЕЧНОГО Івана Юрійовича (померло) — солдата
ПАРКОВСЬКОГО Олексія Леонідовича — молодшого сержанта
ПЕРЕПАДЮ Вадима Анатолійовича — старшого лейтенанта
ПЕТРУКА Сергія Михайловича — солдата

ПОЛЩУКА Андрія Олександровича (помертньо) — солдата
ПРОКОПЧЕНКА Олександра Леонідовича (помертньо) — солдата
РИБАЧКА Павла Петровича (помертньо) — солдата
РОТАРА Георгія Івановича (помертньо) — солдата
САПГУ Олександра Сергійовича — прапорщика
СЕРЕДУ Руслана Миколайовича — солдата
СИВОГО Івана Романовича (помертньо) — солдата
СИПКА Владислава Дмитровича (помертньо) — солдата
СКОРОБАГАТЧЕНКА Сергія Петровича — солдата
СОЛОВЙОВА Сергія Валерійовича (помертньо) — солдата
СОЛТИСІКА Івана Петровича (помертньо) — солдата
ТАТАРКА Михайла Івановича — солдата
ШЕВЧУКА Олександра Петровича — старшого солдата
ШЕЛЕПНИЦЬКОГО Іллю Васильовича — молодшого сержанта
ЮРЧАКА Олександра Васильовича — молодшого сержанта
Нагородити орденом Данила Галицького
МАЗУРКА Івана Ігоровича — старшого лейтенанта
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
БІРЮКОВА Юрія Олександровича — старшого лейтенанта
БОЙКА Сергія Володимировича — солдата
ЗАГОРУЯ Сергія Олександровича — молодшого сержанта
КАРАБКІНА Павла Миколайовича — молодшого сержанта
КАРЕТІНА Дмитра Володимировича — солдата
КИСІЛЯ Миколу Вікторовича — лейтенанта
КУЧЕРА Руслана Володимировича — старшого солдата
МОСКАЛЮКА Сергія Олександровича — штаб-сержанта
НАБЕРЕЖНОГО Назара Назаровича — капітана
НОСЕНКА Олександра Вікторовича — майора
СЕВАСТЬЯНОВА Олександра Леонідовича — старшого лейтенанта
СОСІНСЬКОГО Богдана Євгеновича — солдата
ХОМИКА Сергія Івановича — капітана
ШИНКАРЕНКА Дмитра Григоровича — головного сержанта
ШРАМКА Сергія Леонідовича — солдата
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
ЗУБРІЛІНА Кирила Петровича — старшого солдата
ТАРАСЕНКА Олександра Миколайовича — молодшого лейтенанта
ЧУДНОВЦЯ Артема Віталійовича — старшого солдата
Нагородити медаллю “За врятоване життя”
БЕЙЛАХА Андрія Дмитровича — капітана медичної служби
ПАЛИГУ Максима Михайловича — солдата
СКОЛОТУ Анатолія Станіславовича — солдата.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
27 грудня 2023 року

Додаток 4

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №860/2023

Про відзначення державними нагородами України

За вагомий особистий внесок у зміцнення міждержавного співробітництва, підтримку державного суверенітету та територіальної цілісності України, популяризацію Української держави у світі **постановляю:**

Нагородити орденом князя Ярослава Мудрого I ступеня

АЛЬ САУДА Мухаммада бін Салмана — Спадкоємного принца, Прем'єр-міністра Королівства Саудівська Аравія

РАМУ Еді — Прем'єр-міністра Республіки Албанія

САНЧЕСА ПЕРЕСА-КАСТЕХОНА Педро — Прем'єр-міністра Королівства Іспанія

Нагородити орденом князя Ярослава Мудрого II ступеня

АЛЬ ТАНІ Мухаммада бін Абдулрахмана бін Джассіма — Прем'єр-міністра, Міністра закордонних справ Держави Катар

ШІМОНІТЄ Інґріду — Прем'єр-міністра Литовської Республіки

Нагородити орденом князя Ярослава Мудрого III ступеня

БЕРБОК Анналену — Міністра закордонних справ Федеративної Республіки Німеччина

ГОМЕША КРАВІНЬО Жуау Тіттерінгтона — Міністра закордонних справ Португальської Республіки

САУДАРГАСА Паулюса — Віце-спікера Сеймаса Литовської Республіки

Нагородити орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня

СОРОТЮКА Віторіо — голову Українсько-бразильської Центральної репрезентації, Федеративна Республіка Бразилія

Нагородити орденом «За заслуги» I ступеня

КАРІНЬША Артурса Кріш'яніса — Міністра закордонних справ Латвійської Республіки

КІВІНЕНА Тімо Пекка — Командувача Сил оборони Фінляндської Республіки

Нагородити орденом «За заслуги» II ступеня

ДЗУППІ Матео Марію — Президента Єпископської конференції Італії, Спеціального представника Папи Франциска для України, Ватикан

ЛПРЕ-ЯРМУ Лііс — радника Прем'єр-міністра Естонської Республіки

ПАРОЛІНА П'єтро — Державного секретаря Святого Престолу, Ватикан

САЛМА Кусті — Постійного секретаря Міністерства оборони Естонської Республіки

Нагородити орденом «За заслуги» III ступеня

КАРААХМЕТОГЛУ Емре — генерального директора компанії «Onur Group Ukraine», Турецька Республіка

КОЛСА Ріхардса — Голову Комітету у закордонних справах Сейму, Латвійська Республіка

МЕЛО да КОСТУ Пауло Фернандо — федерального депутата Палати депутатів Федеративної Республіки Бразилія

ОМІДВАР Ратну — сенатора Парламенту Канади

ФІЛЬДА Кріса — президента Міжнародного інституту омбудсманів, Омбудсмана Західної Австралії, Австралія

ФРЬОЛША Петера Крістіана — депутата Стортингу (Парламенту) Королівства Норвегія

ХОФРАЙТЕРА Антона — Голову Комітету Бундестагу у справах Європейського Союзу, Федеративна Республіка Німеччина

ШТРАК-ЦІММЕРМАНН Марі-Агнес — Голову Комітету Бундестагу з питань оборони, Федеративна Республіка Німеччина

Нагородити медаллю «За врятоване життя»

АГПРА Хакана — головного лікаря департаменту клініки «Acibadem Altunizade Hastanesi», Турецька Республіка

Нагородити відзнакою Президента України «Золоте серце»

БЕКЕРСА Кріса — Почесного консула України в Королівстві Бельгія

ВІТТСА Бенжаміна — старшого наукового співробітника Інституту Брукінгса, директора з досліджень публічного права Гарвардської школи права, Сполучені Штати Америки

ДЄДЕКА Далібора — мецената, співвласника групи компаній «Jablotron», Чеська Республіка

КАРАДЖУ Бріанну Теа — мецената, філантропа, співзасновника благодійної громадської організації «ONG Caradja Cantacuzino», Румунія

КРОУПУ Мікулаша — директора та засновника неурядової організації «POST BELLUM», Чеська Республіка

ОХМАНА Йонаса — громадського діяча, журналіста, перекладача, кінорежисера, волонтера, Литовська Республіка

ПІНДА Сорена — голову правління благодійної організації «Дансько-український комітет», Королівство Данія

ШТЕЛЯК Марту — координатора Гуманітарного штабу при Українському православному соборі Святого Андрія Первозванного у місті Сільвер-Спрінг, Сполучені Штати Америки.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

28 грудня 2023 року

Додаток 5

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №861/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю:**

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

БЕССМЕРТНОГО Олексія Васильовича — старшого лейтенанта
КЛЮЧКУ Олександра Олександровича (помертньо) — молодшого лейтенанта

КОВАЛЕНКА Олександра Володимировича — майора

РОГОЗЮКА Дмитра Олександровича — лейтенанта

СКУЛЬСЬКОГО Віталія Ігоровича — лейтенанта

ТКАЧЕНКА Максима Валентиновича (помертньо) — молодшого лейтенанта

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

СТАСІВСЬКОГО Тараса Сергійовича — молодшого сержанта

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

БАБКІНА Юрія Вікторовича (помертньо) — солдата

БАГУ Артема Ігоровича (помертньо) — солдата

БИРДІНА Олексія Андрійовича (помертньо) — старшого солдата

БІГУНА Олексія Володимировича (помертньо) — солдата

БОРТНИКА Івана Миколайовича (помертньо) — солдата

ВЕДМІДЯ Володимира Миколайовича (помертньо) — солдата

ГАЙДУКА Григорія Сергійовича (помертньо) — солдата

ГОЙДЕНКА Станіслава Анатолійовича (помертньо) — солдата

ГОЛОВАЧОВА Олександра Вікторовича (помертньо) — солдата

ДАВИДЕНКА Олександра Васильовича (помертньо) — солдата

ДЗЮБУ Володимира Михайловича (помертньо) — старшого солдата

ДМИТРИКА Віталія Валерійовича (помертньо) — солдата

ДОВБЕЯ Івана Васильовича (помертньо) — старшого солдата

ДОВБИЩУКА Артема Романовича (помертньо) — солдата

ЖИВОДЬОРА Юрія Вікторовича (помертньо) — молодшого сержанта

ЗУБАНЯ Андрія Володимировича (помертньо) — головного сержанта

ЗУБЕНКА Віктора Вікторовича (помертньо) — солдата

КАПЛЮ Юрія Анатолійовича — молодшого лейтенанта

КИРИЛЮКА Ігоря Олександровича — молодшого сержанта

КЛИМА Павла Петровича (помертньо) — старшого солдата

КОЛЕСНИКА Миколу Олександровича (помертньо) — солдата

КОЛЕСНИКОВА Дмитра Ігоровича (помертньо) — старшого сержанта

КОРНІЙЧУКА Миколу Вікторовича (помертньо) — солдата

КОСТАДІНОВА Дмитра Кірязовича (помертньо) — старшого солдата

КОСТІВСЬКОГО Вадима Васильовича (помертньо) — солдата

КОЧЕРГАНА Богдана Івановича (помертньо) — солдата

КОШОВОГО Андрія Володимировича (помертньо) — солдата

КРИВОГО Василя Миколайовича (помертньо) — старшого солдата

КУЗІВА Михайла Васильовича (помертньо) — солдата

ЛАВРЕНЧУКА Миколу Петровича (помертньо) — солдата

ЛЕВКУЛІЧА Віктора Володимировича (помертньо) — солдата

ЛЕУНОВА Ілля Дмитровича — молодшого сержанта
ЛІСОВСЬКОГО Володимира Антоновича (помертньо) — солдата
ЛОСЯ Олександра Сергійовича — старшого солдата
ЛУХТАЯ Володимира Володимировича (помертньо) — солдата
МАКАРОВА Михайла Володимировича (помертньо) — старшого сержанта
МАРКУЦУ Кирила Євгенійовича — молодшого лейтенанта
МЕЛЬНИКА Ігоря Олександровича (помертньо) — солдата
МЕНШИКОВА Данила Миколайовича (помертньо) — молодшого сержанта
МИСИКА Миколу Петровича (помертньо) — солдата
МІЦКІЯ Вячеслава Олеговича (помертньо) — солдата
МОШУЛЯ Миколу Володимировича (помертньо) — молодшого сержанта
НАЛИВАЙКА Олександра Валерійовича (помертньо) — солдата
НЕХОЦУ Дмитра Тарасовича (помертньо) — солдата
НІКОЛАЄВА Дмитра Сергійовича — старшого солдата
НІЩІМНОГО Андрія Миколайовича (помертньо) — молодшого сержанта
ОГОРОДНИКА Євгенія Сергійовича (помертньо) — солдата
ОКСЕВЕРЧУКА Миколу Валерійовича (помертньо) — солдата
ОКУЛОВА Миколу Володимировича — сержанта
ОЛІВКА Олександра Валерійовича — старшого сержанта
ОМЕЛЬЧЕНКА Павла Миколайовича (помертньо) — сержанта
ПАВЛОВА Григорія Олександровича (помертньо) — солдата
ПЕКОЖА Романа Івановича (помертньо) — солдата
ПЕРЕСАДУ Степана Сергійовича (помертньо) — молодшого сержанта
ПЕТРИКА Олега Івановича (помертньо) — старшого солдата
ПІТУХОВА Владислава Сергійовича (помертньо) — солдата
ПОДЕРНЮ Ігоря Івановича (помертньо) — старшого солдата
ПОДОЛЯНЧУКА Миколу Васильовича (помертньо) — сержанта
ПОНОМАРЕНКО Ірину Сергіївну (помертньо) — солдата
ПОТІЙЧУКА Миколу Володимировича (помертньо) — солдата
ПУСТОВОЙТА Андрія Вікторовича (помертньо) — молодшого сержанта
РАДЬКА Антона Вікторовича — молодшого лейтенанта
САВОРОНУ Андрія Миколайовича (помертньо) — солдата
СЕРЕДУ Миколу Олександровича (помертньо) — солдата
СИРОТУ Вадима Сергійовича (помертньо) — старшого солдата
СЛІПІЧА Романа Миколайовича (помертньо) — старшого солдата
СМЕТАНЬОВА Володимира Володимировича (помертньо) — солдата
СОВУ Василя Володимировича (помертньо) — солдата
СОКОЛОВА Віталія Сергійовича (помертньо) — солдата
СТЕПАНЕНКА Олександра Олександровича (помертньо) — солдата
СТЕПАНЕНКА Романа Івановича (помертньо) — молодшого сержанта
СУСА Івана Вікторовича (помертньо) — солдата
ТЕРЕЩЕНКА Павла Андрійовича (помертньо) — солдата
УСТИНОВА Олексія Віталійовича (помертньо) — солдата

ФИРСОВА Олександра Ігоровича (помертньо) — солдата
ФОМЕНКА Богдана Олександровича — молодшого сержанта
ХАЙНАЦЬКОГО Богдана Олександровича (помертньо) — солдата
ХИТРИНА Дмитра Олександровича — молодшого сержанта
ЦАРАНА Олександра Валерійовича — солдата
ЧОРНОГО Олександра Івановича (помертньо) — солдата
ШАПОВАЛА Сергія Анатолійовича (помертньо) — солдата
ШЕВЕРА Артема Євгенійовича — молодшого лейтенанта
ШПИЛЬОВОГО Василя Васильовича (помертньо) — солдата

Нагородити орденом Данила Галицького

РАДІЩЄВА Олексія Івановича — капітана
ФЛЬОРКА Дмитра Миколайовича — старшого лейтенанта

Нагородити медаллю “За військову службу Україні”

ГУСАКОВА Олексія Вадимовича — лейтенанта
ДИКОГО Дениса Олеговича — молодшого лейтенанта
ЗАПОРОЖЦЯ Дмитра Івановича — старшого солдата
КАСЬЯНЕНКА Дениса Юрійовича — молодшого лейтенанта
ЛАРІОНОВА Сергія Сергійовича — молодшого сержанта
ЛЯШКЕВИЧА Данііла Вікторовича — молодшого сержанта
МАНЄШИНА Андрія Олександровича — молодшого лейтенанта
МИСЬКА Степана Володимировича — старшого солдата
ПАНТЕЛЕНКА Романа Станіславовича — молодшого сержанта
ПЕДЬКА Володимира Олександровича — молодшого сержанта
ПРІХНА Дениса Вячеславовича — молодшого сержанта
ПРОКОПЦЯ Володимира Ілліча — молодшого лейтенанта
ТАРАСЮКА Олексія В’ячеславовича — молодшого лейтенанта.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

28 грудня 2023 року

Додаток 6

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №863/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов’язку постановляю:

Нагородити відзнакою Президента України “Хрест бойових заслуг”

БАЙКОВА Євгена Павловича — старшого лейтенанта

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

БАБІЯ Олександра Васильовича — лейтенанта

БІРЮКОВА Юрія Олександровича — старшого лейтенанта

ЄВСТРАТЕНКОВА Дмитра Вікторовича — старшого лейтенанта

КАПТАНА Олександра Сергійовича — полковника
ЛИСАКА Олега Володимировича — молодшого лейтенанта
ПІДХОМНОГО Мар'яна Любомировича — молодшого лейтенанта
ШАПТАЛУ Івана Петровича — старшого лейтенанта
ЯКОВЕНКА Андрія Петровича — лейтенанта
Нагородити орденом “За мужність” III ступеня
ВАЩЕНКА Володимира Володимировича — молодшого сержанта
ГАВРИЛЮКА Віталія Володимировича — молодшого сержанта
ГРИБА Євгенія Дмитровича — солдата
ГУТАША Назара Васильовича — солдата
ЗІНЬКІВСЬКОГО Валентина Миколайовича — капітана медичної служби
КРАВЧУКА Віталія Ярославовича — старшого сержанта
ЛАВРОВА Сергія Сергійовича — солдата
ЛІЩУКА Тараса Вячеславовича — солдата
НИЧИПУРЕНКА Олександра Володимировича — солдата
ОСЬМАЧКА Євгена Миколайовича — молодшого сержанта
ПАВЛОВА Владислава Геннадійовича — молодшого сержанта
ПАНАСЕНКА Євгена Станіславовича — сержанта
РОМАНЕНКА Василя Миколайовича — старшого солдата
СВІДЧЕНКА Віктора Вікторовича — молодшого сержанта
СТАЦЕНКА Ростислава Вадимовича — сержанта
ТКАЧА Миколу Дмитровича — головного сержанта
ТКАЧУКА Дениса Олеговича — солдата
ЧАБАНЮКА Андрія Валерійовича — молодшого сержанта
ЯКОВЦЯ Андрія Володимировича — старшого лейтенанта медичної служби
Нагородити орденом княгині Ольги III ступеня
ПІНЧУК Тетяну Володимирівну — старшого сержанта
ШРАМКОВУ Анну Дмитрівну — молодшого сержанта.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
29 грудня 2023 року

Додаток 7

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №864/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України
За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та
територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового
обов'язку **постановляю:**

Нагородити відзнакою Президента України “Хрест бойових заслуг”
ДУЖЕНЬКОГО Олега Олександровича — солдата
КАЛЯЄВА Микиту Юрійовича — солдата
КОВАЛЕНКА Богдана Олеговича — солдата

МАЗУРЕНКА Богдана Олександровича — капітана
СТРИЖОБИКА Романа Івановича — майора
ТИМОЩУКА Володимира Анатолійовича — старшого солдата
ЧАСОВСЬКОГО Олександра Сергійовича — старшину 1 статті
Нагородити орденом Богдана Хмельницького I ступеня
ШКУЛОВА Еміля Шамільовича — полковника
КОЗАКА Тараса Євгеновича — майора
Нагородити орденом Богдана Хмельницького II ступеня
БОЙКА Владислава Андрійовича — старшого лейтенанта
КІЛАФЛИ Олександра Дмитровича — полковника
МАКОВСЬКОГО Ігоря Євгенійовича — капітана
ПАВЛЮКОВСЬКОГО Ігоря Олеговича — капітана
ПЛАКСЮКА Юрія Миколайовича — старшого лейтенанта
ТКАЧУКА Дмитра Валентиновича — майора
Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня
АВРАМЕНКА Максима Олеговича — майора
БІЛОГО Олександра Анатолійовича — лейтенанта
БОРОВКОВА Олександра Пилиповича — старшого лейтенанта
ВОВКА Олександра Олексійовича — капітана
ВОДОП'ЯНОВА Артура Олеговича — майора
ГАВРИЛЕНКА Юрія Миколайовича — лейтенанта
ГЕРЖИКА Юрія Сергійовича — капітана
ГЕРМАНА Ігоря Юрійовича — капітана
ГОРОБЦЯ Романа Леонідовича — майора
ДОСКОЧА Павла Васильовича — майора
ЗАДОРЖНЬОГО Олега Сергійовича — старшого лейтенанта
КОВАЛЬОВА Дмитра Олександровича — молодшого лейтенанта
КОМАРА Віталія Євгеновича — підполковника
ЛОБАЧОВА Іллю Володимировича (посмертно) — молодшого лейтенанта
ЛОЗІНСЬКОГО Богдана Юрійовича — старшого лейтенанта
МАРКЕВИЧА Андрія Юрійовича — капітана
МАРЧУКА Володимира Сергійовича — майора
НЕЧАЯ Ігоря Ігоровича — молодшого лейтенанта
ОКУНЯ Дмитра Вікторовича — лейтенанта
ОСОВСЬКОГО Олександра Петровича — старшого лейтенанта
ПАВЛЕНКА Олександра Володимировича — капітана
ПАЛИГУ Леоніда Анатолійовича — молодшого лейтенанта
ПАРШИКОВА Владислава Владиславовича — майора
ПЕТРІШКА Даніеля Васильовича — капітана
ПОРИЦЬКОГО Миколу Вікторовича — капітана
РАСЬКА Артема В'ячеславовича — підполковника
СВІРГУНЦЯ Костянтина Ігоровича — капітана
СУЩЕНКА Ярослава Олександровича — капітана

ТИМОЩУКА Руслана Петровича — лейтенанта
ФІЛАНОВА Дениса Олександровича — старшого лейтенанта
ХОРИНЖОГО Артема Олександровича — молодшого лейтенанта
ЧУМАЧЕНКА Владислава Сергійовича — старшого лейтенанта
ШЕВЧЕНКА Владислава Сергійовича — молодшого лейтенанта
ШЕВЧУКА Сергія Сергійовича — капітана
ШИРШОВА Геннадія Олександровича — капітана
ШКУТУЮ Юрія Олександровича — капітана
ЯКИМЧУКА Артема Сергійовича — підполковника
ЯНЮКА Олександра Юрійовича — майора

Нагородити орденом “За мужність” I ступеня
ГУРСЬКОГО Івана Васильовича — майстер-сержанта
КОНОНЕНКА Євгена Анатолійовича — лейтенанта

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня
ГУДЗОВАТОГО Михайла Степановича — молодшого сержанта
ЖУРБЕНКА Андрія Васильовича — лейтенанта
КАЛИТУ Андрія Анатолійовича — штаб-сержанта
КОТЛЯРОВА Олександра Юрійовича — старшого сержанта
НОВАКА Павла Миколайовича — солдата
ШЕВЧЕНКА Олексія Андрійовича — майстер-сержанта
ШЕВЯКІНА Андрія Петровича — штаб-сержанта
ЯРОВЕНКА Миколу Валентиновича — молодшого сержанта

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня
АБДУЛЛАСВА Едема Бахтіяровича — сержанта
БАЛДУ Миколу Михайловича — штаб-сержанта
БАЛЦЬКОГО Дениса Вікторовича — молодшого сержанта
БЕЗВУХА Ігоря Васильовича — старшого лейтенанта
БЄЛОВА Юрія Євгеновича — старшого матроса
БІЛОУСА Юрія Вікторовича — солдата
БОГУСЛАВСЬКОГО Олександра Юрійовича — молодшого сержанта
БОЛХОВІТІНА Єгора Віталійовича — лейтенанта
БОНДАРЯ Михайла Олексійовича — молодшого сержанта
БОНДАРЯ Олега Вікторовича — солдата
БОНДАРЕНКА Роберта Андрійовича — солдата
БОРЩА Дмитра Анатолійовича — солдата
БУЛАТА Дмитра Вікторовича — капітана
В’ЮКА Миколу Миколайовича — сержанта
ВОВНУ Сергія Михайловича — старшого сержанта
ГАРВАСЮКА Павла Олеговича — солдата
ГИРБУ Василя Володимировича — солдата
ГЛУШКА Михайла Дмитровича — старшого солдата
ГОЛУМБЕВСЬКОГО Андрія Миколайовича — сержанта
ГУЖЕЛА Антона Борисовича — головного сержанта

ДВОРСЬКОГО Сергія Миколайовича — старшого солдата
ДЕРЕМЕДА Сергія Анатолійовича — солдата
ДИНДЕРИСА Тараса Ярославовича — солдата
ДУБКОВА Володимира Володимировича — солдата
ЄМЦЯ Артема Валерійовича — старшого солдата
ЄСЕБУА Вахтанга Абесаломовича — солдата
ЄСИПЕНКА Радислава Радиславовича — солдата
ЖУКА Родіона Віталійовича — солдата
ЖУКОВА Дмитра Володимировича — солдата
ЗАВОДНОВА Юрія Володимировича — солдата
ЗАВОРОТНОГО Миколу Миколайовича — лейтенанта
ЗОЗУЛЮ Анатолія Ігоровича — солдата
КАЛЕНЮКА Максима Володимировича — старшого солдата
КАРДІВАРА Артема Павловича — молодшого сержанта
КАШУБУ Романа Васильовича — старшого солдата
КОВАЛЕНКА Максима Миколайовича — сержанта
КОВАЛЕЦЬ Зою Олександрівну — молодшого сержанта
КОЗАЧУКА Дмитра Васильовича — солдата
КУЗНЕЦОВА Станіслава Сергійовича — старшого солдата
КОКОРЄВА Ярослава Сергійовича — молодшого сержанта
КОЛОМІЙЦЯ Владислава Валерійовича — старшого солдата
КРАВЧЕНКА Анатолія Івановича — старшого сержанта
КРАВЧЕНКА Євгенія Васильовича — старшого сержанта
КРАСНОПЬОРОВА Григорія Олексійовича — молодшого сержанта
ЛАНЦЯ Євгена Андрійовича — молодшого сержанта
ЛЕВУША Вадима Вікторовича — молодшого сержанта
ЛИСА Вадима Сергійовича — солдата
ЛИТВИНЕНКА Василя Миколайовича — молодшого сержанта
ЛОБАЧА Дмитра Андрійовича — солдата
ЛОЙКА Дмитра Івановича — солдата
ЛОСЯ Ігоря Миколайовича — солдата
ЛУК'ЯНЕНКА Олександра Георгійовича — старшого матроса
ЛЯЩЕНКА Петра Олексійовича — лейтенанта
МАЖУГУ Андрія Леонідовича — майстер-сержанта
МАЙОРОВА Станіслава Віталійовича — молодшого сержанта
МАЛОМУЖА Антона Миколайовича — молодшого сержанта
МАРАРА Олександра Анатолійовича — матроса
МАРКУСА Дмитра Романовича — молодшого сержанта
МАРЧУКА Олега Володимировича — солдата
МАСЛОВА Максима Юрійовича — солдата
МЕРГЕЛЯ Тараса Степановича — солдата
МЕРЕЦЬКОГО Ігоря Леонідовича — старшого сержанта
МУДРИЦЬКОГО Юрія Анатолійовича — солдата

НАЗАРЕНКА Павла Вікторовича — старшого солдата
НЕВЕСЕНКА Володимира Олександровича — солдата
НІВНЮ Володимира Афанасійовича — старшого сержанта
НІКУЛІНА Романа Миколайовича — солдата
ОРИЩУКА Івана Васильовича — лейтенанта
ПАВЛІЯ Мар'яна Михайловича — молодшого сержанта
ПАЛАМАРЧУКА Сергія Володимировича — молодшого сержанта
ПАНТЕЛЕЙМОНОВА Дмитра Віталійовича — солдата
ПЕРОЖАКА Любомира Володимировича — солдата
ПЕШКОВА Олексія Геннадійовича — сержанта
ПОЗНЯКА Олександра Івановича — солдата
ПОЛЬСЬКОГО Олексія Олександровича — матроса
ПОРОХНЮ Олексія Миколайовича — сержанта
ПРИЦЕПУ Миколу Михайловича — солдата
ПТУХІНА Олександра Олександровича — матроса
ПУРИКА Павла Миколайовича — молодшого лейтенанта
РАЛЬКА Григорія Васильовича — молодшого сержанта
РИМСЬКОГО Олександра Володимировича — молодшого сержанта
РИЦЬКОГО Леоніда Леонідовича — старшого солдата
РОБАКІВСЬКОГО Анатолія Петровича — солдата
РОВНОГО Івана Андрійовича — головного сержанта
РУБАНЧУКА Сергія Володимировича — молодшого сержанта
РУТЧЕНКА Олександра Анатолійовича — старшого сержанта
САДОВСЬКОГО Кирила Олександровича — солдата
САХНОВА Олександра Олександровича — матроса
СЕМЕНЦЯ Дмитрія Анатолійовича — молодшого сержанта
СЕМЕНЮКА Дмитра Володимировича — молодшого сержанта
СЕМЕРИКА Василя Олександровича — старшого солдата
СЕНДЕЦЬКОГО Сергія Петровича — солдата
СЕРГІЙЧУКА Сергія Володимировича — старшого солдата
СКВОРЦОВА Валерія Івановича — молодшого сержанта
СКРИПНИКА Олександра Віталійовича — сержанта
СЛОБОДЕНЮКА Максима Сергійовича — солдата
СОЗОНЮКА Павла Олександровича — солдата
СОЛОМЕНІКОВА Максима Сергійовича — солдата
СОРІНАСА Дмитра Луїсовича — молодшого сержанта
СОТНІКОВА Олега Валентиновича — старшого сержанта
СТАСЮКА Віталія Ярославовича — старшого сержанта
СТЕЦИКА Петра Андрійовича — капітана
СТОЙКУ Сергія Івановича — матроса
СТОРОЖЕНКА Богдана Олександровича — старшого лейтенанта
СУПТЕЛЮ Юрія Валерійовича — солдата
ТАРАНЬКА Миколу Володимировича — сержанта

ТАРАСЕНКА Костянтина Олександровича — солдата
ТЕМИРІВСЬКОГО Сергія Петровича — старшого сержанта
ТЕПАНЯНА Артавазда Маміконовича — солдата
ТЕРЕЩЕНКА Максима Івановича — молодшого сержанта
ТИШКЕВИЧА Миколу Володимировича — старшого лейтенанта
ТОЛОЧНОГО Костянтина Олександровича — старшого матроса
ТОНКОНОГА Дмитра Олександровича — молодшого сержанта
ТРОХИМЕНКА Юрія Віталійовича — молодшого сержанта
ТРОЯНА Костянтина Олександровича — солдата
ТУРА Ігоря Олександровича — головного сержанта
ФЛЯЧУКА Володимира Михайловича — солдата
ХІБАРНОГО Олега Миколайовича — старшого сержанта
ХОЛОДОВА Віталія Олександровича — молодшого сержанта
ХОМЧЕНКА Максима Миколайовича — сержанта
ЧУБА Олександра Дмитровича — сержанта
ШАФРАНЮКА Володимира Володимировича — солдата
ШЕВЧУКА Віталія Сергійовича — молодшого сержанта
ШЕСТАКА Костянтина Ігоровича — солдата
ШИНКАРЕНКА Віталія Миколайовича — старшого солдата
ШИШКІНУ Ірину Віталіївну — сержанта
ШИШКОВА Олексія Олександровича — старшого солдата
ШМАРЬОВА Івана Андрійовича — солдата
ШОЛОМОНА Василя Володимировича — солдата
ШПИЛЬОВОГО Дмитра Анатолійовича — солдата
ШУМІЛА Андрія Борисовича — капітана
ЩЕПЦЯ Антона Вікторовича — солдата
ЯКИМЦЯ Матвія Сергійовича — солдата
ЯЦУНА Богдана Юрійовича — старшого солдата

Нагородити орденом Данила Галицького
КОТЛЯРОВА Дмитра Анатолійовича — молодшого лейтенанта
МИХАЙЛОВА Захара Олексійовича — лейтенанта
ОДНОСТАЛКА Даніїла Володимировича — полковника
САБЛУКА Андрія Олександровича — молодшого лейтенанта
СУХОМЛИНОВА Олега Валентиновича — капітана
ХАБАРДІНА Дмитра Володимировича — підполковника

Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
БАЛАНДІНА Миколу Віталійовича — старшого солдата
БАЛЯСНОГО Дмитра Олександровича — солдата
ВАСИЛЬЄВА Дмитра Володимировича — молодшого сержанта
ГАВРИЛЮКА Назарія Володимировича — капітана
ГОЛУБА Олександра Анатолійовича — молодшого сержанта
ЖИГАЛОВА Романа Леонідовича — молодшого сержанта
ЖУКОВА Михайла Олександровича — сержанта

ЖЕВСЬКОГО Віталія Геннадійовича — старшого солдата
КИТРАРА Євгенія Ігоровича — капітана
КОВАЛЮКА Олександра Вікторовича — старшого солдата
КУЛЬЧЕНКА Сергія Олеговича — капітана
МАНА Дениса Миколайовича — сержанта
НОВИКОВА Руслана Романовича — молодшого лейтенанта медичної
служби
ОРЕШКА Дмитра Євгеновича — молодшого сержанта
ПОЙДУ Василя Васильовича — солдата
ПОЛИВОДУ Руслана Віталійовича — солдата
ПОПОВИЧА Василя Ярославовича — молодшого сержанта
ПОПОВИЧА Євгенія Васильовича — молодшого сержанта
ПРИЩЕПУ Андрія Володимировича — солдата
РАДИКА Юрія Олексійовича — старшого солдата
СЕЙКЕЛЬГІДІ Ернеста Золтановича — сержанта
СЕРЕДУ Олександра Анатолійовича — солдата
СІРБИНА Андрія Васильовича — старшого сержанта
ЯРЕМЕНКА Сергія Миколайовича — молодшого сержанта
ЯРОШЕНКА Ігоря Леонідовича — солдата
Нагородити медаллю “За врятоване життя”
ДЕМ’ЯНЕНКА Вадима Віталійовича — старшого солдата
МУДРОГО Олександра Володимировича — старшого солдата
САБАНОВА Олексія Олександровича — солдата
СКАКУН Дарину Олександрівну — старшого сержанта
ШМИГЕЛЬСЬКОГО Леоніда Васильовича — молодшого сержанта.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
30 грудня 2023 року

Додаток 8

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №865/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України
За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та
територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового
обов’язку **постановляю:**

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

БАРАННИКА Сергія Васильовича — полковника
БЕНДЯКА Олександра Валерійовича — майора медичної служби
ГАНУЩАКА Андрія Івановича — майора медичної служби
ГАРИГУ Романа Богдановича — старшого лейтенанта медичної служби
ГИБАЛО Ростислава Віталійовича — полковника медичної служби
ГОРДІЄВИЧА Михайла Степановича — лейтенанта медичної служби

ДУБРОВУ Сергія Вікторовича — лейтенанта
КІТЧЕНКА Сергія Сергійовича — старшого лейтенанта медичної служби
МЕЛЬНИЧУКА Олександра Миколайовича — підполковника медичної служби

НІКОЛАЄВА Михайла Вікторовича — старшого лейтенанта медичної служби

РУСАНОВА Ігоря Володимировича — майора медичної служби

ТИМЧУКА Олега Борисовича — полковника медичної служби

ТКАЧА Сергія Вікторовича — підполковника медичної служби

ЦІФРИНЦЯ Олександра Івановича — капітана медичної служби

ЯЦКОВА Дмитра Анатолійовича — лейтенанта медичної служби

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

ЛОПАТЮКА Ярослава Станіславовича — солдата

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АНТОНЧИКА Дениса Володимировича — молодшого сержанта

БАРСЬКОГО Костя Васильовича — старшого лейтенанта медичної служби

БЄЛІЧЕНКА Костянтина Миколайовича — штаб-сержанта

БОГДАНЦЯ Олександра Миколайовича — старшого солдата

БОДНАРЯ Юрія Васильовича — солдата

БОНК Анастасію Вікторівну — молодшого сержанта

БУЧКА Олега Віталійовича — головного сержанта

ВАСИЛЕНКА Івана Володимировича — старшого матроса

ВЕРНИГОР Валерію Вадимівну — сержанта

ВОТЧАЛА Віктора Петровича — солдата

ГАЛЕНЧИКА Олега Вікторовича — сержанта

ГАРСЬКОГО Антона Васильовича — молодшого сержанта

ГОРБАЧА Владислава Антоновича — старшого солдата

ГОРБУНОВА Олександра Олександровича — матроса

ГРОМОВА Ігоря Юрійовича — молодшого сержанта

ГУЛУ Михайла Миколайовича — солдата

ДЕНИСЮКА Миколу Миколайовича — підполковника медичної служби

ДОЛИК Світлану Ігорівну — майора медичної служби

ДОМАЩУКА Олега Петровича — солдата

ДУБІНУ Андрія Володимировича — сержанта

ЕСАУЛОВА Олександра Вікторовича — молодшого сержанта

ЖУКОВА Миколу Анатолійовича — старшого солдата

ЖУЧКОВА Геннадія Вікторовича — старшого солдата

ЗАДАРІЙ Марію Вікторівну — сержанта

ЗАЙЦЯ Василя Івановича — старшого солдата

ЗАМОРОЧКА Дмитра Васильовича — солдата

ЗО Євгенія Валерійовича — старшого солдата

ІГНАТЮКА Олександра Юрійовича — сержанта

КАЛЕНДЮКА Вадима Івановича — старшого солдата

КАСПРУКА Сергія Володимировича — солдата
КИРИЛЮКА Артема Ігоровича — молодшого сержанта
КОВТУНА Олексія Олександровича — молодшого сержанта
КОМАРОВСЬКОГО Максима Сергійовича — майора медичної служби
КОМИШНОГО Олександра Григоровича — молодшого сержанта
КОНДРАТЕНКА Петра Михайловича — солдата
КОНОНЧУКА Олега Івановича — солдата
КРАВЧУК Тетяну Сергіївну — сержанта
КРОПИВУ Олександра Миколайовича — сержанта
КУХА Андрія Сергійовича — солдата
КУХАРСЬКОГО Олега Миколайовича — старшого лейтенанта
КУЦОГО Олександра Васильовича — солдата
КУЧЕРЕВСЬКОГО Антона Миколайовича — солдата
ЛАПЧЕНКА Валентина Олександровича — старшого матроса
ЛЕДЕНЦОВА Богдана Олександровича — молодшого сержанта
ЛИЗОГУБА Олександра Леонідовича — старшого лейтенанта
ЛОТОША Захара Михайловича — старшого лейтенанта
ЛЯХОВЦЯ Максима Ігоровича — солдата
ЛЯЩИНСЬКОГО Генріха-Никона Володимировича — солдата
МАРКЕЛОВА Максима Геннадійовича — молодшого сержанта
МАРЧЕНКА Георгія Олександровича — матроса
МАРЧУК Анну Володимирівну — капітана медичної служби
МЕДВЕДЄВА Максима Олеговича — солдата
МЕДВІДЯ Анатолія Михайловича — сержанта
МЕЛЬНИКОВА Андрія Григоровича — солдата
МУНЕНКА Олександра Володимировича — матроса
НАДАХОВСЬКУ Марію Василівну — головного сержанта
НАНІВСЬКОГО Івана Івановича — підполковника медичної служби
НЕПОМНЯЦЬКОГО Вадима Юрійовича — матроса
НИЖНИКА Ігоря Васильовича — майора медичної служби
НІКОЛАЄВА Павла Сергійовича — майора медичної служби
ОСПЕНКА Артура Олександровича — молодшого лейтенанта медичної служби
ПАСТОЩУКА Юрія Юрійовича — майора медичної служби
ПІДСКАЛЬНОГО Андрія Миколайовича — солдата
ПРОГОВА Олександра Володимировича — матроса
ПЛЯСУНА Дмитра Вікторовича — солдата
ПОДГОРНУ Тамару Анатоліївну — сержанта
ПОДОЛЯКА Сергія Васильовича — солдата
ПОРЕМСЬКОГО Андрія Петровича — солдата
ПОШВАНЮК Тетяну Григорівну — молодшого сержанта
РИБАКА Сергія Валентиновича — капітана медичної служби
РУДОГО Костянтина Степановича — сержанта

РЯЗАНОВУ Софію Миколаївну — молодшого сержанта
САХНО Наталю Анатоліївну — старшого лейтенанта медичної служби
СЕМЕНОВА Максима Олексійовича — солдата
СИВАНИЧА Вадима Анатолійовича — головного сержанта
СИВОЛАПА Євгенія Олександровича — солдата
СОБКА Романа Юрійовича — капітана медичної служби
СОКОЛЬНИКА Сергія Миколайовича — солдата
СОЛОМКУ Олега Вікторовича — солдата
СПИЦЬКУ Віталію Сергіївну — старшого сержанта
СТЕХУ Анатолія Руслановича — старшого солдата
ТОЛОЧИН Катерину Сергіївну — сержанта
ТРИГУБА Юрія Олексійовича — старшого солдата
УЗУНА Сергія Івановича — старшого солдата
ХОЛОДА Василя Віталійовича — молодшого сержанта
ХОЛОСТЕНКА Сергія Павловича — матроса
ЧАЛЯ Юрія Юрійовича — солдата
ЧИЖЕНКА Олексія Володимировича — старшого матроса
ШАХОВА Миколу Олексійовича — матроса
ШЕВЧУКА Дмитра Миколайовича — солдата
ШЕЛЕМБУ Василя Васильовича — солдата
ШУЛЬГУ Олександра Олександровича — солдата
ЩЕПКУ Павла Леонідовича — сержанта
ЮРОВА Олександра Євгеновича — сержанта
ЮРЧЕНКА Олександра Григоровича — солдата
ЯРОШЕНКА Григорія Анатолійовича — солдата
Нагородити орденом княгині Ольги III ступеня
ВЕРБУ Надію Андріївну — майора медичної служби
ГАЛІМСЬКУ Анну Сергіївну — капітана медичної служби
ГАРКУШУ Вікторію Анатоліївну — лейтенанта медичної служби
ГУРАЛЬСЬКУ Валентину Анатоліївну — старшого лейтенанта медичної служби
ЄДИНАК Галину Казимирівну — капітана медичної служби
ЖИЛЮК Людмилу Петрівну — старшого лейтенанта медичної служби
ЗАНОВ'ЯК Олену Степанівну — старшого сержанта
ІЛЮШОНОК Тетяну Андріївну — головного сержанта
КОБРИНСЬКУ Олену Яремівну — старшого лейтенанта медичної служби
КРАВЧУК Юлію Дмитрівну — молодшого сержанта
КУДІНОВУ Наталію Миколаївну — сержанта
КУДРИБАХУ Антоніну Павлівну — сержанта
КУЛЬЧИНСЬКУ Наталію Тарасівну — майора медичної служби
МОСЮРУ Наталію Василівну — капітана медичної служби
МУЗИКУ Ганну Андріївну — полковника медичної служби
НЕЧИПОРУК Іванну Василівну — сержанта

РАК Катерину Василівну — майора медичної служби
САВЕНКО Анну Валеріївну — сержанта
СВІЦУ Анастасію Василівну — сержанта
СТАРОДУБ Оксану Іванівну — старшого сержанта
СУДОБЦЬКУ Олену Олександрівну — майора
СЮДМАК Марію Сергіївну — майора медичної служби
ЧАЛИХ Олену Іванівну — старшого сержанта
ЧЕМЕРИС Тетяну Олександрівну — молодшого сержанта
ШУЛЬГУ Світлану Василівну — майора медичної служби
ЯКУШИНУ Ольгу Володимирівну — майора медичної служби

Нагородити орденом Данила Галицького

АНДРОНОВА Якова Вікторовича — підполковника медичної служби
ВАЩЕНКА Сергія Вікторовича — старшого лейтенанта медичної служби
ВОЛОШИНА Миколу Володимировича — майора медичної служби
ГРИНЧУКА Миколу Миколайовича — майора медичної служби
ДЯКА Володимира Михайловича — полковника медичної служби
ЗИМУ Івана Ярославовича — молодшого лейтенанта медичної служби
КАЧУРА Ігоря Юрійовича — підполковника медичної служби
КОЩУКА Назарія Васильовича — старшого лейтенанта медичної служби
КРУЧКА Олександра Івановича — підполковника медичної служби
КУРІННОГО В'ячеслава Васильовича — полковника медичної служби
МУКІЄНКА Валерія Анатолійовича — майора медичної служби
РОДЗОНЯКА Андрія Ілларовича — полковника медичної служби
СВІТЛИЧНОГО Віталія Вікторовича — майора медичної служби
СИВАКА Антона Володимировича — капітана медичної служби
СИЧОВА Віталія Володимировича — майора медичної служби
СОЛДАТОВА Сергія Анатолійовича — полковника
ТОКАРЧУКА Валерія Олександровича — майора медичної служби
ТОРОНІ Василя Юрійовича — майора медичної служби
ФЕРЕНСА Віктора Володимировича — капітана медичної служби
ЧЕРНЯКА Валерія Анатолійовича — майора медичної служби

Нагородити медаллю “За військову службу Україні”

АНДРЕЙЧУКА Богдана Миколайовича — солдата
БАСИЧА Руслана Олександровича — солдата
БЕНЮ Глеба Олександровича — солдата
БРОВКІНУ Катерину Олександрівну — старшого сержанта
ВЕЧІРНЬОГО Миколу Сергійовича — матроса
ВОВЕНКА Євгенія Олександровича — старшого солдата
ВОНСОВИЧА Андрія Ігоровича — молодшого сержанта
ГІРЖЕВА Романа Георгійовича — матроса
ГОЛУБА Олексія Володимировича — молодшого сержанта
ДЕЦИКА Антона Миколайовича — матроса
ДІДУШКА Миколу Володимировича — сержанта

ЄФРЕМОВА Вадима Юрійовича — солдата
ЖАКУНА Анатолія Юрійовича — солдата
ЗАВОРОТНОГО Олександра Павловича — старшого сержанта
ЛАЩУКА Юрія Вадимовича — старшого лейтенанта
ЛИСЕНКА Миколу Володимировича — старшого солдата
ЛІСОВСЬКОГО Віталія Васильовича — молодшого сержанта
НАЗАРЦЯ Юрія Павловича — матроса
НАТАЛУХУ Ігоря Миколайовича — сержанта
НЕДБАЛЮКА Андрія Олександровича — матроса
ОКОЛЬЦЯ Андрія Віталійовича — майора медичної служби
ПАРАЩУКА Дмитра Володимировича — матроса
ПІСКІВЦЯ Петра Васильовича — матроса
РОДНОВА Сергія Сергійовича — солдата
СИТНИКА Володимира Олексійовича — солдата
СТАРИЦЬКОГО Павла Вячеславовича — старшого солдата
СТОРОЖА Олександра Олександровича — солдата
ФІСЮНА Євгена Васильовича — солдата
ШЕВЧЕНКА Костянтина Сергійовича — солдата
ШИРОКОВА Євгена Юрійовича — капітана медичної служби
ШУТОВА Максима Володимировича — матроса
ЯРЕМКА Володимира Олександровича — солдата
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
БІРТУ Миколу Миколайовича — солдата
ДАНЬКА Миколу Юрійовича — солдата
ДРОКА Олега Григоровича — солдата
КУХАРЯ Тараса Івановича — штаб-сержанта
ЛУБІНЦОВА Олега Петровича — солдата
МЕДЯНОГО Сергія Сергійовича — солдата
ПОЛЩУКА Сергія Петровича — матроса
РИГУ Владислава Васильовича — старшого солдата
САМУСЯ Олександра Григоровича — солдата
СУСЛОПАРОВА Сергія Володимировича — матроса
ХОМЕНЧУКА Дмитра Івановича — матроса
Нагородити медаллю “За врятоване життя”
БУЗНИК Антоніну Анатоліївну — старшого сержанта
ВАСЕЦЬКОГО Андрія Юрійовича — солдата
РУСНАКА Дмитра Юрійовича — сержанта
СІЛКІНА Сергія Олександровича — старшого лейтенанта медичної служби.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
30 грудня 2023 року

Додаток 9

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №866/2023

Про відзначення державними нагородами України
За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю:**

Нагородити орденом Богдана Хмельницького I ступеня

Д'ЯЧИШИНА Ігоря Степановича — полковника

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

ГОРОБИНСЬКОГО Сергія Володимировича (посмертно) — старшого лейтенанта

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АВРАМЕНКА Олександра Миколайовича (посмертно) — старшого солдата

АНІСІМОВА Олега Миколайовича (посмертно) — молодшого сержанта

БОБРИШОВА Миколу Анатолійовича (посмертно) — сержанта

БРИНЯ Михайла Михайловича (посмертно) — сержанта

ВОЛНЕНКА Віталія Віталійовича (посмертно) — молодшого сержанта

ГНОЯНЧЕНКА Віталія Олександровича (посмертно) — солдата

ГОЛОБОРОДЬКА Сергія Олеговича (посмертно) — солдата

ГОНЧАРУКА Владислава Юрійовича (посмертно) — солдата

ГОРЯЧКА Сергія Миколайовича (посмертно) — молодшого сержанта

ДЕГТЯРЕНКА Євгенія Миколайовича (посмертно) — старшого солдата

ЄРЬОМІНА Олександра Миколайовича — молодшого сержанта

ЖАДАНА Олександра Леонідовича (посмертно) — солдата

ЗАПАНУ Руслана Івановича (посмертно) — старшого солдата

КАЛІБЕРДУ Олександра Миколайовича (посмертно) — солдата

КАРПІЦЯ Івана Сергійовича (посмертно) — солдата

КІНАША Романа Степановича (посмертно) — солдата

КЛИМЕНКА Богдана Миколайовича — старшого лейтенанта

КНУРЕНКА Дмитра Олександровича (посмертно) — солдата

КОБЗАРЯ Вадима Андрійовича (посмертно) — молодшого сержанта

КОВАЛЕНКА Владислава Олександровича (посмертно) — солдата

КОЖЕВНІКОВА Андрія Юрійовича (посмертно) — сержанта

КОЛЄСНІКА Юрія Леонідовича (посмертно) — молодшого сержанта

КОРОЛЬКА Олександра Володимировича (посмертно) — старшого солдата

КРИВОСЛИЦЬКОГО Ігоря Володимировича (посмертно) — солдата

ЛИСАКА Віктора Олександровича (посмертно) — солдата

НАЗАРЕНКА Владислава Сергійовича (посмертно) — сержанта

НАСТАСЕНКА Валерія Вікторовича — старшого сержанта

НИКОНЕНКА Андрія Вікторовича (посмертно) — старшого солдата

ПИСАРЕВА Олександра Олександровича (посмертно) — солдата

РУДЕНКА Дениса Михайловича (посмертно) — старшого солдата

СОКОЛОВА Анатолія Віталійовича (помертньо) — солдата
СТЕПАНЧУКА Олександра Петровича (помертньо) — головного сержанта
ФАСТІВЦЯ Миколу Миколайовича (помертньо) — старшого солдата
ФАТИЧА Віталія Івановича (помертньо) — молодшого сержанта
ФЕДОРОВА Олексія Володимировича (помертньо) — старшого солдата
ФРОЛОВА Олександра Юрійовича — солдата
ЦЕХАНОВИЧА Владислава Олександровича (помертньо) — солдата
ЧАЙКУ Максима Андрійовича (помертньо) — солдата
ЧУПХІНА Євгена Юрійовича (помертньо) — солдата
ЮЩЕНКА Валерія Михайловича (помертньо) — старшого сержанта
Нагородити орденом Данила Галицького
ПЛЕТЕНЧУКА Дмитра Вікторовича — капітана 3 рангу
ТАРГОНСЬКОГО Михайла Володимировича — підполковника
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
ВЕРЕНЧУКА Артура Валерійовича — старшого солдата
ГАЛКІНА Володимира Андрійовича — солдата
ГОРУЦЬКОГО Олексія Олександровича — лейтенанта
ДУБИКА Володимира Михайловича — молодшого сержанта
ЕМЕРМЕЛІЄВА Івана Івановича — солдата
КАНЦУРОВУ Наталію Олександрівну (помертньо) — старшого солдата
КЛИМ’ЮКА Андрія Валерійовича — сержанта
КОВАЛЯ Володимира Григоровича (помертньо) — головного сержанта
КОНДРАТЕНКА Артема Олексійовича — солдата
КОРОПА Юрія Анатолійовича — солдата
КОТЛЯРОВА Юрія Валентиновича — майстер-сержанта
КРАВЕЦЬКОГО Руслана Михайловича — майора
КРИЖАНОВСЬКОГО Ігоря Григоровича — старшого солдата
ЛЕЩЕНКА Олександра Андрійовича — солдата
ЛИТВІНЕНКА Олександра Володимировича — лейтенанта
МАЛАХОВА Володимира Олександровича — майора
ПОДОЛЯНСЬКУ Вікторію Георгіївну (помертньо) — сержанта
СЕМЕНЮКА Вячеслава Петровича — капітана
СОКОЛЬСЬКОГО Костянтина Юрійовича — капітана
ТРОФИМОВА Костянтина Валерійовича — майора
ШВИДКОГО Владислава Олександровича — старшого лейтенанта
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
ГЕРІНГА Богдана Володимировича (помертньо) — старшого солдата
ГРИШКУ Олега Георгійовича (помертньо) — солдата
ДЕНИЩУКА Миколу Івановича (помертньо) — старшого солдата
ЗИЛІНСЬКОГО Вадима Юрійовича (помертньо) — старшого солдата
КРИВУНДИКА Івана Івановича (помертньо) — солдата
МАРИЧА Андрія Федоровича (помертньо) — старшого солдата
ПІДЛІСНОГО Миколу Володимировича (помертньо) — солдата

ПРИЙМАКА Андрія Івановича (померло) — сержанта
РЕВКЕВИЧА Руслана Ярославовича — старшого солдата
РОКАШЕВИЧА Сергія Йосиповича (померло) — сержанта
СЕМЕНЮКА Сергія Анатолійовича — старшого сержанта
СМАЛЯ Володимира Григоровича (померло) — солдата
СУЧКА Андрія Володимировича — солдата
ХАРАБАРУ Анатолія Михайловича (померло) — старшого солдата
ХУПЧЕНКА Віталія Анатолійовича (померло) — солдата
ШУХАРЕВА В'ячеслава Юрійовича (померло) — солдата
ЩУДЛИКА Володимира Михайловича — солдата
ЯРЕМУ Віталія Івановича — старшого солдата.

Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

30 грудня 2023 року

Додаток 10

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №867/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане виконання військового обов'язку **постановляю**:

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

ТЕВКУНА Максима Вікторовича (померло) — молодшого лейтенанта

Нагородити орденом “За мужність” II ступеня

МІЛЮКОВА Дениса Олександровича (померло) — молодшого сержанта

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

БАЛАБАНА Михайла Михайловича (померло) — молодшого сержанта

БУБЛИКА Володимира Валентиновича (померло) — молодшого сержанта

БУРМІСТРОВА Віктора Олеговича (померло) — матроса

БУХТІЯРОВА Богдана Валерійовича (померло) — матроса

ВОЛОДЬКА Олександра Анатолійовича (померло) — матроса

ГАВРИЛЮКА Володимира Миколайовича (померло) — матроса

ГОРБУНОВА Олексія Дмитровича (померло) — солдата

ДОЛОБАНА Ярослава Олеговича (померло) — матроса

ДУКАЧА Станіслава Дмитровича (померло) — молодшого сержанта

ЄЛЬЦОВА Руслана Олександровича (померло) — сержанта

ЖЕНИЛА Максима В'ячеславовича (померло) — молодшого сержанта

ЗАРУДНИЦЬКОГО Миколу Олександровича (померло) — матроса

КНИША Артема Сергійовича (померло) — старшого матроса

КУЗНЕЦОВА Максима Сергійовича (померло) — матроса

ЛИТОВКУ Володимира Миколайовича (померло) — матроса

МАЛАНЧИНА Івана Степановича (померло) — солдата

МАРТИНЕНКА Володимира Олександровича — матроса
МАРТИНЕНКА Юрія Олеговича (помертньо) — матроса
МІНАЙЛОВА Дмитра Володимировича (помертньо) — молодшого сержанта
МОКРИНСЬКОГО Сергія Миколайовича (помертньо) — матроса
НІКОЛЕНКА Максима Андрійовича (помертньо) — матроса
ОВЧАРА Василя Дмитровича (помертньо) — солдата
ОСТАПЕНКА Євгенія Миколайовича (помертньо) — матроса
ПІДГОРНОГО Миколу Володимировича (помертньо) — матроса
РАЗГОНЯЄВА Дмитра Юрійовича (помертньо) — старшого матроса
РОМАНЮКА Андрія Васильовича (помертньо) — матроса
СЕЙКА Владислава Миколайовича — молодшого сержанта
СЕМКУ Дмитра Анатолійовича (помертньо) — матроса
СЕРГІЙЧУКА Олега Вікторовича (помертньо) — молодшого сержанта
СОРОКОВОГО Андрія Володимировича (помертньо) — матроса
ТАШЕВСЬКОГО Андрія Вікторовича (помертньо) — матроса
ТИМОШЕНКА Богдана Ігоровича (помертньо) — матроса
ТКАЧА Тараса Борисовича (помертньо) — матроса
ТРУБАНОВА Олексія Вікторовича (помертньо) — старшого матроса
ФЕДОРОВИЧА Олександра Сергійовича (помертньо) — матроса
ФЕДУЛОВА Романа Борисовича (помертньо) — молодшого сержанта
ФІЩУКА Олексія Сергійовича (помертньо) — матроса
ХРИПУНА Максима Миколайовича (помертньо) — молодшого сержанта
ШАТОХІНА Олександра Володимировича (помертньо) — матроса
ЯРЕМЕНКА Олександра Олеговича (помертньо) — матроса
ЯРІША Сергія Андрійовича (помертньо) — молодшого сержанта

Нагородити медаллю “За військову службу Україні”

АКУЛЄНKOVA Сергія Сергійовича — старшого солдата
ВОЛОШИНА Олександра Ігоровича — молодшого сержанта
ГАПОНОВА Руслана Олександровича — солдата
ГАРБАРА Віктора Лонгінновича — молодшого сержанта
ГНАТЮКА Миколу Сергійовича — капітана
КОВАЛЯ Сергія Олександровича — солдата
КОСТЮКОВА Руслана Васильовича — старшого солдата
КУСТОВА Андрія Володимировича — майора
ЛІННІКОВА Артура Данііловича — солдата
ЛУЧКА Івана Сергійовича — солдата
МАЛІНОВСЬКОГО Всеволода Валерійовича — капітана 3 рангу
МІЩЕНКА Вадима Сергійовича — капітана
РУДЕНКА Георгія Володимировича — молодшого сержанта
СТОЛБЦОВА Вадима Геннадійовича — старшого солдата
ТЕРЕЩЕНКА Віталія Сергійовича — майора
ТКАЧА Вадима Михайловича (помертньо) — молодшого сержанта

Нагородити медаллю “За бездоганну службу” III ступеня

БЄЛОУСОВА Ростислава Веніаміновича — підполковника

ПЛЮТУ Євгена Олександровича — підполковника

Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”

АНЦИБОРА Ігоря Борисовича — старшого солдата

БІЛОУСА Володимира Вадимовича — солдата

ВЕРБІЦЬКОГО Олександра Вікторовича — солдата

ВОЛКОВА Вадима Володимировича — солдата

ГЛИВУ Євгена Олександровича — солдата

ГНУЧИХ Олександра Володимировича — солдата

ГОДОВАНОГО Петра Сергійовича — солдата

ГОРБЕНКА Олександра Олександровича — солдата

ДАНІЛЬЧУКА Максима Миколайовича — солдата

ДЕРКАЧА Ярослава Миколайовича — молодшого лейтенанта

ДОЛЮ Станіслава Івановича — солдата

ДУБОВЦЯ Василя Вікторовича — сержанта

ЗАВАДУ Володимира Олександровича — сержанта

ЗАЛУЖНОГО Дмитрія Миколайовича — солдата

ЗАРІЦЬКОГО Ярослава Володимировича — старшого солдата

ІГНАТЧЕНКА Ігоря Едуардовича — солдата

КАЛИНЧУКА Олександра Володимировича — молодшого сержанта

КАМІНЯРА Андрія Олексійовича — матроса

КАЧАЛКУ Владислава Андрійовича — солдата

КАЧАНА Володимира Олександровича — солдата

КАЧИНА Віктора Володимировича — солдата

КЛИМЧУКА Андріяна Йосифовича — старшого солдата

КОЗАРЕВИЧА Дмитра Анатолійовича — солдата

КОСЯКА Володимира Володимировича — солдата

КОТЛЮБУ Сергія Олександровича — солдата

КОШАРАЙЛА Дениса Леонідовича — старшого солдата

КРАСЮКА Максима Борисовича — солдата

КРІПАКА Анатолія Анатолійовича — солдата

КУЗЬМЕНКА Євгенія Михайловича — солдата

КУРИЛЕНКА Костянтина Петровича — солдата

КУЧМІСТРОВА Дмитра Сергійовича — солдата

КЮРЧЮ Петра Івановича — матроса

ЛАНТИНОВА Сергія Вікторовича — солдата

ЛИБАКА Сергія Степановича — молодшого сержанта

ЛІГУТУ Павла Володимировича — старшого солдата

ЛІСНИКОВА Дмитра Юрійовича — молодшого сержанта

ЛЯХОВИЧА Олександра Володимировича — старшого солдата

МАТУШЕВСЬКОГО Олександра Анатолійовича — солдата

МАУНА Івана Олександровича — солдата

МЕЛЬНИЧЕНКА Руслана Володимировича — солдата
МОРОЗА Дмитра Олександровича — старшого солдата
НИРКОВА Дмитра Сергійовича — солдата
ОНИЩУКА Дмитра Олександровича — солдата
ПАВЛОВА Андрія Сергійовича — солдата
ПОЛЩУКА Олексія Володимировича — старшого солдата
ПОПРАВКУ Андрія Сергійовича — солдата
САХНА Євгенія Валерійовича — солдата
СИНКЕВИЧА Владислава Євгеновича — солдата
СКУБУ Павла Миколайовича — солдата
СЛАДЯ Василя Леонідовича — солдата
СПАСЬКОГО Юрія Леонідовича — солдата
СТЕПАНОВА Олександра Васильовича — старшого солдата
СУРОВА Сергія Олексійовича — солдата
ТАНЕНЮ Євгена Олексійовича — солдата
ТКАЧЕНКА Віталія Євгенійовича — солдата
ТУРКА Василя В'ячеславовича — солдата
ФЛАТОВА Леоніда Леонідовича — старшого солдата
ЧЕЛОМБІТЬКА Романа Васильовича — сержанта
ШАТИЛА Назара Вікторовича — солдата
ШЕХОВЦОВА Сергія Анатолійовича — солдата
ШИГОРЕВА Анатолія Сергійовича — молодшого сержанта
ШИПОВИЧА Анатолія Вадимовича — солдата.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ
30 грудня 2023 року

Додаток 11

[УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №870/2023](#)

Про відзначення державними нагородами України

За особисту мужність і самовідданість, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, сумлінне та бездоганне служіння Українському народові **постановляю:**

у Національній гвардії України:

Нагородити відзнакою Президента України “Хрест бойових заслуг”

МАЛИША Дениса Сергійовича — майора

Нагородити орденом Богдана Хмельницького III ступеня

БАХМАТА Владлена Анатолійовича (посмертно) — капітана

БОНДАРЕНКА Івана Андрійовича — підполковника

ЖИГУНОВА Олександра Леонідовича — полковника

СИНИЦЬКОГО Володимира Миколайовича — підполковника

ТОРГАЛА Костянтина Олексійовича — молодшого лейтенанта
Нагородити орденом “За мужність” II ступеня
ЗАЙЧЕНКА Олександра Леонідовича (посмертно) — молодшого сержанта
МАКОВЕЯ Максима Вікторовича (посмертно) — солдата
МАКОГОНА Івана Петровича — молодшого лейтенанта
МАЛИШКА Олександра Васильовича — старшого лейтенанта
ТАРАСЕНКА Дмитра Юрійовича — молодшого лейтенанта
Нагородити орденом “За мужність” III ступеня
АНТОНОВА Юрія Володимировича (посмертно) — солдата
АНТОХОВА Владислава Юрійовича — молодшого лейтенанта
БАЗИЛЄВА Дениса Ігоровича (посмертно) — старшого солдата
БЕЗКОРОВАЙНОГО Євгенія Олександровича — старшого лейтенанта
БЕНДАРЖЕВСЬКОГО Сергія Ігоровича — старшого солдата
БЄДУХУ Сергія Олексійовича (посмертно) — солдата
БІЛЯВСЬКОГО Дмитра Сергійовича (посмертно) — солдата
БЛІНКОВА Руслана Ігоровича — лейтенанта
БОРІСОВА Юрія Юрійовича — старшого солдата
БУКОВСЬКОГО В’ячеслава Володимировича — майора
БУРЕНКА Сергія Сергійовича (посмертно) — солдата
ВАКУЛЕВИЧА Дмитра Володимировича (посмертно) — старшого солдата
ВАЛЬЧУКА Володимира Владиславовича (посмертно) — сержанта
ВАЛЯ Олександра Вікторовича — солдата
ВЕДЕЛЬСЬКОГО Юрія Леонідовича (посмертно) — солдата
ВЕНГЛІНСЬКОГО Андрія Віталійовича (посмертно) — солдата
ВІТЕНКА Андрія Ігоровича — солдата
ВЛАСЕНКА Дениса Олександровича — старшого лейтенанта
ВОЄВОДИНА Ігоря Олеговича (посмертно) — солдата
ВОЛЖЕВА Максима Володимировича — старшого солдата
ВОСТРИКОВА Максима Миколайовича (посмертно) — солдата
ГАБЗОВСЬКОГО Єгора Ярославовича — старшого сержанта
ГАЛАНЦЕВА Родіона Дмитровича — солдата
ГАЛУШКУ Ярослава Миколайовича — лейтенанта
ГАПОНОВА Андрія Олександровича — сержанта
ГЛУЩЕНКА Богдана Володимировича (посмертно) — солдата
ГРИГОРЧУКА Андрія Івановича (посмертно) — солдата
ГРЯДОВКІНА Єгора Анатолійовича — солдата
ГУБАРЄВА Сергія Володимировича (посмертно) — солдата
ГУНЬКА Геннадія Леонідовича — підполковника
ДАДАНЄНКА Сергія Юрійовича — підполковника
ДАНИЛЮКА Володимира Дмитровича — сержанта
ДЕМЧУКА Сергія Миколайовича (посмертно) — солдата
ДЗЮБАКА Олександра Васильовича — молодшого сержанта
ДЗЯДИКА Володимира Павловича (посмертно) — солдата

ДОБРЯКОВА Володимира Володимировича — солдата
ДОБРЯНСЬКОГО Олексія Петровича — солдата
ДЯКІВА Івана Володимировича (помертно) — старшого солдата
СРЕМЕНКА Олексія В'ячеславовича — старшого лейтенанта
ЖБАНОВА Максима Вячеславовича (помертно) — молодшого сержанта
ЖУКА Андрія Олександровича — майора
КАЗМІРЧУКА Олександра Вікторовича (помертно) — сержанта
КАСАЯ Олега Вікторовича — молодшого лейтенанта
КИСЕЛЬОВА Ростислава Олексійовича (помертно) — старшого солдата
КИСЛОГО Тараса Сергійовича (помертно) — старшого солдата
КІПОТЯ Станіслава Олексійовича (помертно) — молодшого сержанта
КІЧАКА Дмитра Миколайовича — майора
КЛЮЧИНСЬКОГО Вячеслава Вячеславовича (помертно) — молодшого сержанта
КОБЦЯ Олександра Олександровича (помертно) — солдата
КОВАЛЕНКА Олексія Анатолійовича (помертно) — старшого солдата
КОВЕНЄВА Юрія Олексійовича (помертно) — старшого солдата
КОЛАЧА Владислава Олеговича (помертно) — солдата
КОЛОМІЙЧУКА Андрія Олександровича (помертно) — солдата
КОСТРИЦЮ Артема Костянтиновича — старшого лейтенанта
КОТЕНКА Володимира Володимировича — молодшого сержанта
КРАВЧУКА Віталія Валерійовича — молодшого лейтенанта
КРАСОВА Ігоря Ігоровича — сержанта
КРИЦЬКОГО Олексія Олександровича — старшого лейтенанта
КУЗЬМОВА Юрія Григоровича (помертно) — сержанта
КУЛЬБІЦЬКОГО Михайла Степановича — старшого солдата
КУЛЮ Леоніда Івановича — майора
ЛАЗОРИШИНА Ростислава Михайловича (помертно) — старшого солдата
ЛЕБЕДКА Андрія Валентиновича — старшого лейтенанта
ЛЕВІНА Валерія Олександровича (помертно) — солдата
ЛИТВИНА Максима Миколайовича — молодшого сержанта
ЛІЗАКА Сергія Ігоровича (помертно) — солдата
ЛІНЕВСЬКОГО Вадима Васильовича — полковника
ЛОГВІНА Романа Станіславовича (помертно) — солдата
ЛОМАКІНА Андрія Олександровича (помертно) — старшого солдата
ЛОМАЧЕНКА Юрія Петровича — солдата
ЛУКАШЕНКА Володимира Васильовича (помертно) — молодшого сержанта
ЛУКАШОВА Сергія Валерійовича (помертно) — солдата
ЛЮБОВІЦЬКОГО Юрія Олеговича (помертно) — старшого солдата
ЛЯХА Олександра Івановича — штаб-сержанта
МАЗУРА Олексія Ігоровича (помертно) — старшого сержанта
МАЛЕТУ Сергія Олександровича — майора

МАЛИХІНА Ігоря Борисовича (помертньо) — сержанта
МАНДИЛЕНКА Сергія Андрійовича — старшого солдата
МАНЬКА Олексія Григоровича (помертньо) — солдата
МАРАМОНА Михайла Григоровича — майора
МАРЦЕНЮКА Олега Юрійовича — лейтенанта
МИРОНЕНКА Миколу Сергійовича — старшого сержанта
МИЩЕНКА Валерія Валерійовича (помертньо) — солдата
МІШИНА Дмитра Васильовича — солдата
МОРОЗА Романа Івановича (помертньо) — солдата
МОСКАЛЕНКА Сергія Сергійовича (помертньо) — молодшого сержанта
МУЗИКУ Артема Олеговича — старшого сержанта
НАГОГУ Романа Романовича — солдата
НЕПЕВНОГО Василя Олександровича — лейтенанта
НІЩЕМНОГО Тараса Володимировича — старшого лейтенанта
НОВІКОВА Сергія Сергійовича — старшого солдата
НОСАТОВА Олександра Володимировича — капітана
ОМЕЛЬЯНЕНКА Павла Володимировича — капітана
ПАЛАМАРЧУКА Максима Васильовича (помертньо) — солдата
ПЕРОГА Василя Васильовича (помертньо) — солдата
ПЕТРИШИНА Василя Васильовича (помертньо) — старшого солдата
ПЕТРУНЮ Дмитра Романовича (помертньо) — лейтенанта
ПЛУЖНІКОВА Івана Петровича — майора
ПОДОЛЯКУ Вячеслава Петровича (помертньо) — старшого солдата
ПОКОЙОВОГО Івана Володимировича (помертньо) — молодшого сержанта
ПОНЬКУ Володимира Віталійовича (помертньо) — старшого солдата
ПРОРОКОВА Павла Андрійовича (помертньо) — солдата
РАДИКА Володимира Володимировича — капітана
РЕМЕЗА Вячеслава Олександровича — молодшого сержанта
РИМА Федора Петровича (помертньо) — старшого солдата
РОМАНЕНКА Григорія Олексійовича — солдата
РОМАНОВСЬКОГО Ростислава Едуардовича — молодшого сержанта
РОМАНЮКА Тараса Михайловича (помертньо) — старшого солдата
РОЩІНА Вадима Олександровича — капітана
САВИЦЬКОГО Романа Васильовича (помертньо) — солдата
САВЧЕНКА Микиту Андрійовича (помертньо) — солдата
САВЧУКА Захара Дмитровича — молодшого лейтенанта
САВЧУКА Івана Романовича — старшого лейтенанта
СВИРИДУ Владислава Станіславовича (помертньо) — солдата
СВИСТУНОВА Богдана Олексійовича — майора
СЕРЕДИНСЬКОГО Данила Васильовича — солдата
СКОКА Дениса Олександровича (помертньо) — солдата
СЛАСТІНА Ігоря Олексійовича — солдата
СМОЛЯНОГО Володимира Ігоровича — молодшого сержанта

СОЛОВ'Я Віталія Івановича (помертньо) — солдата
СПАСЬКОГО Сергія Олеговича (помертньо) — солдата
СТРІЛЬЦЯ Сергія Юрійовича — солдата
СТРОЮКА Юрія Володимировича — старшого солдата
СУГОНЯКА Юрія Анатолійовича — штаб-сержанта
ТЕРЕЩЕНКА Олександра Алімовича (помертньо) — солдата
ТОКАРЕНКА Олександра Сергійовича — старшого солдата
ТОКАРЯ Сергія Олеговича — солдата
ТРОФИМЧУКА Дмитра Олександровича (помертньо) — солдата
ТУРА Ігоря Миколайовича (помертньо) — солдата
ФЕЦИЧА Степана Володимировича (помертньо) — солдата
ХАРЧЕНКА Анатолія Івановича (помертньо) — солдата
ХАРЧЕНКА Миколу Володимировича (помертньо) — старшого солдата
ХМЕЛІВСЬКОГО Тараса Івановича (помертньо) — солдата
ХОМЕНКА Віктора Васильовича (помертньо) — солдата
ХРИСТЕНКА Миколу Володимировича (помертньо) — солдата
ХРЯКОВА Сергія Володимировича — старшого солдата
ЦАРУКА Анатолія Петровича (помертньо) — старшого солдата
ЧЕПУРКА Дениса Миколайовича — молодшого сержанта
ЧЕРЕВКА Павла Миколайовича (помертньо) — старшого солдата
ЧЕРНИША Анатолія Вікторовича (помертньо) — головного сержанта
ЧЕРНЮКА Юрія Петровича (помертньо) — солдата
ЧОБАНУ Андрія Стельяновича — старшого лейтенанта
ЧОРНОГО Олексія Павловича (помертньо) — старшого солдата
ЧОРНОГО Сергія Сергійовича — молодшого сержанта
ЧОРНОМАЗА Романа Богдановича (помертньо) — старшого солдата
ЧУПАКА Вячеслава Петровича (помертньо) — солдата
ШЕВЧЕНКА Анатолія Юрійовича — підполковника
ШЕВЧУКА Богдана Тарасовича (помертньо) — молодшого сержанта
ШИНКАРЮКА Максима Сергійовича (помертньо) — солдата
ШИРКОВА Руслана Ігоровича (помертньо) — солдата
ШИША Дмитра Олеговича — солдата
ШКРАМКА Олега Валерійовича (помертньо) — старшого солдата
ШУЛЯ Андрія Михайловича (помертньо) — молодшого сержанта
ШУРГОТА Василя Володимировича — старшого лейтенанта
ЯРОВЕНКА Дмитра Вікторовича (помертньо) — солдата
Нагородити орденом Данила Галицького
КУЗЬМІЧА Руслана Олександровича — підполковника
ПАВЛЕНКА Романа Володимировича — підполковника
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
АДАМЕНКА Павла Леонідовича — головного сержанта
АКІМОВА Івана Миколайовича — молодшого сержанта
АХБАША Володимира Георгійовича — полковника

БАРАНІВСЬКОГО Ігоря Миколайовича — майора
БАТЯШОВА Назарія Олександровича — майора
БЕНЕДИШИНА Івана Анатолійовича — солдата
БЕРЕНДУ Віталія Леонідовича — старшого солдата
БИСТРОГО Сергія Олександровича — молодшого сержанта
БЛАЖКА Владислава Віталійовича — капітана
БОДЕЛАНА Олександра Олександровича — сержанта
БОНДАРЯ Дениса Олеговича — солдата
БРАЖНИКА Андрія Володимировича — молодшого сержанта
БУДІМА Вадима Анатолійовича — молодшого лейтенанта
БУРЕНКА Олексія Олексійовича — молодшого сержанта
ВАХНА Андрія Олеговича — солдата
ВЕРЕЩАКА Андрія Ігоровича — старшого сержанта
ВЕРЕЩАКУ Олександра Івановича (посмертно) — солдата
ВИШНЕВЕЦЬКОГО Юрія Олександровича (посмертно) — молодшого сержанта
ВІТКОВСЬКОГО Євгена Володимировича (посмертно) — молодшого сержанта
ВОЛОЩУКА Вадима Миколайовича — молодшого сержанта
ВОСКОБІЙНИКА Вячеслава Олександровича — сержанта
ГАРАЩЕНКА Сергія Сергійовича (посмертно) — старшого солдата
ГВІЛАВУ Тимура Тенгизовича — капітана
ГЕРАСИМЕНКА Олександра Івановича — підполковника
ГОЛОВ'ЯНКА Станіслава Анатолійовича (посмертно) — молодшого сержанта
ГОНЧАРА Максима Володимировича — капітана
ГРИЦЕНКА Сергія Володимировича — солдата
ГУЖУ Дмитра Євгеновича — молодшого сержанта
ГУМЕНЮКА Володимира Сергійовича — солдата
ДАЩЕНКА Дениса Олександровича — солдата
ДЕНИСЕНКА Володимира Григоровича — молодшого сержанта
ДЕНИСЮКА Ігоря Анатолійовича — майора
ДЕРКАЧА Романа Яковича — старшого солдата
ДМИТРІЄНКА Олександра Васильовича — старшого лейтенанта
ДРЕГВАЛЯ Олександра Олеговича — молодшого сержанта
ЄМШЕНЕЦЬКОГО Олександра Володимировича — молодшого сержанта
ЄРЬОМЕНКА Владислава Олеговича — солдата
ЗАБОЛОТНОГО Володимира Романовича — підполковника
ЗАВОДНЮКА Віталія Миколайовича (посмертно) — солдата
ЗОЗУЛЮ Віталія Васильовича (посмертно) — молодшого сержанта
ІВАЩЕНКА Сергія Олександровича (посмертно) — солдата
ІВЛЄВА Євгена Андрійовича — капітана
КАЛІНІЧЕНКА Вадима Вадимовича — солдата

КАПУСТУ Володимира Володимировича — молодшого сержанта
КАРПОВА Андрія Олександровича — майора
КИРЮШИНА Руслана Володимировича — сержанта
КІНАХА Василя Степановича — старшого солдата
КІЯНИЦЮ Андрія Васильовича — солдата
КЛОЧКОВА Анатолія Миколайовича — старшого сержанта
КОВАЛЕНКА Артема Миколайовича — капітана
КОВАЛЕНКА Дмитра Сергійовича (посмертно) — солдата
КОЗОДОЯ Валерія Володимировича — солдата
КОКОТАЙЛА Ігоря Олеговича — майора
КОРЖА Анатолія Миколайовича — старшого солдата
КОРОЛЯ Ігоря Леонідовича — полковника
КОСОВА Павла Володимировича — старшого солдата
КОСТЕНКА Євгена Руслановича — капітана
КОСТЕНКА Олександра Євгенійовича — старшого солдата
КОЦЮКА Андрія Сергійовича — старшого сержанта
КОШЛКУ Івана Івановича — штаб-сержанта
КРАВЧИШИНА Андрія Миколайовича — старшого солдата
КРАЧУНА Валерія Валентиновича — старшого солдата
КУЦИНА Романа Ернестовича — старшого лейтенанта
КУЧЕРУКА Микиту Леонідовича — молодшого сержанта
ЛАНТРАТА Артура Вікторовича — сержанта
ЛЕВЕНЦЯ Андрія Андрійовича (посмертно) — солдата
ЛЕВЕНЦЯ Дмитра Сергійовича — солдата
ЛИСЕНКА Миколу Євгеновича — старшого солдата
ЛОГВІНЕНКА Валентина Олександровича (посмертно) — солдата
ЛУГАНСЬКОГО Вадима Васильовича (посмертно) — солдата
ЛУДАНОВА Едуарда Петровича — сержанта
ЛУЦИКА Ігоря Петровича — сержанта
МАЖАРУ Сергія Олександровича (посмертно) — молодшого сержанта
МАЙОРОВА Олексія Олеговича — старшого солдата
МАКЛАКОВСЬКОГО Анатолія Анатолійовича — солдата
МАЛИХІНА Олексія Юрійовича (посмертно) — солдата
МАХАНЬКОВСЬКОГО Олега Володимировича — головного сержанта
МИРОНЕНКА Тимура Сергійовича — головного сержанта
МОРОЗА Сергія Сергійовича — солдата
НАДЄЄВА Анатолія Вадимовича — капітана
НЕСТЕРЕНКА Владислава Сергійовича — молодшого лейтенанта
НІКУЛІНА Ігоря Юрійовича — капітана
ОВЧАРЕНКА Михайла Михайловича — солдата
ОЛІЙНИКОВА Дениса Андрійовича — старшого сержанта
ОНЩУКА Валерія Віталійовича — солдата
ОСНИЦЬКОГО Андрія Валентиновича — солдата

ПАВЛІЩУКА Романа Руслановича — солдата
ПАРАЩЕНКА Тараса Васильовича — старшого солдата
ПАШЕДКА Володимира Олексійовича (по смертно) — молодшого сержанта
ПІСКУНА Віктора Вікторовича (по смертно) — солдата
ПЛАХОТУ Максима Руслановича — капітана
ПЛЕВАКА Олександра Дмитровича — лейтенанта
ПОНОМАРЬОВА Павла Андрійовича (по смертно) — сержанта
ПРАДУНА Олександра Миколайовича (по смертно) — солдата
ПРАЧА Олександра Миколайовича — молодшого сержанта
ПРУГЛОВА Артура Андрійовича — капітана
ПУЦОНА Віктора Володимировича — молодшого сержанта
РАЙХЕРА Миколу Миколайовича — майора
РИЖИХ Ігоря Юрійовича — капітана
РОМАЄВА Гліба Сергійовича (по смертно) — молодшого сержанта
РУДЕНКА Віктора Олександровича — солдата
САВЕНКА Віталія Анатолійовича — молодшого сержанта
СВІТАЙЛА Костянтина Вадимовича — майора
СЕРГЄЄВА Максима Дмитровича — солдата
СЛЮСАРЯ Олега Олеговича — молодшого лейтенанта
СМЕТАНКІНА Ігоря Геннадійовича — головного сержанта
СОБОЛЯ Олександра Олександровича — старшого солдата
СОБЧУКА Олега Ігоровича — старшого солдата
СУПРУНА Дмитра Ігоровича — майора
ТАНЯНСЬКОГО Тараса Миколайовича — солдата
ТЕСЛЕНКА Юрія Олеговича — старшого сержанта
ТРІФОНОВА Дмитра Сергійовича — сержанта
УМАНСЬКОГО Дмитра Олександровича — старшого лейтенанта
УСЕНКА Миколу Олеговича — молодшого лейтенанта
ФЕДОРОВА Олександра Леонідовича — солдата
ФІРУДІНОВА Елмана Дагбайі огли — майора
ХОРОЛЬСЬКОГО Олександра Валерійовича — солдата
ЦЕГЕЛЬНИКА Ігоря Васильовича — старшого сержанта
ЧЕБОТАЯ Михайла Олексійовича — молодшого сержанта
ЧЕПИГІНА Олександра Олександровича (по смертно) — солдата
ЧЕРЕВИШНОГО Ігоря Вячеславовича — молодшого сержанта
ЧЕРНИЦОВА Сергія Олександровича — солдата
ЧИЖОВА Олександра Вікторовича — солдата
ЧОРНОБУКА Андрія Володимировича — капітана
ЧУЛКОВА Віталія Вікторовича — солдата
ШАНДИБУ Владислава Борисовича — капітана
ШАФІГУЛІНА Ігоря Ігоровича — капітана
ШИЛОВА Максима Григоровича — солдата
ШУБІНА Олександра Олександровича — солдата

ШУЛЬГУ Івана Станіславовича — старшого сержанта
ЩЕРБИНУ Андрія Андрійовича — головного сержанта
Нагородити медаллю “За бездоганну службу” III ступеня
ДЬЯКОВА Івана Олександровича — підполковника
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
АЛЕКСЄЄВА Юрія Миколайовича — старшого сержанта
БАБІНЦЯ Вадима Михайловича — молодшого сержанта
БАССА Дениса Геннадійовича — солдата
БИКАЛЮКА Сергія Сергійовича — старшого лейтенанта
БОЙКА Олега Івановича — штаб-сержанта
БУРЕЙКА Максима Володимировича — старшого солдата
БУЦКА Володимира Олексійовича — лейтенанта
ВОВКА Володимира Вікторовича — солдата
ВОВКА Руслана Станіславовича — молодшого сержанта
ГАВРИЛЮКА Руслана Івановича — солдата
ГАНЗЕНКА Вадима Юрійовича — солдата
ГАПИЧА Василя Володимировича — солдата
ГОЛОВКОВА Івана Євгенійовича — солдата
ГОРБУНОВА Сергія Валерійовича — старшого солдата
ГОРМАНА Дмитра Едуардовича — солдата
ГРЕБЕНЮКА Євгенія Володимировича — старшого солдата
ДОБРОВОЛЬСЬКОГО Олексія Олексійовича — солдата
ЖИВОТЧЕНКА В’ячеслава Вікторовича — старшого сержанта
ЗАБЛОЦЬКОГО Михайла Володимировича — молодшого сержанта
ЗАКІНА Олександра Ігоровича — солдата
ЗОЗУЛЮ Максима Григоровича — капітана
ІВАЩЕНКА Олександра Миколайовича — солдата
КАДНАЯ Дмитра Володимировича — солдата
КАЦАЛАПА Артема Олександровича — головного сержанта
КІРЮШКІНА Станіслава Миколайовича — старшого солдата
КІСУРІНА Антона Григоровича — старшого солдата
КОЗЄЄВА Євгена Миколайовича — солдата
КОТЛА Руслана Володимировича — сержанта
КУЖЕЛОВИЧА Івана Геннадійовича — капітана
КУХАРЕНКА Геннадія Івановича — молодшого сержанта
ЛАЗАРЄВА Володимира Олексійовича — солдата
ЛАМАНОВА Миколу Денисовича — капітана
ЛЕВОШКА Андрія Павловича — солдата
ЛЕВЧУКА Данила Олександровича — солдата
ЛЕМЕШКА Сергія Миколайовича — солдата
ЛИЗОГУБА Олега Анатолійовича — солдата
ЛІПСЬКОГО Юрія Ігоровича — старшого солдата
ЛОЖКУ Миколу Михайловича — старшого солдата

ЛЯШЕНКА Ігоря Миколайовича — солдата
МАНЖУРУ Олега Андрійовича — старшого солдата
МЕРИНА Павла Михайловича — молодшого сержанта
МУЗИЧКУ Юрія Івановича — старшого солдата
НЕКРАСОВА Артура Артуровича — старшого солдата
НЕСТЕРОВА Владислава Валерійовича — старшого солдата
ПАШКОВА Кирила Олеговича — старшого лейтенанта
ПЕРЕВЕРЗЄВА Євгена Ігоровича — солдата
ПЕРШКА Кирила Федоровича — старшого солдата
ПУЦИКОВИЧА Михайла Михайловича — старшого солдата
РИЖЕНКА Романа Володимировича — солдата
СІБІЛЬОВА Івана Олександровича — старшого солдата
СІГІДОВА Данила Миколайовича — солдата
СЛЄПУ Сергія Вікторовича — солдата
СЯМТОМОВА Сергія Олександровича — сержанта
ТОПЧІЯ Антона Михайловича — старшого солдата
УРЕЗЧЕНКА Данила Володимировича — старшого солдата
УСОЛЬЦЕВА Максима Вячеславовича — молодшого лейтенанта
ФАЛІЯ Віталія Анатолійовича — молодшого сержанта
ФЕДЬОХУ Дмитра Олександровича — солдата
ХРИСТЮКА Олександра Сергійовича — солдата
ЦЯЦЮКА Романа Васильовича — солдата
ШАДОВА Костянтина Анатолійовича — штаб-сержанта
ШЕЛУДЬКА Ігоря Ігоровича — старшого лейтенанта
ШТУКУ Романа Вікторовича — сержанта

Нагородити медаллю “За врятоване життя”

БІЛОВА Руслана Миколайовича — старшого солдата
ГАВРИЛЮКА Олександра Олександровича — солдата
ГАЦЕНЮКА Андрія Юрійовича — молодшого лейтенанта медичної служби
ГОРЯЧЕВА Івана Івановича — молодшого лейтенанта медичної служби
ЗАВГОРОДНЬОГО Анатолія Володимировича — старшого солдата
КОЛОСОВА Євгена Володимировича — молодшого лейтенанта медичної служби
ЛАТИШЕВА Павла Миколайовича — старшого сержанта
СИТЬКА Ігоря Володимировича — сержанта

у Національній поліції України:

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АРБУЗА Валентина Петровича — майора поліції
БІДУ Івана Романовича — старшого лейтенанта поліції
БОГДАНА Сергія Івановича (по смертно) — старшого сержанта поліції
ВАЛЄВАТОГО Максима Сергійовича — старшого лейтенанта поліції
ДЕЙНЕГУ Ігоря Ігоровича (по смертно) — лейтенанта поліції
ДОЛГОГО Юрія Олександровича — рядового поліції

ЖОВТАНСЬКОГО Руслана Вікторовича — майора поліції
КАПУСТІНА Володимира Олександровича (помертно) — рядового поліції
КОЗЮКА Олександра Мирославовича (помертно) — рядового поліції
КОСЮКА Арама Арамовича — рядового поліції
ЛАХМАНА Дмитра Ілліча — старшого сержанта поліції
МАТВЄЄВА Андрія Юрійовича — старшого лейтенанта поліції
МОВЧАНА Романа Петровича — капітана поліції
ПІНЧУКА Романа Сергійовича — капітана поліції
СОКОЛОВСЬКОГО Богдана Сергійовича (помертно) — лейтенанта поліції
ФІЛІППОВА Миколу Олександровича (помертно) — рядового поліції
Нагородити медаллю “За бездоганну службу” III ступеня
БЕЗУГЛОВА Сергія Олександровича — капітана поліції
СІЛІНА Валерія Вікторовича — майора поліції
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
БОЙЧУКА Дмитра Ігоровича — рядового поліції
БУДЯКА Олександра Валентиновича — рядового поліції
ГЛАДКОВА Дмитра Сергійовича — лейтенанта поліції
ГЛАДКОГО Олексія Михайловича — сержанта поліції
ГЛУШКА Віталія Олеговича — лейтенанта поліції
ГОГУСЯ Тараса Зеновійовича (помертно) — старшого сержанта поліції
ГРИГОРАЩЕНКА Олександра Григоровича — рядового поліції
ГРИГОРЕНКА Віталія Олексійовича — лейтенанта поліції
ГРИКАЛОВСЬКОГО Володимира Вікторовича (помертно) — лейтенанта поліції
ГРИЦАКА Михайла Олександровича (помертно) — капітана поліції
ГУДЗЯ Михайла Сергійовича (помертно) — старшого лейтенанта поліції
ДИДИКА Руслана Ігоровича (помертно) — капітана поліції
ІЩЕНКА Івана Васильовича (помертно) — капітана поліції
КОВАША Юрія Михайловича (помертно) — старшого лейтенанта поліції
КОЗАЧИНСЬКОГО Валерія Валентиновича — старшого сержанта поліції
КОЗИНЦЯ Владислава Васильовича — рядового поліції
ЛЕМЕШКА Олексія Олександровича (помертно) — лейтенанта поліції
ЛІЩИШИНА Сергія Андрійовича — рядового поліції
МАРКОВЦІЯ Олександра Михайловича (помертно) — рядового поліції
МЕРЕЖКА Віталія Віталійовича — старшого лейтенанта поліції
НИКОЛИШИНА Василя Анатолійовича — лейтенанта поліції
ОВЧАРА Назара Олеговича — сержанта поліції
ОЛЕКСІЄНКА В’ячеслава Григоровича (помертно) — молодшого лейтенанта поліції
ПИРАКА Геннадія Володимировича — старшого сержанта поліції
ПІСКУНА Олександра Вячеславовича — старшого лейтенанта поліції
ПЛАХОТНЮКА Євгена Федоровича — рядового поліції
ПОТІЧНОГО Андрія Юрійовича (помертно) — лейтенанта поліції

РУДОГО Сергія Андрійовича (помертно) — капітана поліції
САМЕЛЮКА Миколу Миколайовича — старшого сержанта поліції
СТАРОСТУ Івана Івановича (помертно) — рядового поліції
ТРЕМБАЧА Віталія Михайловича (помертно) — рядового поліції
ФІЛЕНКА Олександра Миколайовича — лейтенанта поліції
ЧЕПЛЯКУ Валентина Анатолійовича (помертно) — підполковника поліції
ЧЕРНЕНКА Олександра Вікторовича (помертно) — старшого лейтенанта поліції
ЧОРНОМОРЦЯ Артура Сергійовича (помертно) — лейтенанта поліції
ШЕВЧЕНКА Тараса Анатолійовича — лейтенанта поліції
ЮРИНЦЯ Тараса Васильовича — лейтенанта поліції
ЯРМОЛЮКА Максима Сергійовича (помертно) — старшого лейтенанта поліції

у Державній службі України з надзвичайних ситуацій:

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

ДОРОГОКУПЦЮ Сергія Алімовича (помертно) — сержанта служби цивільного захисту

НАКАРЯКОВА Віталія Володимировича (помертно) — майстер-сержанта служби цивільного захисту

Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”

ДОРДІЯ Владислава Олександровича — сержанта служби цивільного захисту

СУЩЕВСЬКОГО Олексія Вікторовича — майстер-сержанта служби цивільного захисту

ШАБАЛЯ Олексія Вікторовича — головного майстер-сержанта служби цивільного захисту

у Державній прикордонній службі України:

Нагородити орденом “За мужність” III ступеня

АЛЕШКА Олексія Миколайовича (помертно) — сержанта

АЛЛАХВЕРДІЄВА Расіма Наміковича (помертно) — майстер-старшину

АНТАЛИКА Олександра Васильовича (помертно) — старшого солдата

БАБЕНКА Олександра Олександровича (помертно) — старшого солдата

БАБИЧА Олексія Миколайовича (помертно) — старшого сержанта

БАРАБАША Олександра Віталійовича (помертно) — старшого солдата

БІЛЕЦЬКОГО Максима Сергійовича (помертно) — лейтенанта

БОГАЧУКА Іллю Валерійовича (помертно) — штаб-сержанта

БОРСУКА Валерія Валерійовича (помертно) — полковника

БРЮХОВЕЦЬКОГО Вадима Ігоровича (помертно) — сержанта

БУРКУНА Владислава Володимировича (помертно) — головного сержанта

ВАКІВА Миколу Васильовича (помертно) — молодшого сержанта

ВАСИЛЬЄВА Олександра Борисовича (помертно) — старшого сержанта

ВОВКА Владислава Сергійовича (помертно) — штаб-сержанта

ВОЗНЮКА Дмитра Володимировича (помертно) — молодшого сержанта

ГАВРИЛЮКА Юрія Володимировича (помертньо) — молодшого сержанта
ГАЛКІНА Євгена Федоровича (помертньо) — старшого майстер-сержанта
ГЛЕБОВА Максима Миколайовича (помертньо) — старшого солдата
ГНІДЦЯ Ярослава Михайловича — майстер-сержанта
ГОЛУБА Артема Анатолійовича (помертньо) — старшого сержанта
ГРИЦЮКА Тараса Олександровича (помертньо) — старшого лейтенанта
ДАНИЛЬЧУКА Руслана Івановича (помертньо) — старшого сержанта
ЗАВАДЯКА Юрія Петровича (помертньо) — старшого солдата
ЗАСЯДЬВОВКА Володимира Анатолійовича (помертньо) — старшого
майстер-сержанта
ЗЕЛЕНСЬКОГО Максима Валерійовича — старшого солдата
ІНТА Олексія Петровича (помертньо) — старшого сержанта
ІШУТІНА Максима Юрійовича (помертньо) — старшого солдата
КІНДЕНКА Валерія Леонідовича (помертньо) — старшого сержанта
КЛОЧКА Олексія Ігоровича (помертньо) — майстер-сержанта
КОТЕНКА Богдана Володимировича (помертньо) — старшого сержанта
КРИЖАНІВСЬКОГО Назара Дмитровича (помертньо) — сержанта
ЛЮЦІУСА Олексія Олександровича (помертньо) — старшого солдата
МАРЧУКА Михайла Васильовича (помертньо) — старшого сержанта
МЕЛЬНИЧУКА Володимира Васильовича (помертньо) — старшого солдата
МОРОЗА Даниїла Дмитровича (помертньо) — капітана
НЕМИКІНА Сергія Олександровича (помертньо) — старшого сержанта
ОВДІЯ Ігоря Анатолійовича (помертньо) — майстер-сержанта
ОКОЛІТОГО Андрія Олександровича (помертньо) — старшого сержанта
ПАЩЕНКА Івана Вікторовича (помертньо) — сержанта
ПОПОВА Максима Аркадійовича (помертньо) — молодшого сержанта
ПУЦАЛА Олександра Володимировича (помертньо) — молодшого сержанта
РАДЧЕНКА Олександра Володимировича (помертньо) — старшого сержанта
РАЯ Станіслава Сергійовича (помертньо) — майстер-сержанта
РОМАНІВА Сергія Івановича (помертньо) — старшого солдата
РУПТАША Олександра Петровича (помертньо) — старшого солдата
СІДУНА Василя Васильовича (помертньо) — старшого солдата
СІКАНА Руслана Миколайовича (помертньо) — старшого солдата
СУХОГО Юрія Олексійовича (помертньо) — старшого солдата
ТЕРЕХА Романа Ігоровича (помертньо) — штаб-сержанта
ТУРЧІНА Артема Олександровича (помертньо) — старшого сержанта
ФРАНКА Юрія Івановича (помертньо) — молодшого сержанта
ХАРЧЕНКА Юрія Васильовича (помертньо) — старшого сержанта
ХМЕЛЬОВСЬКОГО Володимира Володимировича (помертньо) — головного
сержанта
ШАБАЛІНА Олега Андрійовича (помертньо) — майстер-сержанта
ШИКУЛУ Сергія Васильовича (помертньо) — старшого сержанта
ШІМОНА Олександра Вікторовича (помертньо) — старшого солдата

ЯКУШЕВА Олександра Вікторовича (помертньо) — сержанта
Нагородити медаллю “За військову службу Україні”
АНДРУСЯКА Андрія Миколайовича — солдата
БІЛУСЯКА Віталія Володимировича — старшого сержанта
БОГУМИЛОГО Ігоря Васильовича — головного сержанта
БРИЧКУ Івана Івановича — солдата
ВАСИЛЬКІВА Богдана Володимировича — молодшого сержанта
ВЕРГЕЛЮКА Павла Андрійовича — старшого солдата
ВСХОВА Сергія Олеговича — старшого солдата
ВОВЧУКА Володимира Михайловича — старшого сержанта
ВОЙЦЕХОВСЬКОГО Андрія Шамілійовича — сержанта
ГАРМАША Вячеслава Дмитровича — сержанта
ГРИЧАКА Юрія Юрійовича — старшого солдата
ГРИШКА Леоніда Леонідовича — сержанта
ДЕМЧЕНКА Данила Дмитровича — молодшого сержанта
ЖИВОТЕНКА Сергія Володимировича — молодшого сержанта
ЛОГВИНА Сергія Дмитровича — майстер-сержанта
ОХРІМЕНКА Максима Михайловича — сержанта
СІРЕЯ Василя Йосиповича — сержанта
ФОМЕНКА Олексія Сергійовича — старшого солдата
ЧЕБАНОВА Валерія Богдановича — сержанта
Нагородити медаллю “Захиснику Вітчизни”
БАЗАРОВА Максима Миколайовича — старшого сержанта
БОДНАРЯ Володимира Михайловича — молодшого сержанта
БОЖКА Миколу Миколайовича — лейтенанта
БОРЩА Романа Анатолійовича (помертньо) — штаб-старшину
БРОВАРНОГО Андрія Володимировича — солдата
ВАСИЛЬКОВСЬКОГО Андрія Олександровича — старшого сержанта
ВОЙТОВИЧА Олега Анатолійовича — солдата
ВОЛОСЯНКА Миколу Богдановича — старшого солдата
ГАЙДЕНА Дениса Миколайовича — солдата
ГАЛАСІСА Петра Петровича (помертньо) — солдата
ГОДІСЯ Юрія Ярославовича — молодшого сержанта
ГОЛОВЧЕНКА Юрія Миколайовича — сержанта
ГУДЗА Валерія Вікторовича — майстер-сержанта
ГУСАРОВА Максима Юрійовича (помертньо) — головного сержанта
ДВОРНЯКА Назарія Володимировича — старшого сержанта
СЛИНЮКА Петра Миколайовича — солдата
КІБУКА Сергія Володимировича (помертньо) — штаб-сержанта
ЛИСТОПАДА Артема Олександровича — солдата
ЛОПАНДЮ Владислава Олександровича — солдата
ЛЮБЧЕНКА Віктора Миколайовича (помертньо) — старшого солдата
МЄЛЄХІНА Ігоря Олександровича (помертньо) — головного сержанта

ПАВЛОВСЬКОГО Анатолія Анатолійовича — сержанта
ЧОБОТКА Романа Миколайовича (померло) — головного сержанта
ШАЛІМОВА Євгена Олександровича — старшого солдата
ШАРАНЕНКОВА Олександра Віталійовича — сержанта
ЮЗЬКОВА Андрія Геннадійовича (померло) — старшого солдата.
Президент України В.ЗЕЛЕНСЬКИЙ

30 грудня 2023 року